

Jon Epland

**Endringer i fordelingen av
husholdningsinntekt**
1986-1996

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the different research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, november 1998

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-4584-2

ISSN 0806-2056

Emnegruppe

05.01 Inntekt, formue, skatt

Emneord

Husholdninger

Inntektsfordeling

Lavinntekt

Inntektssammensetning

Inntektsutvikling

Design: Enzo Finger Design

Trykk: Statistisk sentralbyrå

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpige tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Rettet siden forrige utgave	Revised since the previous issue	r
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	. (,)

Sammendrag

Jon Epland

Endringer i fordelingen av husholdningsinntekt: 1986-1996

Rapporter 98/17 • Statistisk sentralbyrå 1998

Denne rapporten beskriver endringer i den personlige inntektsfordelingen for hele befolkningen og innen ulike hovedtyper av husholdninger for tiårsperioden 1986 til 1996. I tillegg presenterer rapporten endringer i husholdningenes inntektsstruktur og utviklingen i tallet på personer med inntekter under ulike lavinntektsgrenser. Rapporten er utført på oppdrag av Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Analysen viser at inntektsfordelingen ble noe mer ujevn mellom 1986 og 1996. Ulikheten økte både mot slutten av 80-tallet og i årene etter 1992. Det er særlig i toppen av inntektsfordelingen at endringene har funnet sted. Den tidelen personer med høyest inntekt disponerte en klart større andel av totalinntekten i 1996, sammenlignet med den tidelen personer med høyest inntekt disponerte ti år tidligere. Det har derimot ikke skjedd store endringer i den sentrale delen av fordelingen. Forholdet mellom ulike grenseverdier, dvs. det beløpet som nøyaktig skiller de ulike inntektsklassene, i hhv. topp og bunn av fordelingen var for eksempel mer eller mindre konstant i hele tiårsperioden.

Den viktigste årsaken til den sterke inntektskonsentrasjonen i toppen av fordelingen er en større ulikhet i fordelingen av kapitalinntekter, og særlig da aksjeutbytte. Mens kapitalinntektene fikk redusert betydning for husholdninger flest på 90-tallet, fikk de økt betydning for den tidelen personer med den høyeste husholdningsinntekten. Mens kapitalinntektene utgjorde kun 7 prosent av samlet inntekt for den tidelen med høyest inntekt etter skatt i 1986, hadde tilsvarende andel økt til 18 prosent i 1996.

Selv om ulikheten økte i perioden har det bare vært en beskjeden økning i tallet på personer med svært lav husholdningsinntekt. Dersom vi utelater personer i studenthusholdninger, økte andelen personer med en husholdningsinntekt pr. forbruksenhet som var lavere enn halvparten av medianinntekten fra 6,1 prosent i 1986 til 6,9 prosent i 1996. Det har derimot blitt noen flere personer med inntekter like over denne lavinntektsgrensen, f.eks. 60 og 70 prosent av medianinntekten. Personer i husholdninger der det ikke var noen yrkestilknyttede (enslige og enslige forsørgere) og personer i aldersgruppene 18-24 år og 75 år og eldre, var de gruppene som var mest overrepresentert i lavinntektsgruppen. Utviklingen fra 1986 til 1996 viser imidlertid at andelen enslige og enslige forsørgere i lavinntektsgruppen har blitt noe redusert, mens det har skjedd en økning i andelen yrkestilknyttede enslige med lav inntekt. Tilsvarende har det blitt stadig færre eldre personer i lavinntektsgruppen, mens det derimot har blitt flere unge (18-24 år) i lavinntektsgruppen. Innen de aldersgruppene som er overrepresentert i lavinntektsgruppen var det en klar overvekt av kvinner.

Alle hovedtypene av husholdninger hadde realvekst i inntekt etter skatt fra 1986 og til 1996, men inntektsutviklingen var forskjellig for de ulike typene. Blant enslige og par uten barn hadde de eldre en klart sterkere inntektsvekst enn de yngre, og blant barnefamilie hadde par med små barn (0-6 år) en sterkere inntektsvekst enn par med store barn (7-17 år) og enslige forsørgere. Det ble stadig færre eninntektsfamilier blant småbarnsfamilie i perioden. Likevel hadde eninntektsfamilie en like god inntektsutvikling mellom 1986 og 1996 som det toinntektsfamilie hadde. Den interne ulikheten er imidlertid større innen husholdningene med kun en yrkestilknyttet, sammenlignet med husholdninger der begge voksne er i arbeid.

Emneord: Husholdninger, inntektsfordeling, lavinntekt, inntektssammensetning, inntektsutvikling

Prosjektstøtte: Arbeidet er finansiert av Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Innhold

1. Innledning	7
2. Datagrunnlaget	8
2.1. Utvalgene	8
3. Metodisk tilnærming	9
3.1. Inntektsbegrep	9
3.2. Analyseenhet	10
3.3. Ekvivalensskalaer	10
4. Endringer i inntektsfordelingen: 1986-1996	12
4.1. Endringer i den generelle inntektsfordelingen	12
4.2. Endringer i inntektsstrukturen - sammensetning av husholdningsinntekten	15
4.3. Fordelingen av de ulike inntektskomponentene	19
4.4. Skatt, overføringer og økonomisk utjevning	21
5. Utviklingen for ulike grupper	23
5.1. Yrkestilknytning og husholdningstype	23
5.2. Kjønn og alder	27
6. Lavinntektsgrupper	31
6.1. Utvikling i antall personer med lav inntekt	31
6.2. Lavinntekt innen ulike husholdningstyper	33
6.3. Kjønn og alder	35
7. Ulikhet innen ulike typer husholdninger	38
7.1. Utvikling i gjennomsnittsinntekter	38
7.2. Inntektsfordeling	39
7.3. Inntektsulikhet og yrkesaktivitet	41
8. Oppsummering	46
Referanser	49
Vedlegg	
A. Resultater basert på andre ekvivalensskalaer	51
Vedleggstabeller	53
Tidligere utgitt på emneområdet	64
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	65

Tabellregister

2.1. Utvalgene til innteks- og formuesundersøkelsen: 1986-1996.....	8
4.1. Utviklingen i ulikhet i fordelingen av husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer 1986-1996. (E=0,5) Gini-koeffisienter. Standardavvik i parentes	12
4.2. Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer. (E=0,5) 1986-1996. Prosent.....	13
4.3. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for personer. (E=0,5) Desiler. 1996-kroner..	14
4.4. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for personer. Eksklusive personer i studenthushold). (E=0,5. Desiler. 1996-kroner	14
4.5. Utviklingen i grenseverdier. Husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986-1996. 1996-kroner.....	15
4.6. Sammensetning av samlet husholdningsinntekt, for personer. 1986-1996. Prosent	16
4.7. Fordelingen av ulike innteks- og utgiftsposter, for personer. Andel av samlet husholdningsinntekt. Etter desilfordelt husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent.....	17
4.8. Fordelingen av ulike kapitalinntekter og overføringer, for personer. Andel av samlet husholdningsinntekt. Etter desilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent.....	18
4.9. Fordelingen av ulike innteks- og utgiftsposter, for personer. Etter desilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent	19
4.10. Fordelingen av ulike kapitalinntekter og overføringer, for personer. Etter desilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent	20
4.11. Fordelingen av markedsinntekt inntekt per forbruksenhet, samlet inntekt per forbruksenhet og inntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer. 1986-1996. (E=0,5). Gini-koeffisienter	22
5.1. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=0,5). Hovedpersonen i husholdningen er under 65 år. 1986, 1991 og 1996. Prosent	24
5.2. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=0,5). Hovedpersonen i husholdningen er over 64 år. 1986, 1991 og 1996. Prosent.....	25
5.3. Inntektssammensetning for ulike husholdningstyper, etter antall yrkestilknyttede. 1986, 1991 og 1996. Prosent	26
5.4. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter alder. (E=0,5). 1986, 1991. Prosent	27
5.5. Andelen kvinner i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter alder. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent	28
5.6. Andelen menn i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter alder. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent	29
5.7. Sammensetning av samlet husholdningsinntekt for personer i ulike aldersgrupper. 1986, 1991 og 1996. Prosent	30
6.1. Andel personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under ulike andeler av medianinntekten for alle personer. (E=0,5.) Prosent	32
6.2. Andelen personer med lavinntekt, ekskl. studenter	32
6.3. Gjennomsnittlig inntektsavstand til lavinntektsgrensen for personer med lav inntekt. Inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=0,5). Med og uten personer i studenthushold. 1986-1996. Prosent	33
6.4. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter husholdningstype og yrkestilknytning. Husholdninger der hovedinntektstakeren er under 65 år. 1986, 1991 og 1996. Prosent	34
6.5. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter husholdningstype og yrkestilknytning. Husholdninger der hovedinntektstakeren er under 65 år. 1986, 1991 og 1996. Ekskl. personer i studenthusholdninger. Prosent ...	34
6.6. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter husholdningstype og yrkestilknytning Husholdninger der hovedinntektstakeren er over 64 år. 1986, 1991 og 1996. Prosent	34
6.7. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter kjønn og alder. 1986, 1991 og 1996. Prosent	36
6.8. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter kjønn og alder. 1986, 1991 og 1996. Eksklusive personer i studenthusholdninger. Prosent	37
7.1. Utviklingen i gjennomsnittsinntekter for ulike husholdningstyper. Inntekt etter skatt. 1996-kroner	38
7.2. Utviklingen i ulikhet innen ulike typer husholdninger. Gini-koeffisienter og andel av inntekten i ulike inntektsklasser. Standardavvik i parentes	39
7.3. Andelen husholdninger innen ulike typer husholdninger, etter antall yrkestilknyttede i husholdningen. 1986-1996. Prosent	42
7.4. Utviklingen i gjennomsnittsinntekter for husholdninger der hovedpersonen er i yrkesaktiv alder. Inntekt etter skatt. 1996-kroner	43
7.5. Utviklingen i ulikhet innen ulike typer husholdninger, etter andelen yrkestilknyttede. Kvintiler og Gini-koeffisienter. Standardavvik i parentes	44

1. Innledning*

Formålet med rapporten er å beskrive endringer i den personlige inntektsfordelingen for norske husholdninger i tiårsperioden 1986-1996. Endringene vises ved hjelp av data fra de årlige inntekts- og formuesundersøkelsene. I tillegg til å beskrive endringer i inntektsfordelingen, vil rapporten også beskrive hvilke typer av husholdninger som befinner seg i toppen og i bunnen av inntektsfordelingen, og om det har skjedd endringer i denne sammensetningen i perioden. Rapporten beskriver videre endringer i sammensetningen av husholdningsinntekten over tid, og om noen inntekter har fått større eller mindre betydning for ulike grupper av personer. Det vil også bli presentert et eget kapittel der vi ser nærmere på utviklingen i antall personer med lav inntekt.

Utviklingen i inntektsfordelingen vil hovedsakelig bli belyst ved å se på endringer i fordelingen av husholdningsinntekt etter skatt, etter at inntekten er justert for forskjeller i husholdningsstørrelse ved hjelp av såkalte forbruksvekter. Det vil i imidlertid også bli presentert endringer i ulikhet *innen* ulike typer husholdninger uten bruk av forbruksvekter.

Rapporten har følgende disposisjon. I kapittel 2 følger en gjennomgang av datagrunnlaget som er benyttet. I kapittel 3 presenteres den metodiske tilnærmingen, blant annet med en gjennomgang av hvilke inntektsbegrep, analyseenhet og ekvivalensskala som er benyttet. I kapittel 4 beskrives utviklingen i den generelle inntektsfordelingen ved hjelp av flere ulikhetsmål. I tillegg følger en gjennomgang av endringer som har funnet sted i inntektsstrukturen til norske husholdninger i perioden. Kapittel 5 viser hvilke personer, sortert etter ulike kjennemerker, som befinner seg i ulike inntektsklasser, og om det har funnet sted endringer over tid. I kapittel 6 er fokuset skiftet over på utviklingen i andelen personer med inntekter under ulike lavinntektsgrenser, mens kapittel 7 presenterer utviklingen i inntektsulikhet innen ulike husholdningstyper. Kapittel 8 oppsummerer de viktigste resultatene.

---

*En stor takk rettes til Vidar Pedersen for arbeidet med å sy sammen de ulike årgangene av inntekts- og formuesundersøkelsen.

2. Datagrunnlaget

2.1. Utvalgene

Rapporten er basert på data fra de årlige inntekts- og formuesundersøkelsene for husholdningene. Dette er utvalgsundersøkelser som henter de fleste inntektsopplysningene fra en rekke offentlige registre. Opplysninger om husholdningssammensetning blir imidlertid innhentet ved hjelp av et intervju. For de personene i utvalget som en av ulike grunner ikke oppnår intervju med (frafallet), blir manglende opplysninger om husholdningen erstattet med opplysninger om familiesammensetning fra Det sentrale folkeregisteret. Forskjellen mellom begrepene "familie" og "husholdning" kan kort forklares med at en husholdning vil være alle personer som bor fast i boligen og som har felles kost (kosthusholdning), men uten at disse personene nødvendigvis er i slekt med hverandre. Familiebegrepet, som er avledet fra opplysninger fra folkeregisteret, er et snevrere begrep enn husholdningsbegrepet og omfatter bare enslige, ektepar med og uten barn eller samboere med felles barn. Familiebegrepet regner derimot ikke to samboere som ikke har felles barn som én familie, men som to separate familier.

For de langt fleste husholdninger vil familiesammensetningen fra registeret likevel tilsvare det som er den faktiske husholdningen (ca. 70 prosent). Men for de husholdningene der det vil være avvik mellom registeropplysningene om familiesammensetning og det som er den faktiske husholdningen, vil inntekts- og formuesundersøkelsen ikke kunne gi riktige tall over husholdningsinntekter. Tidligere analyser har likevel vist at for de gruppene der frafallet ved intervjuet tradisjonelt er størst (de eldre) er også samsvaret mellom familiebegrepet og den faktiske husholdningen best (Epland 1997a).

Utvalgene til inntekts- og formuesundersøkelsene har variert en del i størrelse opp gjennom årene. Som tabell 2.1 viser har utvalgene økt fra om lag 5 000 husholdninger i 1986 til godt og vel 14 000 husholdninger i 1996. Økningen i utvalgsstørrelsen de siste årene skyldes hovedsakelig innføring av EDB i ligningsetaten. Fra og med inntektsåret 1993 ble alle selvangivelser tilgjengelige som et administrativt register. Dette har gjort det enklere og mindre ressurskrevende å innhente

inntektsopplysninger for et større antall personer, da en istedenfor å hente inn inntektsopplysninger ved hjelp av papirskjema kunne kople utvalgspersonene direkte mot dette nye registeret.

I tillegg til inntektene fra selvangivelsen blir det koplet på opplysninger om andre inntekter som husholdningene mottar, som for eksempel dagpenger ved arbeidsløse og skattefrie stønader som barnetrygd, bostøtte, stipend og økonomisk sosialhjelp.

Tabell 2.1. Utvalgene til inntekts- og formuesundersøkelsen. 1986- 1996

År	Personer	Husholdninger
1986	14 271	4 975
1987	9 582	3 393
1988	9 366	3 423
1989	9 324	3 475
1990	16 179	6 046
1991	24 446	8 072
1992	24 010	8 104
1993	9 851	3 522
1994	33 575	12 799
1995	26 305	10 127
1996	37 980	14 110

3. Metodisk tilnærming

3.1. Inntektsbegrep

Inntekts- og formuesundersøkelsen dekker i dag de fleste kontante inntektene som norske husholdninger mottar.¹ Det er imidlertid viktig å påpeke at selv om det inntektsbegrepet som benyttes vil være en god indikator på husholdningenes økonomiske ressurser, vil det være viktige inntekter som også har betydning for husholdningenes økonomiske velferd, og som ikke inngår i inntektsbegrepet. Dette vil f.eks. være verdien av offentlige og private tjenester, verdien av bolig tjenester, verdien av andre store forbruksgoder, verdien av hjemmeproduksjon, arv og gaver mottatt fra andre husholdninger og uregistrerte eller såkalte "svarte" arbeidsinntekter.

Inntekt blir ofte definert som det maksimale forbruket en kan ha uten å tære på nettoformuen (Simons 1938, Eurostat m. fl. 1993). Inntektsbegrepet som vil bli benyttet i denne rapporten er inntekt etter skatt, og det framkommer etter følgende regnskap:

1. Yrkesinntekt
  - lønn (inklusive sykepenger)
  - netto næringsinntekt (etter avskrivninger)
2. + Kapitalinntekter
  - renteinntekter
  - aksjeutbytte
  - netto realisasjonsgevinst
  - andre kapitalinntekter
3. + Overføringer
  - + skattepliktige overføringer
    - pensjoner fra folketrygden
    - tjenestepensjon o.l.
    - arbeidsløsetrygd
    - mottatte bidrag m.m.
  - + skattefrie overføringer
    - barnetrygd
    - bostøtte
    - stipend
    - forsørgerfradrag
    - sosialhjelp
4. = Samlet inntekt
5. - Utlignet skatt og negative overføringer
  - utlignet skatt
  - negative overføringer (tvungen pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt underholdsbidrag)
6. = Inntekt etter skatt (4-5)

Dette inntektsbegrepet er i tråd med det nye inntektsregnskapet som nå benyttes i offisiell publisering av inntektsstatistikk for husholdningene (Epland 1998).

Som det vil gå fram av oppstillingen er det ikke gjort noen fratrekk for renteutgifter i definisjon av inntekt etter skatt, og inntekt av egen bolig er heller ikke tatt med under kapitalinntekter. En slik oppstilling avviker dermed f.eks. fra FNs retningslinjer for inntektsstatistikk (UN, 1977) og fra begrepet "disponibel inntekt" som ble benyttet i det gamle inntektsregnskapet for husholdningene. FNs retningslinjer anbefaler for eks-

¹ Noen inntekter har imidlertid først kommet med i inntektsundersøkelsen på 1990-tallet, slik at for å få et inntektsbegrep som er mest mulig sammenlignbart med inntektsundersøkelsene på 1980-tallet, er disse inntektene utelatt i analysen. Dette gjelder grunn- og hjelpestønad, fødselsengangsstønad, stønad til barnetilsyn for enslige forsørgere og diverse skattefrie utbetalinger (LTO-kode 916). Størrelsen på disse inntektene er imidlertid små. I 1996 utgjorde de knapt 1 800 kroner i gjennomsnitt for alle husholdninger under ett pr. år.

Et annet forhold gjelder endringer som har funnet sted i inntektsbegrepet som følge av endringer i skattesystemet. I perioden 1986 til 1988 ble f.eks. både lønns- og kapitalinntektsbegrepet utvidet ved at flere frynsegoder (f.eks. rimelige lån i arbeidsforhold og bruk av firmabil) nå ble regnet som lønnsinntekt og ved at avkastningen på egen livsforsikring ble gjort skattepliktig. Men også disse endringene førte til kun marginale endringer for husholdningene samlet, og hadde heller ingen stor innvirkning på inntektsfordelingen (Andersen m.fl. 1995).

empel at gjeldsrenter i forbindelse med næringsvirksomhet og investering i egen bolig blir trukket fra i inntekten (men derimot ikke gjeldsrenter fra lån benyttet til privat forbruk), og at det tilsvarende blir beregnet en inntekt av egen bolig. Begrunnelsen for ikke å trekke fra gjeldsrentene her er gjort ut ifra følgende forhold. For det første anbefaler FNs retningslinjer at en estimerer en inntekt av egen bolig som tilsvarer det beløpet en ville fått dersom boligen ble utleid til markedspris, fratrukket eventuelle vedlikeholdsutgifter mv. I den norske inntektsstatistikken blir imidlertid inntekt av egen bolig bare verdsatt til 2,5 prosent av boligens ligningsverdi, fratrukket et bunnfradrag på 51 250 kroner (1996). Siden boligens ligningsverdi i de fleste tilfeller ligger langt under det som er markedsverdien, fører dette til en klar undervurdering av inntekt av egen bolig.

For det andre er det i grunnlaget for inntektsstatistikken ikke praktisk mulig å skille ut gjeldsrenter som er knyttet til boliginvesteringer fra andre typer gjeldsrenter. For flere husholdninger er nok dessuten deler av lån som i navnet er tatt opp til kjøp av egen bolig også blitt benyttet til privat konsum. For næringsdrivende vil det tilsvarende ofte være vanskelig å skille lån tilknyttet næringsvirksomhet fra privat forbruk.

En viktig endring i forhold til det gamle inntektsregnskapet gjelder behandlingen av avskrivninger. I det gamle inntektsregnskapet ble næringsinntekten regnet for eventuelle fradrag for avskrivninger. Imidlertid medførte skattereformen i 1992 til en innskjerping når det gjaldt næringsdrivendes muligheter til å foreta avskrivninger. Dette gjorde det mer rimelig å trekke fra avskrivninger i netto næringsinntekt. Tilsvarende har "ordinære avskrivninger i alt" blitt trukket fra næringsinntekten for årene før skattereformen. Men siden avskrivningsmulighetene var større før enn etter skattereformen, kan dette føre til at det nye inntektsbegrepet i noen grad vil overvurdere inntektsveksten fra 1991 til 1992 for husholdninger med næringsinntekter og store avskrivninger.²

3.2. Analyseenheter

Med unntak for kapittel 7 er det *person* som er benyttet som analyseenhet i denne rapporten, men hver person har fått tildelt *husholdningens* inntekt. Ut ifra en levekårsbetragtning kan det argumenteres med at det er bedre å bruke individet enn f.eks. husholdningen som analyseenhet (Danziger & Taussig 1979, Atkinson, Rainwater & Smeeding 1995, Burniaux m.fl. 1998). Dersom en bruker husholdning som analyseenhet vil f.eks. en husholdning på fire personer telle like mye

som en enslig person, dvs. både den enslige og husholdningen på fire ville bli regnet som én analyseenhet, eller husholdning. Når en bruker person som enhet vil derimot alle personer telle likt - uansett hvor mange personer det er i husholdningen man tilhører. Det er likevel et problem med en slik tilnærming at vi tar det for gitt at husholdningens økonomiske ressurser blir likt fordelt mellom husholdningsmedlemmene.

3.3. Ekvivalensskalaer

Ved sammenligning av inntektsnivå og levestandard for husholdninger av forskjellig størrelse, blir inntektene ofte justert ved å bruke såkalte ekvivalensskalaer eller ved å dividere inntekten på antall forbruksenheter i husholdningen. En ekvivalensskala gir for eksempel uttrykk for hvor mye inntekt en husholdning på fire må ha for at deres levestandard skal være like høy som levestandarden til en enslig person med samme inntekt som husholdningen på fire.

Det finnes i dag en rekke ulike ekvivalensskalaer i bruk. I Atkinson, Rainwater & Smeeding (1995) er det f.eks. listet opp 55 ulike skalaer som blir benyttet innenfor OECD-området. De fleste ekvivalensskalaer tar først og fremst hensyn til ulikheter i husholdningsstørrelse, eventuelt også andre karakteristika ved husholdningen, f.eks. barnas eller hovedpersonens alder. Noen vekter tilordner i tillegg gradvis synkende vekter med stigende antall husholdningsmedlemmer.

Graden av stordriftsfordeler kan ellers uttrykkes gjennom en parameter E . Denne parameteren kan variere fra 0 til 1. Jo større E er, desto mindre blir stordriftsfordelene i husholdningen ansett å være, og jo høyere inntekt må flerpersonhusholdningen ha for å kunne sies ha samme levestandard som en enslig person. $E = 0$ tilsvarer en ukorrigert husholdningsinntekt, mens $E = 1$ tilsvarer en husholdningsinntekt dividert med antall personer i husholdningen (per capita) (Buhmann m.fl. 1988).

Tidligere analyser har vist at valg av ekvivalensskala har liten betydning når formålet er å beskrive endringer i inntektsfordelingen (Atkinson, Rainwater & Smeeding 1995). Derimot har valg av skala stor betydning når det gjelder å sammenligne inntektsnivået til ulike grupper, eller når det gjelder å tallfeste andelen personer med inntekter under ulike lavinntektsgrenser (De Vos & Zaidi 1997).

I denne rapporten vil det hovedsakelig bli benyttet en ekvivalensskala som har en elastisitet lik 0,5 for å beskrive endringer i inntektsfordelingen. Dette er samme skala som tidligere har blitt benyttet i flere nyere analyser over inntektsfordelingen både internasjonalt og nasjonalt (Atkinson, Rainwater & Smeeding 1995, Burniaux m.fl. 1998, Epland 1997, Melby og Mørk 1998). Denne skalaen tilordner vekt som tilsvarer

² Forskjellen mellom "ordinære avskrivninger i alt" siste året før skattereformen (1991) og "sum av- og nedskrivninger" første året etter reformen (1992) beløp seg, ifølge innteks- og formuesundersøkelsen, til vel 4 milliarder kroner.

kvadratroten av antall personer i husholdningen. Eksempelvis vil en husholdning bestående av fire personer måtte ha en inntekt som var dobbelt så stort som en enslig ($\sqrt{4} = 2$) for å ha en tilsvarende ekvivalentinntekt.

I vedlegg A vil det bli presentert resultater basert på to alternative ekvivalensskalaer, som regner stordriftsfordelene hhv. som større og mindre enn $E=0,5$.

4. Endringer i inntektsfordelingen: 1986-1996

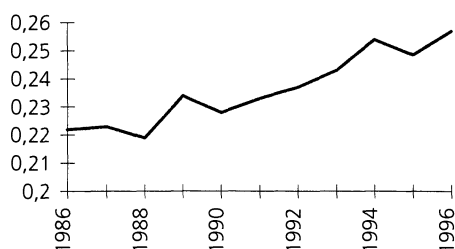
4.1. Endringer i den generelle inntektsfordelingen

Formålet med dette kapitlet er å beskrive endringer i fordelingen av ekvivalentinntekt, eller inntekt etter skatt per forbruksenhet, for hele befolkningen i tiårsperioden 1986 til 1996. Inntektsfordelingen blir først belyst ved å se på endringer i Gini-koeffisienten (G). Gini-koeffisienten er et summarisk mål for ulikhet som kan variere fra 0 (helt lik fordeling) til 1 (all inntekt tilfaller en person). For en nærmere drøfting av ulikhetsmål viser vi til Aaberge (1986).

Tabell 4.1 viser at inntektsforskjellene ble større mellom 1986 og 1996. Vi ser for eksempel at G økte fra 0,222 i 1986 til 0,257 i 1996. Dette er en økning på nesten 16 prosent. Tabellen viser videre at ulikheten særlig økte i to perioder. Først i perioden 1988-1990 og deretter etter 1992. Selv om vi tar hensyn til den statistiske usikkerheten målt ved standardavviket¹ kan vi trygt påstå at ulikheten var større i 1996 enn i 1986. Vi kan også slå fast at ulikheten i 1996 var større enn det den var i 1992.

Utviklingen i G er framstilt grafisk i figur 4.1.

Figur 4.1. Utviklingen i ulikhet i fordelingen av husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer. 1986-1996. (E=0,5) Gini-koeffisienter

Tabell 4.1. Utviklingen i ulikhet i fordelingen av husholdningsinntekt etter skatt¹ per forbruksenhet, for personer. 1986-1996. (E=0,5) Gini-koeffisienter. Standardavvik i parentes

År	G
1986	0,222 (0,002)
1987	0,223 (0,003)
1988	0,219 (0,002)
1989 ²	0,234 (0,004)
1990	0,228 (0,002)
1991	0,233 (0,003)
1992	0,237 (0,003)
1993	0,243 (0,004)
1994	0,254 (0,003)
1995	0,248 (0,003)
1996	0,257 (0,004)

¹ For å kontrollere at ikke noen observasjoner med svært store negative inntekter (f.eks. næringsdrivende med store underskudd) skal kunne påvirke fordelingen, er alle negative inntekter satt lik 0. ² En ekstremobservasjon er utelatt.

¹ Standardavviket vil vise om de observerte endringene i G er statistisk utsagnskraftige, eller ikke. Som en "tommelfingerregel" er det vanlig å beregne et intervall på +/- 2 ganger standardavviket til G for å få et 95 prosents konfidensintervall. Først når intervallene til koefisienter ikke overlapper hverandre kan en si at forskjellen mellom de to koefisientene er utsagnskraftige.

Tabell 4.2. Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer. (E=0,5) 1986-1996. Prosent

	Desil									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1986.....	4,1	6,1	7,2	8,2	9,1	9,9	10,9	12,1	13,8	18,6
1987.....	4,1	6,1	7,2	8,2	9,1	10,0	10,8	12,0	13,6	18,9
1988.....	4,2	6,1	7,3	8,2	9,1	9,9	10,8	12,0	13,6	18,7
1989 ¹	3,9	5,9	7,2	8,1	8,9	9,8	10,8	12,0	13,8	19,5
1990.....	4,0	6,0	7,2	8,2	9,1	9,9	10,9	12,0	13,7	19,0
1991.....	4,0	6,0	7,2	8,2	9,1	9,9	10,9	12,0	13,7	19,0
1992.....	3,8	5,9	7,0	8,1	9,0	9,9	10,9	12,1	13,8	19,6
1993.....	3,9	5,8	7,0	8,0	8,9	9,8	10,8	12,0	13,7	20,3
1994.....	3,5	5,6	6,9	7,9	8,9	9,8	10,8	12,0	13,7	20,8
1995.....	3,7	5,7	6,9	8,0	8,9	9,8	10,7	11,9	13,7	20,6
1996.....	3,7	5,6	6,9	7,9	8,8	9,7	10,6	11,7	13,4	21,7

	Kumulativ fordeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1986.....	4,1	10,2	17,4	25,6	34,7	44,6	55,5	67,6	81,4
1987.....	4,1	10,2	17,5	25,7	34,7	44,7	55,5	67,5	81,1
1988.....	4,2	10,3	17,6	25,9	35,0	44,9	55,7	67,7	81,3
1989.....	3,9	9,9	17,0	25,1	34,1	43,9	54,7	66,7	80,5
1990.....	4,0	10,0	17,1	25,3	34,4	44,3	55,3	67,3	81,0
1991.....	4,0	10,0	17,1	25,3	34,4	44,3	55,3	67,3	81,0
1992.....	3,8	9,7	16,7	24,8	33,8	43,7	54,6	66,7	80,4
1993.....	3,9	9,6	16,6	24,6	33,5	43,3	54,1	66,1	79,7
1994.....	3,5	9,2	16,0	24,0	32,8	42,6	53,5	65,5	79,2
1995.....	3,7	9,4	16,3	24,3	33,2	43,0	53,8	65,7	79,4
1996.....	3,7	9,4	16,2	24,1	32,8	42,5	53,1	64,9	78,3

¹ En ekstremobservasjon er utelatt.

I tabell 4.2 ser vi nærmere på endringene i fordelingen. Ett summarisk mål som G kan ikke si noe om hvor i fordelingen endringene skjer. En måte å belyse dette på er å dele personene inn i desilgrupper, dvs. ti like store grupper sortert etter ekvivalentinntekten. Dersom fordelingen var helt lik, dvs. at alle personer fikk like mye av totalinntekten, ville alle desilgruppene disponere ti prosent hver.

Tabell 4.2 viser at det først og fremst er i toppen av fordelingen at det har skjedd endringer. Den tidelen personer med høyest ekvivalentinntekt disponerte i 1996 en klart større del av totalinntekten sammenlignet med det den tidelen personer med høyest inntekt disponerte ti år tidligere. Mens desil 10 disponerte 18,6 prosent av totalinntekten i 1986 var denne andelen økt til 21,7 prosent i 1996. Den sterkere inntektskonsentrasjonen i toppen av fordelingen har ført til at alle andre inntektsklasser har fått redusert sin andel av totalinntekten. Vi ser for eksempel at personene i den laveste desilen har fått redusert sin andel av all inntekt fra 4,1 prosent i 1986 til 3,7 prosent i 1996. Den kumulative fordelingen viser tilsvarende at mens den fattigste 50 prosent av alle personer disponerte 34,7 prosent av all ekvivalentinntekt i 1986, var denne andelen redusert til 32,8 i 1996.

I tabell 4.3 ser vi nærmere på utviklingen i gjennomsnittsinntektene for de ulike desilgruppene, målt i faste kroner. Tabellen viser at, med unntak for personene i desil 1, hadde alle inntektsgruppene realvekst fra 1986 til 1996. Tabellen bekrefter imidlertid at det er de rikeste desilgruppene som har hatt den klart sterkeste veksten i gjennomsnittsinntektene.

Personene i desil 10 hadde i 1996 en ekvivalentinntekt som var hele 28 prosent høyere enn det tilsvarende gruppe hadde i 1986. Tilsvarende tall for desilgruppene 5-9 var på ca. 7 prosent. Det er personene i den nederste halvdel av fordelingen som har hatt den svakeste inntektsveksten. Dårligst inntektsutvikling hadde personene i desil 1, med en realinntektsnedgang på nesten 2 prosent. En del av inntektsnedgangen i desil 1 skyldes imidlertid at det har blitt en økning i tallet på studenthusholdninger. Den viktigste inntektskilden til studentene - studielånet - regnes imidlertid ikke som inntekt i inntektsstatistikken. De fleste studentene som bor i egne husholdninger vil derfor bli registrert med en svært lav husholdningsinntekt, og mange vil derfor befinne seg i desil 1. Dersom en utelater alle personer som holder til i studenthusholdninger² fra datamaterialet, viser det seg at også desil 1 har hatt en positiv inntektsutvikling etter 1986 med en inntektsvekst på 1,2 prosent. Veksten er likevel fremdeles klart lavere for desil 1 enn for de andre desilgruppene (tabell 4.4.).

Den siste kolonnen i tabellen viser forholdet mellom gjennomsnittsinntektene i høyeste og laveste desil. Den bekrefter at inntektsspredningen har økt i tiårsperioden. Mens den rikeste tidelen hadde en gjennomsnittlig ekvivalentinntekt som var 4,5 ganger større enn den fattigste tidelen i 1986, hadde forholdet mellom de to gruppene økt til 5,9 i 1996.

² Studenthusholdninger er her definert som husholdninger som mottok studielån i løpet av inntektsåret og der hovedpersonen i husholdninger ikke var yrkestilknyttet/trygdemottaker.

Tabell 4.3. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for personer. (E=0,5) Desiler. 1996-kroner

	Alle	Desil										D10/D1
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1986	154363	63899	93638	111410	126550	139807	153042	168344	186755	213506	286690	4,5
1987	160755	66704	97511	116456	131794	145819	160144	173961	192490	219251	303413	4,5
1988	159241	67350	97117	115863	131344	145011	158326	172551	190706	216769	297372	4,4
1989	156450	61080	92325	111033	125792	138940	152277	167320	186602	214208	303263	5,0
1990	156046	61842	93583	112101	127477	141610	155224	170460	187996	213008	297157	4,8
1991	161838	64146	96891	116114	130983	144591	158888	174799	194077	221078	316805	4,9
1992	163071	62024	95796	114799	131812	146909	161080	177575	196884	224571	319252	5,1
1993	164236	63350	94976	114388	131591	146224	160623	177015	196810	224206	333177	5,3
1994	161594	57264	91014	110816	127946	143275	158753	174679	194154	221233	336811	5,9
1995	163670	60920	93515	112804	130430	146158	160762	175695	195018	223539	337864	5,5
1996	169509	62752	95766	116164	133100	149047	163849	179747	199101	227958	367601	5,9
Endring i prosent 1986-1996	9,8	-1,8	2,3	4,3	5,2	6,6	7,1	6,8	6,6	6,8	28,2	

Tabell 4.4. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for personer. Eksklusive personer i studenthus-hold. (E=0,5). Desiler. 1996-kroner

	Alle											D10/D1
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1986	155096	66079	94770	112220	127203	140313	153481	168782	187133	213883	287094	4,3
1987	161172	67863	98178	116943	132144	146141	160400	174179	192727	219456	303688	4,5
1988	159646	68712	97745	116413	131688	145308	158539	172746	190863	216868	297581	4,3
1989	157175	63237	93339	111817	126400	139434	152729	167736	187110	214753	315192	5,0
1990	156998	64897	95052	113207	128328	142241	155736	170903	188364	213416	297837	4,6
1991	162653	66400	98144	117030	131648	145266	159501	175352	194591	221543	317057	4,8
1992	164471	65882	98108	116356	133217	147829	161907	178425	197521	225292	320175	4,9
1993	165136	65731	96343	115524	132396	146844	161153	177538	197264	224656	333913	5,1
1994	163097	61638	93280	112581	129294	144325	159661	175443	194857	221870	338016	5,5
1995	165097	65378	95486	114464	131794	147129	161580	176378	195686	224151	338921	5,2
1996	170836	66882	97541	117601	134259	149947	164574	180385	199705	228554	368909	5,5
Endring i prosent 1986-1996	10,8	1,2	2,9	4,8	5,5	6,9	7,2	6,9	6,7	6,9	28,5	

I tillegg til å se på endringer i desilgjennomsnitt skal vi også (tabell 4.5) se på utviklingen i ulike grenseverdier (prosentiler) i inntektsfordelingen. En slik tilnærming er på mange måter mer robust enn å se på desilgjennomsnittene, siden den i mindre grad blir influert av observasjoner med svært høye beløp som kan trekke opp gjennomsnittet. P05 vil for eksempel være grenseverdien som skiller de 5 prosent fattigste fra de 95 prosent rikeste, mens P50 vil tilsvarende være medianinntekten, dvs. den inntekten som deler populasjonen på midten.

Tabell 4.5 gir et mer nyansert bilde på utviklingen i ulikhet. Det er fortsatt slik at personene i toppen av fordelingen har økt inntektene noe mer enn de i bunnen av fordelingen, men forskjellene er nå betydelig mindre enn da vi så på gjennomsnittsinntektene. Vi ser også at forskjellen mellom topp og bunn i fordelingen har endret seg lite når vi ser på grenseverdiene. Forholdet mellom P90, dvs. grenseverdien som skiller de 10 prosent rikeste fra de 90 prosent fattigste, og P10 var for eksempel nesten det samme i 1986 som i 1996, hhv. 2,8 og 2,9. Derimot økte forskjellen mellom ytterpunktene i fordelingen noe. Forholdet P95/P05 økte fra 3,8 i 1986 til 4,2 i 1996.

Tabell 4.5. Utviklingen i grenseverdier. Husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986-1996. 1996-kroner

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Endring i prosent 1986-96
0.05	68968	71176	71765	68360	69199	70500	70139	69757	64839	67426	69634	1,0
0.10	82224	86458	86361	80784	82215	85829	83329	83818	79697	83278	85017	3,4
0.15	93916	97525	97470	93068	93996	96659	96462	95229	91006	93731	95728	1,9
0.20	103351	107228	106126	102203	103277	107746	106247	105090	101507	103220	106386	2,9
0.25	111286	117193	116269	111105	112625	116372	114586	114314	111001	112711	116534	4,7
0.30	119350	124410	124486	118938	119965	124323	123084	123768	119689	121800	124976	4,7
0.35	126462	132153	131986	125722	127226	131109	131573	131436	128071	130308	133024	5,2
0.40	133399	138393	137875	132504	134962	137607	140307	139316	135899	138900	141401	6,0
0.45	139814	145775	145140	138824	141430	144577	146612	145853	143031	146220	149186	6,7
0.50	146241	153255	152041	145425	148370	151873	153709	153444	150915	153212	156615	7,1
0.55	153429	160077	158272	152346	155212	158498	161096	160508	158825	160829	163718	6,7
0.60	159881	166859	164889	159595	162298	166834	168369	168345	166470	168324	171589	7,3
0.65	168059	173851	172321	167332	170667	174618	177517	176771	174393	175169	179686	6,9
0.70	177003	181796	181074	176195	178864	183478	187241	186124	183537	184516	188599	6,6
0.75	186475	192409	190357	185762	187520	193633	196872	196607	193825	194573	198791	6,6
0.80	197699	204414	201895	199354	198366	205663	207598	208058	205873	207199	210871	6,7
0.85	212355	217945	216421	213547	212589	220535	223414	223464	220246	222717	226825	6,8
0.90	232206	237893	234454	233169	231067	239883	247103	245550	241223	243513	248479	7,0
0.95	263857	271266	268947	262301	264786	273317	284886	281607	278597	280577	289424	9,7
P95/P5	3,8	3,8	3,7	3,8	3,8	3,9	4,1	4,0	4,3	4,2	4,2	
P90/P10	2,8	2,8	2,7	2,9	2,8	2,8	3,0	2,9	3,0	2,9	2,9	

Vi kan dermed konkludere at inntektsulikheten økte fra 1986 til 1996. De økte forskjellene skyldes først og fremst endringer som har funnet sted i ytterkantene av fordelingen. Personene i desil 1 hadde en utvikling i gjennomsnittsinntektene fra 1986 til 1996 som var dårligere enn det andre inntektsklasser hadde, og de disponerte også en mindre del av totalinntekten i 1996, sammenlignet med tilsvarende grupper i 1986. Denne konklusjonen gjelder også om vi kontrollerer for veksten i studenthusholdninger. I den andre ytterkanten opplevde personene med høyest ekvivalentinntekt (desil 10) en inntektsøkning som var betydelig sterkere enn det noen andre inntektsklasser hadde, og de økte også sin relative andel av totalinntekten på bekostning av alle andre inntektsklasser. Inntektsfordelingen i den sentrale delen av fordelingen har derimot endret seg lite i tiårsperioden 1986-1996.

Siden forholdet mellom grenseverdiene i fordelingen har endret seg lite, mens forholdet mellom desilgjennomsnittet har økt, tyder dette på at det ikke har blitt så mange flere personer som har blitt "rike" eller "fattige" i perioden, men derimot at de "rike" nok har blitt rikere.

4.2. Endringer i inntektsstrukturen - sammensetning av husholdningsinntekten

I dette avsnittet ser vi nærmere på hvordan fordelingen av ulike typer inntekter har utviklet seg mellom 1986 og 1996, og om de observerte endringene kan være med på å forklare de endringene i inntektsfordelingen som er beskrevet i avsnitt 4.1.

I inntektsregnskapet er det vanlig å dele den samlede husholdningsinntekten inn i fire ulike hovedtyper: lønnsinntekt, næringsinntekt, kapitalinntekter og overføringer.

I tabell 4.6 ser vi først på hvordan de ulike delinntektene har utviklet seg som andel av samlet husholdningsinntekt. Tabellen viser at det er lønnsinntekt som er den helt dominerende inntektskilden for alle husholdninger sett under ett. I 1996 utgjorde lønnsinntekten 69 prosent av samlet inntekt. Overføringene er den nest største inntektskilden (17 prosent), mens næringsinntekt og kapitalinntekter utgjorde hhv. 8 og 6 prosent. Utgiftspostene i inntektsregnskapet er utlignet skatt og negative overføringer (dvs. betalt underholdsbidrag og tvungen pensjonspremie i arbeidsforhold). I 1996 utgjorde skatten vel 25 prosent av den samlede husholdningsinntekten, mens de negative overføringene utgjorde mindre enn 1 prosent.

Når det gjelder endringer som har funnet sted i tiårsperioden ser vi at lønnsandelen falt noe fra 1986 og til 1993. Dette kan skyldes både at det fant sted en nedgang i sysselsettingen i perioden og det at det ble flere eldre utenfor arbeidsmarkedet. Etter 1993 øker lønnsandelen noe igjen, trolig som følge av økt sysselsetting. Når det gjelder andelen som næringsinntektene utgjør av totalinntekten viser den en fallende trend over hele perioden. Kapitalinntektenes andel har derimot vært relativt stabil over hele perioden med om lag 5 prosent av samlet inntekt. Den inntektskomponenten som økte mest i perioden er overføringene, fra 13 prosent av samlet inntekt i 1986 til 17 prosent i 1996. Vi ser likevel at økningen hovedsakelig kom i perioden 1986-1991, og at andelen som overføringene utgjør av samlet inntekt har vært stabil etter dette. Dette kan tyde på at økningen i noen grad skyldes økningen i utbetalinger av dagpenger i denne perioden. Når det gjelder skattens andel av samlet inntekt, falt gjennomsnittsskatten noe fram til 1992 for siden å øke igjen. Mens gjennomsnittsskatten var 24 prosent i 1986, hadde den økt til 25 prosent i 1996.

Tabell 4.6. Sammensetning av samlet husholdningsinntekt, for personer. 1986-1996. Prosent

	Lønns- inn- tekt	Nær- ings- inn- tekt	Kapi- tal- inn- tekt	Over- førin- ger	Samlet inn- tekt	Ut- lignet skatt	Nega- tive over- førin- ger	Inn- tekt etter skatt
1986	72,1	10,5	4,5	12,9	100,0	24,2	1,1	74,7
1987	71,5	10,3	5,6	12,6	100,0	25,6	1,0	73,4
1988	70,6	10,2	5,7	13,6	100,0	25,4	1,0	73,6
1989	68,9	10,2	5,8	15,1	100,0	25,1	1,0	73,8
1990	70,3	9,4	5,4	14,9	100,0	24,5	0,7	74,8
1991	67,6	9,5	5,1	17,8	100,0	23,9	0,7	75,4
1992	67,2	9,8	4,7	18,4	100,0	22,9	0,8	76,3
1993	67,1	9,5	5,0	18,3	100,0	23,4	0,8	75,8
1994	67,8	9,1	5,2	18,0	100,0	24,4	0,8	74,8
1995	68,1	9,0	5,3	17,6	100,0	24,7	0,8	74,5
1996	68,5	8,3	6,0	17,3	100,0	25,2	0,8	74,0

Hvordan husholdningenes samlede inntekt er sammensatt vil imidlertid variere for ulike typer husholdninger. I tabell 4.7 har vi derfor gruppert alle personer etter desilfordelt ekvivalentinntekt, jf. avsnitt 4.1. Tabellen viser hvordan samlet husholdningsinntekt er sammensatt for hhv. de personene med lavest og høyest inntekt, og for tre ulike tidspunkt: 1986, 1991 og 1996.

Tabellen viser at for personene med lavest inntekt er det overføringene som er den klart viktigste inntektskilden. For personene i desil 1 utgjorde for eksempel overføringer 2/3 av samlet husholdningsinntekt i 1996. Lønnsinntekt er den viktigste inntektskilden for personene som befinner seg midt i inntektsfordelingen, mens nærings- og kapitalinntekter er viktige inntektskomponenter for de med høyest inntekt (desil 10).

Utviklingen fra 1986 til 1996 viser at den andelen som lønnsinntekten utgjør av samlet inntekt har endret lite for de ulike inntektsklassene, med unntak for desil 10 der lønnsandelen har gått noe ned. Næringsinntektenes betydning har, som tidligere nevnt, blitt redusert som andel av samlet inntekt. Dette kommer særlig til syne i desil 10, der andelen ble redusert fra 21 prosent i 1986 til bare 13 prosent i 1996. Trenden har vært omvendt når det gjelder kapitalinntektene. Fra å utgjøre en relativt beskjeden inntektskomponent for desil 10 i 1986 (7 prosent) har kapitalinntektene ti år senere blitt den viktigste inntektskilden etter lønn for desil 10 (18 prosent). For de andre inntektsklassene derimot fikk kapitalinntektene stadig mindre betydning i samme periode.

Tabellen viser også utviklingen i gjennomsnittsskatten i perioden (utlignet skatt i prosent av samlet husholdningsinntekt). For de fleste inntektsklassene har det skjedd små endringer i gjennomsnittsskatten, men for de personene med høyest ekvivalentinntekt (desil 10) har det funnet sted en skatteskjerpelse ved at gjennomsnittsskatten økte fra 27 prosent i 1986 til 31 prosent i 1996.³ Vi ser også at gjennomsnittsskatten i 1986 faktisk var regressiv, dvs. at gjennomsnittsskatten *faller* med stigende inntekt. Personene i desil 10 hadde i 1986 en lavere gjennomsnittsskatt enn personene i desil 9. Dette skyldtes først og fremst den høye marginals-katten på nettoinntekt som en hadde den gang, og som gjorde det skattemessig gunstig for personer med høy inntekt å ha store renteutgifter.

³ Selv om gjennomsnittsskatten er relativt høy for personene i desilgruppe 10 sett under ett, vil nok ikke dette gjelde for de personene i gruppen med de aller størst inntektene. Tidligere analyser har vist at gjennomsnittsskatten faller for personer med bruttoinntekter på over 650 000 kroner (1995). Dette skyldes at en økende andel av bruttoinntektene til disse personene kommer i form av aksjeutbytte, som ikke blir beskattet på mottakers hånd (Epland 1997b).

Tabell 4.7. Fordelingen av ulike inntekts- og utgiftsposter, for personer. Andel av samlet husholdningsinntekt. Etter desilfordelt husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent

Desil	Lønns- inn- tekt	Nær- ings- inn- tekt	Kapi- tal- inn- tekt	Over- førin- ger	Samlet inn- tekt	Ut- lignet skatt	Nega- tive over- førin- ger	Inn- tekt etter skatt
1986								
Alle.....	72,1	10,5	4,5	12,9	100,0	24,2	1,1	74,7
1	29,3	3,5	4,5	62,6	100,0	9,1	0,4	90,6
2	52,3	7,1	4,1	36,5	100,0	15,3	1,0	83,7
3	63,7	9,3	3,7	23,3	100,0	19,1	0,9	80,0
4	70,5	8,9	3,7	16,9	100,0	22,1	1,1	76,8
5	75,0	6,5	3,8	14,6	100,0	22,8	1,1	76,1
6	77,1	7,3	3,8	11,7	100,0	24,1	1,3	74,6
7	77,6	7,7	3,8	10,9	100,0	24,7	1,1	74,2
8	78,4	9,9	3,9	7,8	100,0	26,4	1,2	72,5
9	81,3	8,0	4,4	6,2	100,0	28,1	1,1	70,7
10	68,5	20,5	6,8	4,3	100,0	27,2	0,8	72,0
1991								
Alle.....	67,6	9,5	5,1	17,8	100,0	23,9	0,7	75,4
1	22,3	3,8	4,9	69,0	100,0	7,8	0,4	91,9
2	40,7	6,1	5,1	48,2	100,0	14,9	0,7	84,5
3	53,9	6,0	4,2	36,0	100,0	17,1	0,7	82,2
4	66,6	5,7	3,7	23,9	100,0	20,5	0,7	78,8
5	70,3	6,9	3,5	19,3	100,0	21,6	0,6	77,8
6	70,4	7,3	3,8	18,5	100,0	22,6	0,8	76,7
7	74,6	7,2	3,6	14,6	100,0	24,0	0,8	75,3
8	76,9	8,2	4,1	10,8	100,0	26,1	0,9	73,1
9	76,0	9,1	4,5	10,4	100,0	27,0	0,7	72,3
10	66,0	17,8	9,0	7,2	100,0	29,1	0,6	70,3
1996								
Alle.....	68,5	8,3	6,0	17,3	100,0	25,2	0,8	74,0
1	29,3	2,6	0,8	67,4	100,0	10,3	0,7	89,0
2	31,4	5,9	2,2	60,5	100,0	13,8	0,6	85,6
3	48,8	7,7	2,5	41,0	100,0	18,3	0,8	80,9
4	63,6	6,7	1,9	27,8	100,0	20,6	0,8	78,6
5	70,7	6,4	1,7	21,2	100,0	22,8	0,9	76,3
6	76,4	6,4	1,7	15,5	100,0	23,9	1,0	75,0
7	78,2	6,2	1,9	13,8	100,0	25,4	0,9	73,7
8	79,5	7,4	2,1	11,0	100,0	26,5	1,0	72,5
9	80,4	8,1	3,1	8,5	100,0	28,2	0,9	70,9
10	64,2	12,9	18,4	4,6	100,0	30,7	0,6	68,7

Vi har sett at kapitalinntektene er særlig viktig for personene i toppen av fordelingen, mens overføringene er hovedinntektskilden for personer i nedre delen av fordelingen. I tabell 4.8 skal vi se nærmere på hvilke av de ulike delinntektene som inngår i hhv. kapitalinntekter og overføringer som betyr mest for de ulike inntektsklassene.

Kapitalinntekter består i inntektsregnskapet av fire ulike komponenter: renteinntekter, aksjeutbytte, netto realisasjonsgevinster og andre kapitalinntekter ("andre" kapitalinntekter vil f.eks. være avkastning på livsforsikring, leieinntekter og kapitalinntekter fra utlandet). Også overføringer består av flere ulike inntekter så som: pensjoner fra folketrygden, tjenestepensjon

o.l., barnetrygd, dagpenger ved arbeidsløyse, bostøtte, stipend, forsørgerfradrag og sosialhjelp.

De fleste kapitalinntektene utgjør en beskjeden andel av samlet inntekt for de ulike inntektsklassene. Renteinntektene utgjorde for eksempel mindre enn 2 prosent av samlet husholdningsinntekt for alle personer i 1996. Vi ser likevel at renteinntektene utgjør en større andel av samlet inntekt for de personene som har lavest inntekt (desil 1), enn for de med høyere inntekt. Dette skyldes trolig at mange av de personene som befinner seg i desil 1 er minstepensjonister, og mange minstepensjonister mottar renteinntekter fra mindre bankinnskudd (Statistisk sentralbyrå 1997a). I den andre ytterkanten av fordelingen er det aksjeutbytte som er den kapitalinntekten som betyr mest, og utbyttene har økt kraftig i løpet 1990-tallet. I 1986 utgjorde utbytte bare 1 prosent av samlet inntekt for desil 10. Ti år senere utgjorde aksjeutbytte 8 prosent av den samlede husholdningsinntekten for personer i desilgruppe 10.

En annen kapitalinntekt som har blitt viktigere for de i toppen av fordelingen er realisasjonsgevinster. Denne inntekten økte fra å utgjøre mindre enn 1 prosent i 1986, til knapt 6 prosent i 1996.⁴

Blant de ulike overføringene er det pensjoner fra folketrygden som er den viktigste, særlig for de med lav husholdningsinntekt. I 1996 utgjorde folketrygden om lag halvparten av samlet husholdningsinntekt for personene i desil 1. Også barnetrygd og sosialhjelp betyr relativt mye for de med lav inntekt. I 1996 utgjorde disse inntektene hhv. 9 og 6 prosent av samlet husholdningsinntekt. I perioden 1986-1996 har barnetrygd, sosialhjelp og arbeidsløsetrygd fått økt betydning for de i bunnen av fordelingen, ved at de utgjør en stadig større andel av samlet inntekt. På den annen side har pensjoner fra folketrygden blitt noe mindre viktig for de i bunnen av fordelingen, og noe mer viktig for de med litt høyere ekvivalentinntekt.

⁴ En del av denne økningen kan imidlertid forklares med endringer i skattereglene når det gjelder salg av aksjer. Før skattereformen kunne personer som solgte aksjer som var børsnoterte, og som var eid i mer enn tre år, selge disse skattefritt. Eventuell gevinst (eller tap) ville da ikke bli registrert i inntektsstatistikken.

Inntekts- og formuesundersøkelsen viser likevel at realisasjonsgevinstene også har økt i årene etter skattereformen (Statistisk sentralbyrå 1998a).

Tabell 4.8. Fordelingen av ulike kapitalinntekter og overføringer, for personer. Andel av samlet husholdningsinntekt. Etter desilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent

Desil	Kapitalinntekter				Overføringer								
	Rente- inntekter	Aksje- utbytte	Netto- realisa- sjons- gev.	Andre kapital- inntekter	Pen- sjoner fra folke- trygden	Tjen- este- pensjon	Arbeids- løyse- trygd	Mot- tatte bidrag o.l.	Barne- trygd	Bo- støtte	Sti- pend	For- sørger- fradrag	Sosial- hjelp
1986													
Alle	3,3	0,4	0,2	0,6	9,2	0,8	0,4	0,4	2,2	0,0	0,3	0,8	0,3
1.....	4,1	0,2	0,0	0,3	51,0	1,6	0,5	1,5	5,7	0,6	1,4	1,5	2,4
2.....	3,8	0,1	0,1	0,1	27,6	1,4	0,5	1,4	5,5	0,2	0,6	1,8	0,8
3.....	3,3	0,1	0,0	0,2	16,3	1,0	0,9	0,8	4,6	0,1	0,4	1,5	0,5
4.....	3,4	0,1	0,0	0,2	11,4	1,0	0,6	0,6	3,6	0,0	0,2	1,3	0,2
5.....	3,1	0,1	0,0	0,6	9,9	0,9	0,4	0,6	3,2	0,0	0,3	1,1	0,2
6.....	3,2	0,1	0,1	0,5	7,6	0,9	0,5	0,5	2,6	0,0	0,2	1,0	0,3
7.....	3,1	0,2	0,1	0,3	7,5	0,8	0,4	0,3	1,8	0,0	0,3	0,8	0,4
8.....	3,0	0,4	0,1	0,4	5,5	0,9	0,4	0,3	1,3	0,0	0,2	0,6	0,2
9.....	3,2	0,6	0,1	0,6	4,4	0,6	0,2	0,1	1,0	0,0	0,2	0,5	0,1
10.....	3,7	1,0	0,7	1,3	2,9	0,5	0,2	0,1	0,7	0,0	0,3	0,3	0,1
1991													
Alle	3,6	0,3	0,1	1,1	13,2	2,3	1,8	0,5	2,9	0,1	0,4	0,6	0,6
1.....	4,5	0,0	0,0	0,4	53,3	2,0	4,0	1,8	7,7	1,1	1,3	1,2	4,5
2.....	4,6	0,1	0,0	0,3	36,9	2,4	2,5	1,3	6,7	0,5	0,6	1,2	2,3
3.....	3,9	0,0	0,0	0,2	25,8	2,9	2,8	1,3	6,4	0,4	0,5	1,1	1,8
4.....	3,3	0,0	0,0	0,3	17,1	2,1	3,3	0,7	4,8	0,1	0,3	0,9	0,7
5.....	3,1	0,0	0,0	0,3	13,4	2,3	2,5	0,4	4,2	0,1	0,4	0,8	0,3
6.....	3,2	0,1	0,0	0,5	14,0	2,5	2,0	0,6	3,1	0,0	0,4	0,7	0,2
7.....	3,0	0,1	0,0	0,4	10,4	1,9	1,7	0,5	2,8	0,0	0,5	0,6	0,2
8.....	3,2	0,2	0,1	0,6	7,7	1,9	1,2	0,2	2,0	0,0	0,3	0,4	0,3
9.....	3,3	0,2	0,1	0,9	8,3	2,0	1,4	0,2	1,2	0,0	0,4	0,3	0,3
10.....	4,5	0,9	0,4	3,2	5,9	2,9	0,7	0,1	0,8	0,0	0,4	0,2	0,1
1996													
Alle	1,6	2,0	1,3	1,0	12,6	2,2	1,4	0,6	3,0	0,1	0,5	0,5	0,6
1.....	3,3	0,0	-2,8	0,3	48,5	1,3	4,2	2,6	8,6	0,9	2,9	1,0	5,6
2.....	2,2	0,0	-0,3	0,3	46,6	3,5	3,4	2,0	7,0	1,1	0,8	0,9	4,0
3.....	1,7	0,2	0,1	0,4	31,3	4,4	3,1	1,7	6,1	0,4	0,7	0,9	1,6
4.....	1,3	0,2	0,0	0,4	19,8	3,2	2,2	1,1	5,3	0,1	0,7	0,8	1,1
5.....	1,3	0,1	-0,2	0,4	15,3	3,0	1,9	0,9	4,3	0,1	0,5	0,7	0,3
6.....	1,1	0,2	0,1	0,4	10,6	2,3	1,4	0,6	3,6	0,0	0,5	0,6	0,2
7.....	1,1	0,3	0,0	0,5	9,7	2,4	1,4	0,4	3,0	0,0	0,4	0,5	0,2
8.....	1,1	0,3	0,1	0,5	7,8	2,0	1,0	0,3	2,3	0,0	0,4	0,4	0,1
9.....	1,3	0,7	0,3	0,8	6,3	1,8	0,8	0,3	1,4	0,0	0,5	0,3	0,1
10.....	2,2	7,7	5,8	2,7	3,4	1,2	0,4	0,2	0,7	0,0	0,3	0,1	0,0

4.3. Fordelingen av de ulike inntektskomponentene

I forrige avsnitt så vi på hvordan samlet husholdningsinntekt var sammensatt av ulike inntektskilder, og at ulike inntektskilder hadde forskjellig betydning for de ulike inntektsklassene (desilgruppene).

I dette avsnittet skal vi se på hvordan de ulike inntektskomponentene fordeler seg mellom de ulike inntektsklassene, og om det er slik at noen inntektskilder hovedsakelig tilfaller de med høy eller lav inntekt. Tabell 4.9 viser for eksempel hvor mye av den totale lønnsinntekten som tilfaller desil 1, desil 2, desil 3 osv. Dersom de ulike delinntektene fordelte seg helt likt mellom inntektsklassene, ville alle ti inntektsgruppene disponere 10 prosent hver av de ulike inntektene.

Tabellen viser imidlertid at det var den tidelen personer med høyest ekvivalentinntekt (desil 10) som også mottok den største andelen av all lønnsinntekt: 22 prosent i 1996. Den fattigste tidelen mottok bare 1 prosent av all lønnsinntekt. Fordelingen av næringsinntekt var enda mer ulik enn for lønnsinntekt. Her mottok desil 10 hele 37 prosent av all næringsinntekt. Som forventet er forholdet omvendt når det gjelder overføringer. Her er det de laveste inntektsklassene som mottar mest.

Utviklingen fra 1986 til 1996 viser at fordelingen av lønnsinntekt har vært relativt stabil i perioden. Desil 10 har likevel økt sin andel av all lønnsinntekt noe, fra 19 prosent i 1986 til 22 prosent i 1996. Også fordelingen av næringsinntekten har endret seg lite i perioden. Den rikeste tidelen mottok en noe mindre andel av all næringsinntekt i 1996 (37 prosent), sammenlignet med 1986 (39 prosent). Når det gjelder kapitalinntektene har det derimot skjedd en til dels dramatisk utvikling. Mens desilgruppe 10 mottok 30 prosent av all kapitalinntekt i 1986, mottok tilsvarende gruppe hele 73 prosent i 1996, og mesteparten av denne endringen har funnet sted på 90-tallet.

For overføringene ser vi at en mindre del av overføringene gikk til personene med lavest ekvivalentinntekt i 1996 (desil 1), sammenlignet med ti år før. Dette skyldes for en stor del endringer innen pensjonistgruppen. Det er nå de yngre pensjonistene som mottar de største overføringene på grunn av økte tilleggspensjoner og tjenestepensjoner, og de yngre alderspensjonistene finner en stadig færre av i desilgruppe 1.

Når det gjelder utlignet skatt viser tabellen at en stadig større andel av all utlignet skatt blir belastet den rikeste tidelen. Mens desil 10 fikk utlignet 22 prosent av all skatt i 1986, hadde denne andelen økt til 26 prosent i 1991 og ytterligere til 29 prosent i 1996.

Tabell 4.9. Fordelingen av ulike innteks- og utgiftsposter, for personer. Etter desilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent

Desil	Lønnsinntekt	Næringsinntekt	Kapitalinntekt	Overføringer	Samlet inntekt	Utlignet skatt	Negative overføringer	Inntekt etter skatt
1986								
Alle..	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	1,0	0,9	2,6	12,5	2,6	1,0	1,0	3,1
2	3,7	3,5	4,6	14,4	5,1	3,2	4,9	5,7
3	6,0	6,0	5,5	12,3	6,8	5,3	6,1	7,2
4	7,8	6,8	6,6	10,5	8,0	7,3	8,6	8,2
5	9,4	5,6	7,6	10,3	9,1	8,5	9,5	9,2
6	10,9	7,1	8,6	9,3	10,2	10,1	12,9	10,2
7	11,9	8,1	9,2	9,3	11,0	11,3	11,4	11,0
8	13,6	11,8	10,9	7,5	12,5	13,6	14,2	12,1
9	16,8	11,4	14,6	7,2	14,9	17,3	16,2	14,1
10	18,9	38,8	29,8	6,6	19,9	22,4	15,1	19,2
1991								
Alle..	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	0,8	1,0	2,3	9,4	2,4	0,8	1,4	2,9
2	2,9	3,1	4,8	13,3	4,9	3,0	4,7	5,5
3	5,1	4,0	5,3	13,0	6,4	4,6	6,2	7,0
4	7,7	4,7	5,6	10,5	7,8	6,7	7,5	8,1
5	9,2	6,5	6,1	9,6	8,9	8,0	7,5	9,2
6	10,0	7,3	7,1	10,0	9,6	9,1	10,7	9,8
7	12,3	8,4	7,8	9,1	11,1	11,1	13,0	11,1
8	14,6	11,0	10,3	7,8	12,9	14,0	16,1	12,5
9	16,2	13,7	12,7	8,4	14,4	16,3	14,0	13,8
10	21,1	40,2	37,9	8,8	21,6	26,3	18,8	20,1
1996								
Alle..	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	1,0	0,7	0,3	9,1	2,3	1,0	2,1	2,8
2	2,0	3,1	1,6	15,1	4,3	2,4	3,2	5,0
3	4,3	5,6	2,5	14,3	6,0	4,4	5,8	6,6
4	6,9	6,0	2,4	12,0	7,5	6,1	7,6	7,9
5	9,0	6,8	2,4	10,7	8,7	7,9	9,6	9,0
6	11,0	7,6	2,9	8,8	9,8	9,3	12,5	10,0
7	12,6	8,3	3,5	8,8	11,1	11,2	12,0	11,0
8	14,4	11,1	4,4	7,9	12,4	13,0	15,3	12,1
9	16,8	14,0	7,3	7,1	14,3	16,1	15,2	13,7
10	22,1	36,8	72,7	6,2	23,6	28,8	16,7	21,9

Tabell 4.10 viser mer i detalj fordelingen av de ulike delinntektene som inngår i kapitalinntekter og overføringer.

Fra tabellen ser vi hvordan de ulike delinntektene fordeler seg mellom de ulike inntektsklassene. Det går fram av tabellen at det er renteinntektene som har den jevneste fordelingen blant de ulike kapitalinntektene. Men vi ser også at utviklingen har gått i retning av at en stadig større del av renteinntektene tilfaller personene i toppen av fordelingen. Mens desil 10 mottok 22 prosent av alle renter i 1986, var tilsvarende tall 33 prosent i 1996. Den største årsaken til at kapitalinntektene har blitt skjevare fordelt skyldes imidlertid endringer i fordelingen av aksjeutbytte. Her har det funnet sted en kraftig konsentrasjon i toppen av fordelingen. I 1996 mottok for eksempel personene i desil 10 nærmere 90 prosent av alt utbytte, mot 50 prosent ti år før.

Tabell 4.10. Fordelingen av ulike kapitalinntekter og overføringer, for personer. Etter desilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent

Desil	Kapitalinntekter				Overføringer								
	Renteinntekter	Aksjeutbytte	Netto-realisasjonsgev.	Andre kapitalinntekter	Pensjoner fra folketrygden	Tjenestepensjon	Arbeidsløse-trygd	Mottatte bidrag o.l.	Barne-trygd	Bostøtte	Stipend	For-sørgerfradrag	Sosialhjelp
1986													
Alle	100,0	100,0	100,0	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,3	100,1	100,0	100,0
1	3,2	1,1	-0,2	1,1	14,3	5,1	3,3	9,2	6,6	38,2	11,5	4,7	21,4
2	5,9	1,0	1,6	0,9	15,4	8,4	6,7	16,9	12,4	28,4	9,3	11,0	14,6
3	6,8	1,3	1,1	2,6	12,0	8,4	15,5	12,5	13,8	12,0	8,8	12,6	11,6
4	8,2	1,7	1,1	2,7	10,0	9,8	11,7	11,1	13,0	4,9	6,2	12,6	6,0
5	8,4	2,3	0,5	9,1	9,8	9,6	9,7	12,9	12,9	4,7	7,4	12,7	5,5
6	9,8	2,4	3,2	7,9	8,5	10,7	12,4	11,9	11,8	6,1	7,4	12,0	9,1
7	10,1	6,2	8,2	6,4	9,1	11,3	11,9	8,4	9,0	3,5	12,3	10,3	13,9
8	11,3	12,8	5,0	9,3	7,5	13,0	12,6	7,3	7,4	1,0	7,9	8,6	7,1
9	14,4	20,9	5,4	14,8	7,2	10,9	6,0	2,9	6,7	0,0	9,8	8,4	4,7
10	22,0	50,4	73,9	45,2	6,2	12,7	10,2	6,9	6,3	1,4	19,5	7,1	6,0
1991													
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,1	100,0	100,0	100,0
1	3,0	0,1	-0,7	0,9	9,7	2,0	5,5	9,1	6,5	27,2	7,0	4,9	19,6
2	6,2	2,5	0,0	1,3	13,7	5,1	7,1	13,7	11,4	23,7	7,2	10,4	20,1
3	7,0	0,6	0,5	1,3	12,5	8,0	10,2	17,7	14,3	28,8	7,8	12,5	20,3
4	7,1	1,1	0,2	2,2	10,1	6,9	14,4	11,0	12,9	5,4	6,0	12,7	10,0
5	7,6	1,5	3,0	2,5	9,0	8,9	12,6	8,2	13,2	5,5	8,8	13,3	5,0
6	8,4	1,9	1,0	4,7	10,2	10,3	10,8	11,6	10,5	2,9	9,9	11,2	3,7
7	9,2	3,7	4,9	4,5	8,8	8,9	10,6	12,3	10,8	1,6	13,8	11,1	4,5
8	11,5	7,0	10,2	7,5	7,5	10,5	8,6	5,1	8,9	0,8	9,2	10,0	6,9
9	13,2	11,6	8,2	11,9	9,0	12,6	11,4	4,9	5,8	3,1	12,7	7,0	7,4
10	26,9	70,0	72,5	63,2	9,6	26,8	8,8	6,4	5,6	1,1	17,6	6,8	2,5
1996													
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	4,9	0,1	-4,9	0,7	8,9	1,4	7,1	9,6	6,7	18,4	13,5	4,8	22,4
2	6,1	0,1	-1,1	1,5	15,9	6,8	10,7	14,0	10,2	42,9	6,7	8,6	30,0
3	6,7	0,5	0,5	2,6	14,9	11,9	13,5	16,0	12,3	20,7	9,1	11,1	16,7
4	6,4	0,6	0,0	2,9	11,7	10,6	12,1	13,3	13,3	7,7	10,1	13,0	13,9
5	7,3	0,5	-1,0	3,3	10,5	11,7	12,1	12,8	12,6	4,6	8,6	13,0	4,9
6	7,0	0,7	0,4	4,1	8,3	10,1	9,8	9,5	11,9	2,1	9,3	12,6	3,0
7	8,0	1,5	-0,2	5,3	8,5	11,9	11,3	6,5	11,1	2,0	7,9	12,0	4,0
8	8,6	2,1	1,2	6,6	7,6	10,9	9,2	5,8	9,7	0,2	8,8	10,3	2,3
9	12,4	4,8	2,8	10,6	7,1	11,5	7,9	6,4	6,7	1,4	13,9	8,0	1,6
10	32,7	89,1	102,3	62,4	6,4	13,2	6,3	6,1	5,6	0,0	12,1	6,8	1,2

Tidligere analyser har også vist at økningen i aksjeutbytte, sammen med den spesielle skattemessige behandlingen av utbytte, trolig er den viktigste enkeltforklaringen på hvorfor inntektsulikheten har økt i Norge på 90-tallet⁵ (Epland 1997b, Aarbu og Thoresen 1997).

Også realisasjonsgevinstene har blitt mer ujevnt fordelt de siste ti årene. Som tabellen viser mottok den rikeste tidelen personer 102 prosent av all gevinst i 1996, mot 74 prosent i 1986. At andelen overstiger 100 prosent

⁵Mottatt aksjeutbytte beløp seg i 1996 til vel 11 milliarder kroner, mens tilsvarende tall var knapt 2 milliarder pr. år for hvert av årene 1990 - 1992 (Statistisk sentralbyrå 1998).

Aksjeutbytte ble etter skattereformen i 1992 i praksis skattefri inntekt for aksjoneiere.

skyldes at inntektsbegrepet også omfatter realisasjonstap (dvs. aksjer eller eiendommer som er solgt med tap og som kan trekkes fra på selvangivelsen).

Går vi over til å se på hvordan overføringene fordeler seg blant de ulike inntektsklassene ser vi at de fleste overføringene har en klart utjevne profil ved at personene i den nedre delen av inntektsfordelingen mottar en relativt større del av overføringene, enn de på toppen av fordelingen. Det er likevel klare forskjeller i fordelingen av de ulike stønadene. Ikke overraskende er det de stønadene som blir behovsprøvd, som virker mest utjevne. Både sosialhjelp og bostøtte tilfaller i særlig grad de 20 prosent av personene (desil 1 og desil 2) med lavest ekvivalentinntekt. Den overføringen som utjevner minst er tjenestepensjon. Her er det den rikeste tidelen som mottar mest, mens de på bunnen av fordelingen mottar en svært liten del av

denne typen overføring. Tjenestepensjon vil imidlertid være en type overføring som i stor grad gjenspeiler tidligere forskjeller i yrkesinntekt. Studiestipend er en annen overføring som har en noe spesiell profil. Her er det personene i både toppen og bunnen av fordelingen som mottar relativt mest av denne inntekten. Her er det nok likevel snakk om to vidt forskjellige type studenter. Personene som befinner seg på bunnen av fordelingen vil i stor grad tilhøre typiske studenthusholdninger, mens de på toppen av fordelingen vil være studenter som ennå bor hjemme hos foreldrene.

De fleste andre stønadene har et mer universelt preg. Både pensjoner fra folketrygden, barnetrygd og forsørgerfradrag tilfaller i større grad personer som befinner rundt midten av inntektsfordelingen. Også arbeidsløsetrygden må sies å være en inntektskilde som først og fremst tilfaller personer i den sentrale delen av fordelingen.

Ser vi på utviklingen i perioden 1986 til 1996 viser tabellen at en relativt mindre del av stønadene tilfaller den inntektsklassen med lavest inntekt (desil 1). Dette gjelder for eksempel pensjoner fra folketrygden, bostøtte og sosialhjelp. Dette kan skyldes flere forhold, blant annet at stadig færre alderspensjonister, som først og fremst er mottakere av folketrygd og bostøtte, nå befinner seg i desil 1. I tillegg tyder den relativt lave andelen av barnetrygd og forsørgerfradrag på at det befinner seg færre barn i desil 1 enn i den sentrale delen av fordelingen.

4.4 Skatt, overføringer og økonomisk utjevning

Et av formålene med trygdene og skattene er å utjevne inntektsforskjeller som oppstår i markedet. I tabell 4.11 skal vi derfor se på i hvor stor grad inntektsfordelingen faktisk endrer seg når en lar offentlige overføringer inngå i inntektsbegrepet og når en sammenligner inntekten før og etter skatt. Tabellen viser fordelingen av (a) markedsinntekt pr. forbruksenhet, som her er definert som summen av yrkesinntekter, kapitalinntekter og private overføringer som tjenestepensjon og underholdsbidrag, (b) samlet husholdningsinntekt pr. forbruksenhet, dvs. en har lagt til alle offentlige overføringer, og (c) inntekt etter skatt per forbruksenhet.

Endringer i inntektsfordelingen blir belyst ved hjelp av Gini-koeffisienten. I tillegg blir den prosentvise endringen av G benyttet som en indikator på hvor mye inntektsforskjellene blir utjevnet av overføringene og skatten. Tabellen viser fordelingen for to grupper. (1) Alle personer, og (2) personer som tilhører husholdninger der hovedpersonen er i den mest yrkesaktive alderen, dvs. mellom 25 og 55 år.

Når vi ser på alle personer under ett viser tabellen at både overføringene og skatten virker utjevne på inntektsfordelingen. I 1996 ble inntektsfordelingen,

målt ved Gini-koeffisienten, 28 prosent jevnere når en inkluderte de offentlige overføringene i inntektsbegrepet, mens skatten utjevnet fordelingen med 14 prosent utover det som overføringene hadde jevnet ut i inntektsfordelingen.

Utviklingen mellom 1986 og 1996 viser at skattens utjevne effekt har vært relativt stabil i perioden. Vi ser likevel at skatten utjevnet inntektene noe mer mot slutten av 80-tallet enn både før og etter dette. Overføringenes utjevne effekt har derimot økt noe siden 1986 da den var på 26 prosent, og fram til 1993 (30 prosent). I de siste årene har overføringenes utjevne effekt blitt noe redusert.

Går vi over til å se på den yrkesaktive delen av befolkningen (husholdninger der hovedpersonen er mellom 25 og 55 år), ser vi at overføringene har en noe mindre effekt på utjevningen for denne gruppen enn for hele populasjonen. Dette er likevel ikke overraskende siden det vil være færre pensjonister og trygdemottakere blant disse. Vi registrerer likevel at de offentlige overføringene har fått en stadig større utjevne funksjon - særlig mot slutten av 80-tallet - også blant den yrkesaktive delen av befolkningen, mens skattens effekt på fordelingen har vært stabil i hele perioden. En mulig årsak til dette kan være økningen i dagpenger ved arbeidsløse.

Tabell 4.11. Fordelingen av markedsinntekt inntekt per forbruksenhet, samlet inntekt per forbruksenhet og inntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer.1986-1996. (E=0,5). Gini-koeffisienter

	Markedsinntekt		Samlet inntekt		Inntekt etter skatt		Utjevningprosent	
	G	Standard-avvik	G	Standard-avvik	G	Standard-avvik	Offentlige overføringer	Utlignet skatt
Alle personer								
1986	0,351	0,003	0,259	0,002	0,222	0,002	-0,26	-0,14
1987	0,350	0,004	0,262	0,003	0,223	0,003	-0,25	-0,15
1988	0,354	0,003	0,260	0,003	0,219	0,002	-0,27	-0,16
1989	0,404	0,010	0,291	0,009	0,234	0,004	-0,28	-0,20
1990	0,373	0,003	0,270	0,002	0,228	0,002	-0,28	-0,16
1991	0,386	0,004	0,274	0,003	0,233	0,003	-0,29	-0,15
1992	0,397	0,004	0,278	0,003	0,237	0,003	-0,30	-0,15
1993	0,399	0,005	0,280	0,004	0,243	0,004	-0,30	-0,13
1994	0,416	0,003	0,295	0,002	0,254	0,003	-0,29	-0,14
1995	0,407	0,003	0,289	0,003	0,248	0,003	-0,29	-0,14
1996	0,415	0,004	0,298	0,004	0,257	0,004	-0,28	-0,14
Hovedinntektstakeren mellom 25 og 55 år								
1986	0,264	0,002	0,226	0,002	0,200	0,002	-0,14	-0,12
1987	0,268	0,003	0,231	0,003	0,203	0,003	-0,14	-0,12
1988	0,273	0,003	0,233	0,003	0,202	0,003	-0,15	-0,13
1989	0,311	0,012	0,258	0,011	0,212	0,005	-0,17	-0,18
1990	0,285	0,003	0,237	0,003	0,204	0,003	-0,17	-0,14
1991	0,314	0,004	0,250	0,003	0,216	0,004	-0,20	-0,14
1992	0,318	0,004	0,247	0,003	0,211	0,003	-0,22	-0,15
1993	0,321	0,005	0,251	0,005	0,219	0,005	-0,22	-0,13
1994	0,330	0,003	0,261	0,003	0,226	0,003	-0,21	-0,13
1995	0,323	0,003	0,257	0,003	0,222	0,003	0,20	-0,14
1996	0,334	0,004	0,267	0,004	0,233	0,004	-0,20	-0,13

5. Utviklingen for ulike grupper

I dette kapitlet skal vi se på utviklingen i inntektsnivå, inntektsfordeling og inntektssammensetning for ulike grupper av befolkningen. Vi har delt inn personene etter ulike individuelle kjennemerker som f.eks. alder og kjønn, og etter kjennemerker knyttet til husholdningen de tilhører, som f.eks. antall personer og antall yrkestilknyttede i husholdningen.

5.1 Yrkestilknytning og husholdningstype

I tabell 5.1 og 5.2 har vi delt personene inn i ulike husholdningstyper etter tallet på yrkestilknyttede i husholdningen.¹ Det vil her være naturlig å foreta et skille mellom husholdninger der det vil være personer i yrkesaktiv alder, og pensjonisthusholdninger. Vi har derfor delt inn husholdningene etter alderen på hovedpersonen i husholdningen, der skillet er satt på hhv. over og under 64 år. Dette er tilnærmet samme inndeling som er benyttet av OECD i en nyere sammenlignende studie over inntektsfordeling (Burniaux m.fl. 1998).

Tabell 5.1 viser den relative andelen personer i hver husholdningstype i de ulike inntektsklassene for ekvivalentinntekt (jf. kapittel 4). I tillegg viser tabellen gjennomsnittlig ekvivalentinntekt målt som andel av gjennomsnittsinntekten for alle.

Fra tabellen går det fram at yrkesaktivitet har stor betydning både når det gjelder nivå og fordeling av husholdningsinntekt. Det er særlig to husholdningstyper som peker seg ut med et lavere inntektsnivå og en klart høyere andel personer i de laveste inntektsklassene sammenlignet med andre grupper. Dette gjelder enslige og enslige forsørgere uten yrkestilknytning. I 1996 hadde for eksempel 61 prosent av alle enslige som ikke var yrkestilknyttet en så lav ekvivalentinntekt at de plasserte seg i desil 1. Tilsvarende andel for enslige forsørgere var 47 prosent. Vi ser også at gjennomsnittsinntekten for de to gruppene var klart lavere enn gjennomsnittet for alle. I 1996 hadde enslige som ikke var yrkestilknyttet en gjennomsnittlig ekvivalentinntekt som var kun 42 prosent av totalgjennomsnittet, mens tilsvarende tall for enslige forsørgere uten yrkestilknytning var 51 prosent.

¹ For å bli klassifisert som yrkestilknyttet her må en person ha en yrkesinntekt som er større enn minstepensjonen til en enslig, dvs. ca. 65 300 kroner i 1996.

Også par uten barn og par med barn uten noen yrkesaktive hadde ekvivalentinntekter under gjennomsnittet, og i disse husholdningene var det en klar overvekt av personer befant seg i desil 1. Det var imidlertid svært få personer som tilhører disse husholdningstypene i 1996.

I motsatt ende av inntektsfordelingen er det særlig en gruppe som utmerker seg. Husholdningstypen par uten hjemmeboende barn der begge er yrkestilknyttet er klart overrepresentert i desil 10. Nesten 35 prosent av alle personene i denne husholdningstypen befant seg i den øverste inntektsklassen i 1996. I tillegg hadde denne gruppen en gjennomsnittsinntekt som lå klart høyere enn andre grupper (143 prosent av gjennomsnittet).

Selv om de personene som tilhører husholdninger uten noen yrkestilknyttede er overrepresentert blant de med lav ekvivalentinntekt, viser tabellen at inntektsutviklingen etter 1986 faktisk har vært relativt gunstig for disse personene. Av alle enslige forsørgere som ikke var yrkesaktive hadde hele 66 prosent en ekvivalentinntekt i 1986 som gjorde at de havnet i desil 1. Ti år senere var det bare 47 prosent av personene i denne husholdningstypen som var i desil 1. Det har også blitt relativt færre personer i desil 1 fra de andre husholdningstypene uten yrkesaktive.

Det vil også gå fram av tabellen at personene som tilhører husholdninger med bare en yrkestilknyttet i stor grad har hatt en like gunstig inntektsutvikling som personer i tilsvarende husholdninger med to yrkestilknyttede. Tabellen viser også at andelen personer i eninntektshushold som befinner seg i bunnen av fordelingen enten har blitt redusert (to voksne uten barn), eller har vært stabil (to voksne med barn) fra 1986 til 1996. Vi registrerer samtidig at det har skjedd en betydelig reduksjon i antall personer som tilhører husholdningstypen par med barn og der det bare er en yrkestilknyttet.

Den gruppen som har hatt den dårligste inntektsutviklingen i perioden er enslige som er yrkestilknyttet. Denne gruppen har hatt en inntektsvekst som var svakere enn for andre grupper, og andelen som befinner seg i desil 1 har økt noe. I tillegg har det skjedd en sterk vekst i tallet på personer som tilhører denne husholdningstypen, fra 5,5 prosent av alle personer i 1986 til 8,7 prosent i 1996.

Tabell 5.1. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=0,5). Hovedpersonen i husholdningen er under 65 år. 1986, 1991 og 1996. Prosent

Desil	Alle	Enslige		Enslige forsørgere		Par uten barn			Par med barn		
		Yrkestil.	Ikke-yrkestil.	Yrkestil.	Ikke-yrkestil.	To yrkestil.	En yrkestil.	Ingen yrkestil.	To yrkestil.	En yrkestil.	Ingen yrkestil.
1986											
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1	6,1	5,8	67,1	8,5	66,4	0,1	6,3	30,2	0,5	5,6	40,4
2	8,0	8,8	18,6	18,4	26,0	0,5	5,9	18,9	1,8	20,6	34,8
3	9,4	11,0	5,0	9,1	6,8	1,5	9,6	18,9	6,3	21,6	6,5
4	10,3	13,0	2,1	19,9	0,0	2,5	11,8	11,3	8,6	18,0	10,9
5	10,7	14,3	2,9	13,8	0,0	4,3	14,1	11,3	12,5	11,2	0,0
6	10,9	10,7	2,1	10,3	0,0	7,4	13,6	3,8	14,9	6,9	4,2
7	11,0	11,0	1,4	9,3	0,9	11,9	14,4	1,9	14,0	6,5	0,0
8	11,1	10,5	0,0	5,3	0,0	17,5	10,3	3,8	15,0	3,0	0,0
9	11,2	7,4	0,0	3,0	0,0	26,2	7,8	0,0	13,2	3,6	0,5
10	11,3	7,4	0,7	2,6	0,0	28,1	6,3	0,0	13,2	3,0	3,1
Inntekt i prosent av gjennomsnittet...	105	99	44	86	47	137	100	66	115	84	52
Andel personer.....	84,3	5,5	2,1	3,0	1,7	15,8	6,6	0,9	31,7	16,4	0,5
1991											
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1	7,4	6,5	65,5	7,6	57,9	0,1	3,6	14,9	0,2	6,6	34,5
2	7,8	7,7	16,7	15,1	25,9	0,4	5,2	22,2	1,5	19,1	33,8
3	9,1	8,7	9,0	20,5	10,9	0,8	9,3	24,9	4,9	21,2	14,8
4	10,2	12,8	2,3	16,9	3,4	1,8	12,0	16,1	9,1	19,3	4,3
5	10,5	12,9	3,2	9,5	0,0	3,6	14,9	9,3	14,4	9,4	0,3
6	10,7	15,5	0,8	12,2	0,0	6,3	19,3	3,9	13,0	7,6	3,7
7	11,0	11,9	0,1	13,5	0,0	8,8	11,3	4,9	16,1	5,3	0,0
8	11,0	8,4	0,0	1,0	0,0	19,1	8,8	1,0	15,9	4,5	0,0
9	11,1	7,3	1,6	1,1	1,9	26,9	9,4	1,3	13,5	3,0	3,6
10	11,2	8,3	0,8	2,7	0,0	32,3	6,3	1,6	11,5	4,0	5,0
Inntekt i prosent av gjennomsnittet...	104	100	44	83	52	141	100	74	114	88	75
Andel personer.....	84,7	7,8	3,3	4,0	2,6	15,3	6,7	1,3	29,7	13,0	1,0
1996											
Alle	100	100	100	100	100	100	99	100	100	100	100
1	7,7	8,8	60,8	7,4	47,4	0,1	3,7	26,0	0,2	7,1	30,3
2	7,3	8,1	21,5	11,6	37,4	0,3	6,1	16,1	1,1	15,9	34,8
3	8,6	9,3	8,9	22,9	9,8	1,5	8,2	15,7	3,0	24,0	17,6
4	10,1	11,8	2,9	21,9	3,3	2,3	12,8	17,8	8,6	18,0	13,8
5	10,5	14,9	2,5	14,5	0,5	3,8	13,2	8,6	12,0	13,0	3,0
6	10,9	13,8	1,1	8,1	0,8	5,6	14,0	5,5	15,8	7,4	0,0
7	11,1	12,1	0,5	3,1	0,9	9,2	12,9	5,0	17,1	5,2	0,0
8	11,3	8,4	0,8	5,3	0,0	16,9	11,9	1,6	16,4	3,1	0,0
9	11,3	6,8	0,6	3,3	0,0	25,6	10,1	1,2	14,4	2,8	0,5
10	11,2	6,1	0,5	2,1	0,0	34,8	6,5	2,4	11,3	3,6	0,1
Inntekt i prosent av gjennomsnittet...	105	94	42	81	51	143	106	94	117	86	56
Andel personer.....	84,3	8,7	3,8	4,7	2,4	14,6	6,8	1,6	30,2	10,3	1,2

I tabell 5.2 går vi over til å se på personer i husholdninger der hovedpersonen er 65 år eller eldre. Tabellen viser at denne gruppen hovedsakelig består av to typer husholdninger: Enslige og par som ikke er yrkestilknyttet. Det vil også gå fram av tabellen at eldre husholdninger fremdeles er overrepresentert i den nedre delen av fordelingen. I 1996 var 23 prosent av alle personer der hovedinntektstakeren i husholdningen var over 64 år i desil 1, mens tilsvarende tall for de yngre (tabell 5.1) tilsvarende var 8 prosent.

Det har likevel skjedd en betydelig reduksjon i antall personer som befinner seg i bunnen av fordelingen

mellom 1986 og 1996. Mens 61 prosent av alle ikke-yrkesaktive enslige var i desil 1 i 1986, var tilsvarende andel redusert til 46 prosent i 1996. Tilsvarende skjedde det en halvering i andelen par uten yrkestilknytning i desil 1, fra 16 prosent i 1986 til bare 8 prosent i 1996. Reduksjonen i andelen eldre med lav ekvivalentinntekt skyldes i stor grad endringer som finner sted i gruppen. Det kommer stadig nye pensjonister inn i gruppen som har et mye bedre inntektsgrunnlag enn gårdsdagens pensjonister.

Tabell 5.2. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=0,5). Hovedpersonen i husholdningen er over 64 år. 1986, 1991 og 1996. Prosent

Desil	Alle	Enslig		Par		
		Yrkes-tilknyttet	Ikke yrkes-tilknyttet	To yrkes-tilknyttet	En yrkes-tilknyttet	Ingen yrkes-tilknyttet
1986						
Alle.....	100	100	100	100	100	100
1.....	30,8	0,0	61,1	0,0	3,5	16,0
2.....	20,6	10,0	17,9	2,6	2,4	25,7
3.....	13,0	20,0	8,0	0,0	9,7	16,8
4.....	8,7	16,7	5,9	2,2	15,9	9,7
5.....	6,1	10,0	2,1	3,1	10,0	8,3
6.....	5,6	13,3	1,1	9,8	15,3	7,1
7.....	4,2	3,3	1,1	11,5	13,5	5,1
8.....	4,4	16,7	1,9	13,4	17,0	3,7
9.....	3,5	3,3	0,3	28,3	7,7	4,2
10.....	3,1	6,7	0,8	29,2	5,0	3,2
Inntekt i prosent av						
gjennomsnittet	74	97	56	137	102	80
Andel personer	15,7	0,5	5,7	0,4	0,9	8,3
1991						
Alle.....	100	100	100	100	100	100
1.....	24,4	1,8	49,8	0,0	1,9	9,5
2.....	22,5	2,6	22,6	0,5	3,5	25,5
3.....	14,6	19,3	11,2	0,0	11,1	17,7
4.....	8,8	8,6	5,3	4,8	8,6	11,5
5.....	7,1	0,4	4,8	9,7	10,4	8,5
6.....	6,2	8,4	2,0	3,1	16,5	8,3
7.....	4,8	11,8	1,4	10,8	11,3	6,4
8.....	4,1	16,5	1,7	13,1	13,8	4,4
9.....	4,0	2,5	0,8	24,2	13,3	4,8
10.....	3,5	28,1	0,6	34,0	9,6	3,4
Inntekt i prosent av						
gjennomsnittet	77	131	59	136	114	83
Andel personer	15,3	0,2	5,9	0,3	0,7	8,2
1996						
Alle.....	100	100	100	100	100	100
1.....	22,6	6,2	46,2	0,0	0,0	7,9
2.....	24,5	6,6	25,3	0,0	2,4	29,1
3.....	17,5	11,6	13,1	1,5	10,4	23,3
4.....	9,5	17,5	5,1	5,2	12,4	12,7
5.....	7,3	12,4	3,2	4,9	15,0	9,5
6.....	5,1	3,1	2,2	14,8	14,4	5,5
7.....	4,2	16,0	1,2	12,7	11,0	4,8
8.....	3,2	9,8	1,6	13,3	9,7	2,8
9.....	2,9	6,4	0,9	21,0	10,1	2,4
10.....	3,4	10,6	1,1	26,6	14,5	2,1
Inntekt i prosent av						
gjennomsnittet	74	126	59	137	110	77
Andel personer	15,7	0,2	6,3	0,4	1,2	7,6

Tabell 5.3 viser hvordan den samlede husholdningsinntekten er sammensatt for de to gruppene. Tabellen viser inntektssammensetningen for personene i husholdninger der hovedpersonen er i yrkesaktiv alder og der hovedpersonen er over 64 år.

Tabellen viser, som forventet, at lønns- og næringskomponenten betyr mest for husholdningstypene der det er yrkestilknyttede, og at overføringene er den viktigste inntekten for de som står utenfor arbeidsmarkedet. Vi ser for eksempel at 90 prosent av samlet inntekt for enslige forsørgere som ikke er yrkesaktive kom i form av overføringer i 1996. Også for de andre gruppene som står utenfor arbeidsmarkedet er overføringsandelen høy (over 80 prosent).

Det har også skjedd relativt små endringer i inntektssammensetningen mellom 1986 og 1996 for denne gruppen. For enslige forsørgere uten yrkestilknytning har overføringsandelen økt noe fra 1986 til 1996, mens lønnsandelen (deltidsarbeid) har blitt noe redusert. Overføringene har også økt sin relative andel av samlet inntekt for de andre husholdningstypene der det er barn, og aller mest for de husholdningene med bare en eller ingen yrkestilknyttet.

Når det gjelder husholdningene der hovedpersonen er eldre enn 64 år er det naturlig nok overføringene som er den viktigste inntektskilden. For enslige pensjonister var overføringsandelen 89 prosent i 1996, mens tilsvarende tall for pensjonistpar var 85 prosent. Den nest viktigste inntektskilden for disse to husholdningstypene var kapitalinntekter, som utgjorde hhv. 10 og 12 prosent av samlet inntekt for enslige og par.

Utviklingen i tiårsperioden viser at lønnsinntekt betyr stadig mindre for par uten yrkestilknyttede. Lønnsandelen falt fra 26 prosent i 1986 til 8 prosent i 1996. I tillegg har kapitalinntektenes andel av samlet husholdningsinntekt blitt redusert både for enslige og for par. Dette skyldes i stor del at renteinntektene har gått ned, som følge av lavere renter på bankinnskudd.

Tabell 5.3. Inntektssammensetning for ulike husholdningstyper, etter antall yrkestilknyttede. 1986, 1991 og 1996. Prosent

	Lønns- inntekt	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt	Over- føringer	Samlet inntekt	Utlignet skatt	Negative over- føringer	Inntekt etter skatt
1986								
Hovedpersonen under 65 år								
Alle	76,7	10,9	3,8	8,7	100,0	24,7	1,1	74,2
Enslig, yrkestilknyttet	82,2	10,4	4,1	3,2	100,0	28,9	2,2	68,9
Enslig, ikke yrkestilknyttet	15,2	1,4	11,3	72,1	100,0	10,1	0,8	89,1
Enslig m/barn, en yrkestilknyttet	67,2	8,0	2,1	22,7	100,0	18,2	1,4	80,4
Enslig m/barn, ingen yrkestilknyttet	11,5	0,1	1,4	87,1	100,0	3,9	0,1	96,0
Par uten barn, to yrkestilknyttet	83,6	8,4	4,2	3,8	100,0	28,1	1,2	70,7
Par uten barn, en yrkestilknyttet	63,8	9,1	6,7	20,4	100,0	24,8	0,8	74,4
Par uten barn, ingen yrkestilknyttet	14,1	-1,3	6,2	81,0	100,0	9,4	0,3	90,3
Par med barn, to yrkestilknyttet	78,8	12,5	3,2	5,5	100,0	24,7	1,1	74,2
Par med barn, en yrkestilknyttet	72,5	12,4	3,6	11,5	100,0	21,4	0,9	77,7
Par med barn, ingen yrkestilknyttet	26,2	5,1	3,3	65,5	100,0	11,9	0,3	87,8
Hovedpersonen over 64 år								
Alle	20,8	5,7	13,1	60,4	100,0	19,2	0,3	80,5
Enslig, yrkestilknyttet	53,7	10,2	12,3	23,7	100,0	30,5	0,7	68,8
Enslig, ikke yrkestilknyttet	1,7	0,4	13,0	85,0	100,0	9,5	0,0	90,5
Par, to yrkestilknyttet	59,1	16,4	8,1	16,4	100,0	30,8	0,8	68,3
Par, en yrkestilknyttet	43,3	10,9	11,5	34,2	100,0	26,9	0,7	72,4
Par, ingen yrkestilknyttet	17,8	5,2	13,9	63,1	100,0	19,3	0,2	80,5
1991								
Hovedpersonen under 65 år								
Alle	72,5	10,0	4,3	13,3	100,0	24,2	0,7	75,1
Enslig, yrkestilknyttet	86,6	4,7	2,6	6,1	100,0	27,0	1,8	71,3
Enslig, ikke yrkestilknyttet	9,3	0,7	8,8	81,2	100,0	10,8	0,9	88,4
Enslig m/barn, en yrkestilknyttet	69,6	4,2	2,2	23,9	100,0	16,1	0,7	83,2
Enslig m/barn, ingen yrkestilknyttet	7,3	0,6	2,1	89,9	100,0	3,2	0,0	96,7
Par uten barn, to yrkestilknyttet	77,6	10,5	5,4	6,5	100,0	27,5	0,7	71,8
Par uten barn, en yrkestilknyttet	58,7	8,2	7,4	25,6	100,0	23,8	0,6	75,5
Par uten barn, ingen yrkestilknyttet	7,2	2,1	8,4	82,3	100,0	10,8	0,2	89,0
Par med barn, to yrkestilknyttet	77,2	11,6	3,0	8,1	100,0	24,7	0,7	74,6
Par med barn, en yrkestilknyttet	67,2	10,2	5,6	17,1	100,0	20,8	0,7	78,5
Par med barn, ingen yrkestilknyttet	6,4	-0,2	1,3	92,6	100,0	22,5	0,4	77,0
Hovedpersonen over 64 år								
Alle	15,0	4,8	14,2	66,0	100,0	21,1	0,1	78,8
Enslig, yrkestilknyttet	48,2	23,5	11,6	16,7	100,0	36,4	0,4	63,2
Enslig, ikke yrkestilknyttet	1,1	0,2	14,6	84,1	100,0	13,3	0,0	86,7
Par, to yrkestilknyttet	54,9	16,3	9,5	19,3	100,0	30,9	0,5	68,5
Par, en yrkestilknyttet	32,6	9,7	18,5	39,3	100,0	31,0	0,3	68,7
Par, ingen yrkestilknyttet	13,0	4,0	14,0	69,1	100,0	20,9	0,1	79,0
1996								
Hovedpersonen under 65 år								
Alle	73,7	8,7	5,5	12,1	100,0	25,7	0,9	73,5
Enslig, yrkestilknyttet	87,2	5,8	2,3	4,8	100,0	27,6	2,0	70,3
Enslig, ikke yrkestilknyttet	12,8	1,7	5,5	80,0	100,0	11,2	1,5	87,3
Enslig m/barn, en yrkestilknyttet	70,3	2,7	2,0	25,1	100,0	19,2	1,4	79,4
Enslig m/barn, ingen yrkestilknyttet	8,8	0,5	1,0	89,7	100,0	4,5	0,3	95,2
Par uten barn, to yrkestilknyttet	81,3	8,5	5,5	4,7	100,0	28,2	0,8	71,0
Par uten barn, en yrkestilknyttet	59,2	7,5	9,8	23,5	100,0	24,8	0,6	74,6
Par uten barn, ingen yrkestilknyttet	7,9	0,7	36,0	55,4	100,0	18,7	0,2	81,1
Par med barn, to yrkestilknyttet	77,7	10,2	4,8	7,3	100,0	26,5	0,8	72,7
Par med barn, en yrkestilknyttet	67,2	10,1	5,9	16,8	100,0	23,9	0,7	75,4
Par med barn, ingen yrkestilknyttet	7,7	1,6	2,2	88,5	100,0	5,0	0,3	94,8
Hovedpersonen over 64 år								
Alle	11,2	3,0	10,9	75,0	100,0	20,0	0,1	79,9
Enslig, yrkestilknyttet	38,5	24,1	13,9	23,4	100,0	33,8	0,3	65,9
Enslig, ikke yrkestilknyttet	1,2	0,4	9,7	88,7	100,0	15,7	0,0	84,3
Par, to yrkestilknyttet	58,7	13,0	8,8	19,5	100,0	28,5	0,7	70,8
Par, en yrkestilknyttet	35,4	8,4	9,5	46,7	100,0	25,8	0,2	73,9
Par, ingen yrkestilknyttet	2,6	0,8	11,8	84,8	100,0	18,8	0,0	81,2

5.2. Kjønn og alder

Tabell 5.4 viser hvordan personer i ulike aldersgrupper plasserer seg i de ulike inntektsklassene for ekvivalentinntekt for årene 1986, 1991 og 1996. I tillegg viser tabellen inntektsnivået målt som prosent av totalgjennomsnittet.

Tabellen viser at det er klare forskjeller mellom de ulike aldersgruppene når det gjelder fordelingen av ekvivalentinntekt. Det er personer i aldersgruppene 40-49 og 50-59 som har høyest ekvivalentinntekt. I 1996 hadde personene i alderen 50-59 år en gjennomsnittlig ekvivalentinntekt som lå 19 prosent høyere enn gjennomsnittet for alle. Den laveste inntekten hadde de aller eldste, med en gjennomsnittsinntekt som bare utgjorde 65 prosent av gjennomsnittet for alle personer.

Nivået på gjennomsnittsinntektene blir i høy grad gjen speilet i fordelingen. Det er to grupper som særlig skiller seg negativt ut ved at det er mange som har lav inntekt. Både de aller eldste (over 74 år) og unge i

alderen 18-24 år er klart overrepresentert i den nederste delen av inntektsfordelingen. Vi ser blant annet at 34 prosent av alle personer som var 75 år eller eldre var i desil 1 i 1996. Tilsvarende andel for de mellom 18 og 24 år var 20 prosent. Det er relativt få barn (17 år eller yngre) som har en så lav husholdningsinntekt at de havner i desil 1. Det samme kan sies om personer som er mellom 40 og 64 år. Disse aldersgruppene er også klart overrepresentert i toppen av fordelingen.

Når det gjelder utviklingen fra 1986 til 1996 bekrefter tabellen det som kom fram i tabell 5.3. Blant eldre personer har det skjedd en betydelig inntektsforbedring i perioden ved at andelen eldre i bunnen av fordelingen har blitt redusert. Dette gjelder både for de mellom 65 og 74 og de som er 75 år og eldre.

Den motsatte trenden finner en for de unge (18-24 år). Her har det skjedd en inntektsforverring i perioden. Andelen personer i denne aldersgruppen i desil 1 økte fra 11 prosent i 1986 til 20 prosent i 1996, og inntektsnivået har falt fra 106 prosent av gjennomsnittet for alle i 1986, til 94 prosent i 1996.

Tabell 5.4. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter alder. (E=0.5). 1986, 1991. Prosent

Desil	Alle	Alder						
		0-17	18-24	25-39	40-49	50-64	65-74	75-
1986								
Alle.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	10,0	6,5	11,4	5,5	3,7	5,5	18,9	47,9
2	10,0	11,3	7,5	8,9	4,0	6,1	18,2	21,9
3	10,0	12,7	8,2	10,8	6,6	5,8	14,3	9,1
4	10,0	12,9	6,7	11,2	8,3	8,1	11,3	6,1
5	10,0	12,5	6,7	11,1	10,4	10,0	8,6	3,1
6	10,0	11,7	8,7	11,1	9,9	10,5	7,8	3,9
7	10,0	9,8	10,5	10,9	13,0	11,4	6,4	2,6
8	10,0	8,5	12,6	10,3	13,4	13,2	6,0	2,4
9	10,0	7,4	13,1	9,7	15,4	15,1	4,7	1,2
10	10,0	6,6	14,7	10,6	15,2	14,4	3,8	1,8
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	100	96	106	103	115	112	82	63
Andel personer	100,0	24,6	11,4	22,5	11,6	14,5	9,4	6,0
1991								
Alle.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	10,0	7,4	12,9	8,1	4,3	5,5	14,9	36,9
2	10,0	10,6	7,5	7,4	5,3	6,9	20,0	24,5
3	10,0	13,0	6,0	10,5	5,3	7,8	14,5	12,1
4	10,0	12,6	9,2	11,5	8,8	6,5	10,0	6,9
5	10,0	12,4	8,6	11,2	9,2	8,8	8,2	5,9
6	10,0	10,6	8,8	10,0	12,3	10,9	8,3	4,8
7	10,0	11,1	10,7	11,0	11,4	10,6	6,7	2,1
8	10,0	9,6	11,0	10,1	13,3	12,0	5,7	3,5
9	10,0	6,5	12,1	10,0	14,4	16,1	6,4	1,8
10	10,0	6,0	13,1	10,4	15,6	14,9	5,4	1,6
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	100	96	103	102	115	112	86	67
Andel personer	100,0	23,3	11,1	22,7	13,9	13,6	9,1	6,3
1996								
Alle.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	10,0	6,5	19,6	8,1	3,8	5,3	11,2	33,6
2	10,0	9,1	7,7	7,8	5,4	6,0	20,5	27,3
3	10,0	11,3	7,7	8,9	7,0	6,2	18,6	15,5
4	10,0	12,7	7,9	10,9	8,4	8,1	11,7	6,6
5	10,0	12,4	8,5	11,6	9,7	7,7	9,7	5,3
6	10,0	12,4	8,3	11,4	10,8	9,3	7,3	3,2
7	10,0	11,5	7,6	11,3	12,0	11,1	5,9	3,2
8	10,0	10,2	9,5	11,5	13,0	11,6	5,2	2,1
9	10,0	7,5	12,3	9,5	14,7	16,1	4,7	1,8
10	10,0	6,4	10,9	9,1	15,2	18,7	5,3	1,3
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	100	97	94	101	113	119	87	65
Andel personer	100,0	23,3	9,3	22,7	14	14,8	8,2	7,7

Tabell 5.5 og 5.6 er lik tabell 5.4, men er splittet opp på hhv. kvinner og menn.

Fordelingen etter kjønn viser at det er store forskjeller mellom menn og kvinner når det gjelder inntektsfordeling. Det er en klar overrepresentasjon av kvinner i den nederste delen av fordelingen, mens forholdet er omvendt for menn. Det er særlig for tre aldersgrupper at forskjellene mellom menn og kvinner er store. En stor del av alle personer som er eldre enn 74 år er kvinner, og nesten dobbelt så mange kvinner som menn har en så lav ekvivalentinntekt at de havner i desil 1 (41 prosent vs. 22 prosent). Blant personene i aldersgruppen 65-74 år er andelen kvinner i desil 1 nesten tre ganger større enn for menn i samme aldersgruppe, selv om den relative andelen i desil 1 er mye lavere enn for de aller eldste. Den siste gruppen der det er store forskjeller mellom kjønnene er i aldersgruppen 18-24 år. Mens 15 prosent av alle menn i denne aldersgruppen var i desil 1 i 1996, var tilsvarende andel for kvinner 24 prosent.

Det er trolig ulike årsaker de store forskjellene mellom menn og kvinner i disse aldersgruppene. Blant de eldre er trolig hovedforklaringen at flere kvinner enn menn lever alene, og at mange av de enslige kvinnene vil være minstepensjonister, eller de mottar mindre trygdeytelser enn jevnaldrende menn. Dette gjelder særlig de som er over 74 år.

For aldersgruppen 18-24 år kan det være flere forklaringer bak forskjellene. Det vil for eksempel være flere kvinner enn menn i denne aldersgruppen som er enslige forsørgere, en gruppe som vi har sett har lav inntekt. I tillegg vet vi at unge jenter flytter tidligere hjemmefra enn gutter i tilsvarende alder (Texmon 1993). De fleste som forlater foreldrehusholdningen for å etablere egen husholdning vil oppleve en reduksjon i husholdningsinntekten.

Tabell 5.5 og 5.6 bekrefter ellers utviklingen for alle personer mellom 1986 og 1996. Det har skjedd en reduksjon i andelen eldre menn og kvinner i den nedre delen av fordelingen, mens det har blitt flere unge med lav inntekt.

Tabell 5.5. Andelen kvinner i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter alder. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent

Desil	Alle	Alder						
		0-17	18-24	25-39	40-49	50-64	65-74	75-
1986								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	13,1	7,0	14,3	6,4	3,3	8,0	26,3	55,7
2	10,8	11,1	9,5	10,0	4,0	7,6	17,8	20,6
3	10,0	12,1	10,3	10,8	6,3	6,4	14,4	7,2
4	9,8	12,9	6,6	11,7	7,3	6,9	11,5	5,8
5	10,1	13,1	7,5	12,2	10,3	10,1	7,7	1,9
6	9,9	12,1	7,9	11,6	10,3	11,3	5,9	2,7
7	9,2	9,7	10,0	10,3	12,9	10,1	5,2	2,3
8	9,1	8,5	11,5	9,3	12,6	12,5	4,9	1,7
9	9,1	7,0	12,0	8,3	16,7	14,0	3,3	0,8
10	8,8	6,7	10,2	9,5	16,2	13,0	3,0	1,2
Inntekt i prosent av gjennomsnittet .	96	95	99	100	117	109	77	59
Andel personer	50,6	11,9	5,7	11,0	5,5	7,3	5,3	3,8
1991								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	12,6	7,3	16,6	9,3	3,3	8,1	19,0	48,4
2	11,2	11,9	9,8	8,8	5,0	7,3	22,9	20,1
3	10,4	12,8	6,9	11,2	5,4	9,0	13,7	12,1
4	9,9	12,6	9,2	13,1	7,4	6,4	9,1	5,5
5	9,6	11,7	7,7	12,2	9,1	8,5	7,4	3,9
6	10,1	11,4	8,8	10,4	12,1	12,0	7,5	3,3
7	9,8	11,0	9,9	11,3	11,6	10,3	5,8	2,2
8	9,0	9,0	8,8	8,7	13,8	11,2	4,5	3,0
9	9,1	6,4	12,0	7,4	15,7	14,6	5,7	0,7
10	8,5	5,7	10,2	7,6	16,7	12,6	4,2	0,9
Inntekt i prosent av gjennomsnittet .	96	95	96	96	118	108	81	62
Andel personer	50,8	11,5	5,3	11,4	6,7	7,0	5,0	3,9
1996								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1	12,1	6,9	24,0	8,1	3,7	5,6	15,7	41,2
2	10,7	8,6	8,8	8,4	5,0	7,8	22,3	25,2
3	10,4	11,7	9,4	9,8	7,2	6,0	18,3	13,7
4	10,2	12,7	7,4	12,5	8,1	9,1	12,0	4,7
5	10,2	12,8	8,9	12,3	10,1	7,9	8,9	4,9
6	9,7	12,6	7,5	11,5	10,1	10,0	5,9	2,7
7	9,4	11,3	7,2	10,3	11,8	11,2	5,2	2,9
8	9,4	10,8	8,4	10,9	12,6	11,0	4,2	1,8
9	9,0	6,7	10,4	8,2	15,6	14,8	3,4	1,7
10	8,9	5,9	7,9	8,0	15,8	16,6	4,1	1,2
Inntekt i prosent av gjennomsnittet .	97	96	87	99	114	116	80	62
Andel personer	50,1	11,3	4,5	10,9	6,9	7,4	4,5	4,7

Tabell 5.6. Andelen menn i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter alder. (E=0,5). 1986, 1991 og 1996. Prosent

Desil	Alder							
	Alle	0-17	18-24	25-39	40-49	50-64	65-74	75-
1986								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.....	6,8	6,0	8,4	4,6	4,0	3,0	9,3	34,4
2.....	9,2	11,4	5,4	7,8	4,1	4,6	18,6	24,2
3.....	9,9	13,3	6,1	10,7	6,8	5,1	14,3	12,5
4.....	10,3	12,9	6,8	10,7	9,2	9,3	11,1	6,6
5.....	9,9	12,0	5,8	10,2	10,5	9,8	9,7	5,1
6.....	10,2	11,4	9,5	10,7	9,6	9,7	10,2	5,9
7.....	10,7	9,9	10,9	11,4	13,2	12,6	8,0	3,0
8.....	10,9	8,5	13,7	11,3	14,1	13,8	7,5	3,6
9.....	10,9	7,9	14,1	11,0	14,3	16,2	6,6	1,9
10.....	11,2	6,6	19,2	11,7	14,3	15,9	4,8	2,8
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	104	97	114	105	113	116	89	71
Andel personer	49,4	12,7	5,7	11,5	6,1	7,2	4,1	2,2
1991								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.....	7,4	7,6	9,6	6,9	5,3	2,7	9,7	18,4
2.....	8,8	9,4	5,4	6,0	5,6	6,5	16,4	31,4
3.....	9,5	13,2	5,2	9,8	5,1	6,7	15,4	12,1
4.....	10,1	12,6	9,2	9,9	10,2	6,6	11,1	9,2
5.....	10,4	13,1	9,3	10,2	9,4	9,1	9,1	9,0
6.....	9,9	9,8	8,9	9,5	12,5	9,7	9,4	7,3
7.....	10,3	11,2	11,4	10,7	11,1	10,9	7,8	1,9
8.....	11,0	10,2	13,0	11,4	12,9	12,8	7,2	4,3
9.....	11,0	6,7	12,2	12,5	13,3	17,6	7,1	3,6
10.....	11,5	6,3	15,7	13,2	14,5	17,3	6,8	2,7
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	104	96	108	107	112	118	92	75
Andel personer	49,2	11,8	5,8	11,4	7,2	6,6	4,0	2,4
1996								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.....	7,9	6,1	15,4	8,2	3,9	5,0	5,7	21,6
2.....	9,3	9,5	6,6	7,2	5,8	4,2	18,3	30,5
3.....	9,6	11,0	6,2	8,1	6,8	6,3	19,0	18,5
4.....	9,8	12,8	8,4	9,3	8,6	7,1	11,5	9,6
5.....	9,9	12,1	8,0	10,9	9,3	7,4	10,5	6,0
6.....	10,3	12,1	9,0	11,4	11,5	8,6	9,0	4,1
7.....	10,6	11,7	8,0	12,1	12,1	11,0	6,7	3,7
8.....	10,6	9,6	10,6	12,1	13,3	12,3	6,4	2,5
9.....	11,0	8,2	14,1	10,6	13,9	17,3	6,1	2,1
10.....	11,1	6,8	13,7	10,1	14,7	20,8	6,9	1,5
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	103	99	101	103	112	122	95	71
Andel personer	49,9	12,1	4,8	11,8	7,2	7,3	3,7	3,0

Vi skal til sist i dette kapitlet se på endringer i sammensetningen av samlet husholdningsinntekt for de ulike aldersgruppene (tabell 5.7). Som forventet kommer størstedelen av husholdningsinntekten for yngre og middelaldrende personer i form av lønnsinntekt, mens overføringer er viktigste inntektskilde for de eldre.

Inntektssammensetningen for de ulike gruppene har endret seg relativt lite mellom 1986 og 1996. Overføringen har blitt en noe viktigere inntektskilde for de aller yngste i perioden, mens lønns- og næringsinntek-

ten har blitt noe redusert. Blant de eldre aldersgruppene (65-74 og 75 år og over) har det skjedd en tilsvarende reduksjon i andelen som yrkesinntektene utgjør av samlet inntekt, mens overføringsdelen har økt. Dette kan både skyldes økt førtidspensjonering og at det har blitt færre pensjonister som er sysselsatt. Blant de eldste utgjør også kapitalinntektene en viktig andel av samlet inntekt, for de aller eldste har likevel andelen gått noe ned mellom 1991 og 1996. Dette skyldes trolig reduserte renteinntekter etter rentefallet i 1993.

Tabell 5.7. Sammensetning av samlet husholdningsinntekt for personer i ulike aldersgrupper. 1986, 1991 og 1996. Prosent

	Lønns- inntekt	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt	Over- føringer	Samlet inntekt	Utlignet skatt	Negative overføringer	Inntekt etter skatt
1986								
Alle	72,1	10,5	4,5	12,9	100,0	24,2	1,1	74,7
- 17 år.....	75,2	11,9	3,2	9,8	100,0	23,0	1,1	75,9
18 - 24 år.....	79,9	9,8	3,6	6,7	100,0	25,2	0,9	73,9
25 - 39 år.....	78,9	10,0	3,2	7,9	100,0	23,8	1,3	74,9
40 - 49 år.....	77,7	12,4	3,4	6,6	100,0	25,4	1,2	73,5
50 - 64 år.....	70,8	10,3	6,3	12,6	100,0	28,0	1,0	71,0
65 - 74 år.....	27,6	6,2	12,8	53,3	100,0	21,1	0,4	78,5
75 år og over	11,6	3,6	13,2	71,6	100,0	13,3	0,2	86,5
1991								
Alle	67,6	9,5	5,1	17,8	100,0	23,9	0,7	75,4
- 17 år.....	71,2	10,2	3,6	14,9	100,0	22,4	0,7	76,9
18 - 24 år.....	74,0	10,2	3,8	12,0	100,0	24,9	0,6	74,5
25 - 39 år.....	74,6	8,9	3,5	13,0	100,0	22,9	0,8	76,3
40 - 49 år.....	75,6	10,7	3,8	9,9	100,0	25,9	0,9	73,2
50 - 64 år.....	65,7	9,9	7,9	16,5	100,0	26,6	0,6	72,7
65 - 74 år.....	22,6	6,2	12,9	58,3	100,0	22,8	0,2	77,0
75 år og over	8,8	3,6	14,7	72,9	100,0	17,1	0,1	82,8
1996								
Alle	68,5	8,3	6,0	17,3	100,0	25,2	0,8	74,0
- 17 år.....	72,1	9,6	4,7	13,5	100,0	24,7	0,8	74,5
18 - 24 år.....	78,0	7,4	4,4	10,2	100,0	25,4	0,6	73,9
25 - 39 år.....	76,0	7,2	5,2	11,5	100,0	24,7	1,0	74,3
40 - 49 år.....	76,2	9,9	4,5	9,4	100,0	26,9	1,1	72,1
50 - 64 år.....	68,1	8,9	8,3	14,8	100,0	27,5	0,7	71,8
65 - 74 år.....	17,7	3,8	13,2	65,3	100,0	21,9	0,2	77,9
75 år og over	7,7	2,5	9,9	79,8	100,0	17,4	0,1	82,5

6. Lavinntektsgrupper

Formålet med dette kapitlet er å se på utviklingen i antall personer som har en ekvivalentinntekt under ulike lavinntektsgrenser. Vi har definert lavinntekts-grensene ut ifra den relative avstanden til median ekvivalentinntekt for alle personer, for eksempel 50 prosent, 60 prosent eller 70 prosent av medianinntekten. Dette er en tilnærming som ofte blir benyttet i internasjonale fattigdomsstudier (Hagenaars m.fl. 1994, Burniaux m.fl. 1998). Vi vil likevel ikke benytte begrepet "fattige" her, siden fattigdomsbegrepet omfatter mye mer enn bare lav årsinntekt, som for eksempel problemer med å ta del i aktiviteter som ellers oppfattes som vanlige i samfunnet (Townsend 1979). I tillegg vil andre økonomiske ressurser enn bare inntekt ha betydning ved måling av fattigdom, for eksempel eventuell bolig- og finansformue og tilgang til naturalytelse. Sist, men ikke minst, er fattigdom forbundet med en viss grad av varighet; en bør ha lav inntekt over en lengre periode enn bare ett år for å bli definert som fattig. Tidligere analyser har for eksempel vist at det i løpet av en åtteårsperiode (1986-1993) var mange (60 prosent) som kun forbigående hadde en husholdningsinntekt etter skatt som lå under en gitt lavinntektsgrense (Aaberg, Andersen og Wennemo, 1996). For en nærmere diskusjon om problemene med å måle fattigdom viser vi til Lyngstad (1993).

6.1. Utvikling i antall personer med lav inntekt

Tabell 6.1 viser andelen personer som har en husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet under ulike prosent av medianinntekten for alle personer. Tabellen viser at det i 1996 var 7,5 prosent av alle personer som hadde en ekvivalentinntekt som var under halvparten av medianinntekten for alle, mens 14,1 prosent hadde inntekter under 60 prosent av medianen.

Ser vi på utviklingen i tiårsperioden fra 1986 til 1996, viser tabellen at det har funnet sted en svak økning i andelen med lav inntekt. Andelen personer med inntekt under halvparten av medianen økte fra 6,4 prosent i 1986 til altså 7,5 prosent i 1996. Økningen i tallet på personer med så lav inntekt skjedde

først i perioden fra 1988 til 1989, en periode som ellers er kjennetegnet av en sterk økning i arbeidsløysa og reallønnsnedgang for de fleste yrkesaktive, og deretter fra 1991 til 1992.¹ Etter 1992 har andelen personer med en ekvivalentinntekt under halvparten av medianen ikke økt.

Endringene er derimot noe større når vi ser på andelen personer med inntekter noe over halvparten av medianen. Vi ser for eksempel at andelen personer med inntekter under 70 prosent av medianen økte med 2,1 prosentpoeng fra 1986 til 1996, og om lag halvparten av denne økningen har funnet sted etter 1992.

Selv om vi har registrert en økning i tallet på personer med inntekter under ulike lavinntektsgrenser, kan imidlertid dette skyldes den sterke økningen i tallet på studenter som har funnet sted i samme periode. I tabell 6.2 har vi derfor utelatt alle personer som tilhører studenthusholdninger, og ser hvor mange personer som nå befinner seg i de ulike lavinntektsgruppene.

Som tabellen viser blir andelen personer med en ekvivalentinntekt under halvparten av gjennomsnittet redusert med 0,6 prosentpoeng i 1996, når en

¹ Det er grunn til å tro at inntektsundersøkelsen i noen grad overvurderer økningen i andelen personer med lavinntekt fra 1991 til 1992. En del av inntektsveksten fra 1991 til 1992 skyldes nemlig endringer i inntektsbegrepet som følge av skattereformen 1992. Som det ble gjort oppmerksom på i kapittel 3.1 var avskrivningsmulighetene for næringsdrivende mye større før skattereformen (1991) enn etter (1992). Dette førte trolig til at det ble flere personer (selvstendig næringsdrivende) som ble registrert med høyere inntekt i 1992 enn året før, på grunn av reduserte muligheter til å benytte avskrivninger. Dette førte igjen til at gjennomsnitts- og medianinntekten for alle hushold økte, - uten at dette altså skyldes en reell inntektsvekst for husholdningene. Statistisk sentralbyrå har tidligere publisert tall for andelen personer med lavinntekt der det ikke har blitt gjort fradrag for avskrivninger. Disse tallene viser at økningen i andelen personer med ekvivalentinntekt under halvparten av medianen bare økte med 0,5 prosentpoeng fra 1991 til 1992, mot altså 0,9 for inntektsbegreper der avskrivninger er trukket fra (Statistisk sentralbyrå 1997b).

Tabell 6.1. Andel personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under ulike andeler av medianinntekten for alle personer. (E=0,5.) Prosent

	p50	p60	p70	p80	p90	p100	p125	p150
1986.....	6,4	12,4	19,4	28,4	38,4	50,0	73,0	86,8
1987.....	6,4	12,2	20,0	28,9	39,7	50,0	74,7	88,1
1988.....	6,2	11,9	20,2	28,2	39,3	50,0	74,8	88,5
1989.....	6,8	12,7	19,7	28,1	38,5	50,0	72,9	86,4
1990.....	6,7	12,4	20,3	29,3	39,1	50,0	74,0	88,2
1991.....	6,7	12,6	19,1	28,4	39,4	50,0	72,9	87,1
1992.....	7,6	13,2	20,6	29,8	39,0	50,0	72,8	87,0
1993.....	7,4	13,5	21,5	29,3	39,1	50,0	72,9	87,1
1994.....	8,4	14,8	22,3	30,5	40,0	50,0	72,6	86,7
1995.....	7,5	14,1	21,8	30,6	39,3	50,0	73,6	87,0
1996.....	7,5	14,1	21,5	30,3	39,8	50,0	73,6	88,8

utelater studentene. Tabellen viser likevel omtrent den samme utviklingen som når vi så på alle personer under ett. Det har kun skjedd en svak økning i antall personer med ekstremt lav inntekt (under 50 prosent av medianen) mellom 1986 og 1996, mens økningen i antall personer med inntekter noe over dette (60 og 70 prosent av medianen) er mer markant.

Tabell 6.2. Andelen personer med lavinntekt. Eksklusive personer i studentjusholdninger

	p50	p60	p70
1986.....	6,1	11,8	19,1
1987.....	6,2	12,1	19,8
1988.....	5,9	11,7	19,9
1989.....	6,5	12,3	19,4
1990.....	6,2	11,9	19,9
1991.....	6,4	12,1	19,0
1992.....	6,7	12,3	20,0
1993.....	6,8	13,0	21,1
1994.....	7,6	13,9	21,5
1995.....	6,6	13,3	21,2
1996.....	6,9	13,5	20,9

Så langt har vi sett på hvor mange personer som har inntekter under ulike lavinntektsgrenser. Men en slik tilnærming sier oss ingenting om hvordan den økonomiske situasjonen til de med lav inntekt er, om for eksempel de fleste har inntekter like i nærheten av lavinntektsgrensen eller inntekter langt under dette.

En ofte benyttet måte å belyse dette på er å se på om "lavinntektsgapet" har blitt større eller mindre over tid. "Lavinntektsgapet" er den gjennomsnittlige inntektsavstanden i prosent, som hver enkelt person i lavinntektsgruppen har til den inntekten som blir benyttet som lavinntektsgrense, f.eks. 50 prosent av medianinntekten (Förster 1993, Hagenaar m. fl. 1994). Jo større denne avstanden er, desto lavere vil inntektsnivået til de under lavinntektsgrensen være.

Tabell 6.3 viser utviklingen for alle personer med en ekvivalentinntekt under hhv. 50, 60 og 70 prosent av medianinntekten. Tabellen viser at lavinntektsgapet økte mellom 1986 og 1996, dvs. at avstanden fra

gjennomsnittsinntektene til de i lavinntektsgruppen og lavinntektsgrensen ble større. Mens denne indeksen for de med inntekt under 50 prosent av medianen var på 23,2 prosent i 1986, hadde den økt til 27,8 prosent i 1996. Trenden er den samme også for de andre lavinntektsgrensene.

Tabellen viser imidlertid at det særlig var på slutten av 80-tallet at inntektsgapet økte, altså på samme tidspunkt andelen personer med lavinntekt også økte noe. På 1990-tallet har derimot endringene vært små.

På samme måte som når det gjaldt å se på utviklingen i andelen personer i ulike lavinntektsgrupeer, har vi også utelatt personer i studenthusholdninger når vi ser på endringer i inntektsnivået til de med lav inntekt. Vi ser at inntektsgapet blir mindre, dvs. at gjennomsnittsinntektene til de med lav inntekt blir høyere, når vi utelater personer i studenthushold fra datamaterialet. Vi ser likevel at utviklingen nesten er identisk med den som gjaldt for alle personer.

Lavinntektsgapet økte noe mot slutten av 80-tallet for deretter å stabilisere seg.

Tabell 6.3. Gjennomsnittlig inntektsavstand til lavinntektsgrensen for personer med lav inntekt. Inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=0,5). Med og uten personer i studenthushold. 1986-1996. Prosent

	Alle personer. Prosent av medianinntekten			Ekskl. personer i studenthusholdninger. Prosent av medianinntekten		
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	50 prosent	60 prosent	70 prosent
1986	23,2	22,5	23,8	20,7	21,4	22,8
1987	24,1	22,9	23,5	23,3	22,2	23,1
1988	22,4	22,4	22,5	21,3	21,5	22,0
1989	26,1	24,4	25,0	24,0	23,1	24,1
1990	27,8	25,3	24,8	25,1	23,5	23,5
1991	26,3	24,1	25,4	24,4	23,0	24,1
1992	27,0	26,0	25,9	24,7	24,3	24,2
1993	25,3	24,3	24,6	24,0	23,1	23,6
1994	29,1	26,7	27,0	26,2	24,4	25,3
1995	28,9	25,2	25,9	25,9	22,9	24,0
1996	27,8	24,9	25,9	24,4	22,6	24,3

6.2. Lavinntekt innen ulike husholdningstyper

I dette avsnittet ser vi på andelen personer innen ulike husholdninger som har en ekvivalentinntekt under de ulike lavinntektsgrensene. Tabellen vil vise om noen husholdningstyper er overrepresentert blant de med lav inntekt og om det har funnet sted vesentlige endringer mellom 1986 og 1996. Husholdningstypene er de samme som ble benyttet i kapittel 5.

Tabell 6.4 viser andelen med lav inntekt blant personene i husholdninger der hovedpersonen er i yrkesaktiv alder (under 65 år).

Tabellen bekrefter nok en gang at yrkestilknytning er den viktigste forklaringsfaktoren på om en plasserer seg i lavinnteksgruppen, eller ikke. I 1996 hadde for eksempel 56 prosent av alle enslige som ikke var yrkestilknyttet en ekvivalentinntekt som var lavere enn halvparten av medianinntekten. Også personer i andre husholdningstyper uten noen yrkestilknytning var sterkt overrepresentert i lavinnteksgruppene. Dette gjaldt for eksempel enslige forsørgere og par med barn. Med unntak for enslige var alle personer i husholdninger der det var minst en yrkestilknyttet underrepresentert i gruppen med svært lav inntekt.

Utviklingen i tiårsperioden viser likevel at det relativt sett har blitt færre personer uten yrkestilknytning i lavinnteksgruppene. Vi ser for eksempel at andelen personer med ekvivalentinntekt under 50 prosent av medianen har gått ned både for enslige forsørgere, enslige og par med barn der det ikke var noen yrkestilknyttede i husholdningen.

Den gruppen der det har blitt flere med lav inntekt er enslige yrkesaktive. Selv om innteksundersøkelsen ikke inneholder opplysninger om arbeidstid, har trolig mange av personene i denne gruppen bare en løs tilknytning til arbeidsmarkedet.

Dersom vi utelater personer i studenthusholdninger (tabell 6.5) fører dette til at det blir klart færre ikke-yrkesaktive enslige i lavinnteksgruppen. Men selv etter at studentene er utelatt framstår denne gruppen som den som er mest overrepresentert blant de med lav inntekt.

Tabell 6.6 viser tilsvarende fordeling for personer i husholdninger der hovedpersonen er over 64 år. Tabellen viser at det ennå er en klar overrepresentasjon av eldre i lavinnteksgruppene. Mens det for eksempel var 6 prosent av alle personer der hovedinntektstakeren var under 65 år som hadde husholdningsinntekt lavere enn halvparten av medianinntekten, var tilsvarende andel 16 prosent blant de med hovedinntektstaker over 64 år. Tabellen bekrefter likevel utviklingen som ble omtalt i kapittel 5: Blant eldre personer har det skjedd en klar inntektsforbedring i årene mellom 1986 og 1996. Vi ser også at andelen i lavinnteksgruppene har gått ned for de eldre. Mens for eksempel 19 prosent av alle i gruppen hadde inntekter under 50 prosent av medianen i 1986, var tilsvarende andel altså 16 prosent i 1996. Den største reduksjonen har funnet sted blant enslige som ikke er yrkestilknyttet. Her har andelen med svært lav inntekt blitt redusert fra 43 prosent i 1986 til 36 prosent i 1996.

Tabell 6.4. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter husholdningstype og yrkestilknytning. Husholdninger der hovedinntektstakeren er under 65 år. 1986, 1991 og 1996. Prosent

	Alle	Enslige		Enslige forsørgere		Par uten barn			Par med barn		
		En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede	To yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede	To yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede
1986											
p50.....	4,1	4,1	59,3	4,6	37,6	0,0	3,0	22,6	0,1	3,4	37,3
p60.....	7,8	7,2	75,0	13,4	76,3	0,1	6,8	37,7	0,6	9,4	55,5
p70.....	13,6	14,1	85,0	25,3	92,4	0,4	12,2	47,2	1,9	25,0	75,2
1991											
p50.....	5,3	4,5	52,8	4,2	37,3	0,0	2,0	8,0	0,1	4,7	29,0
p60.....	9,3	8,4	71,5	10,5	64,2	0,1	5,0	16,9	0,5	10,8	51,8
p70.....	14,4	13,2	82,3	22,7	82,1	0,4	8,5	33,4	1,3	22,9	68,3
1996											
p50.....	6,0	6,7	56,1	3,5	32,2	0,0	2,4	21,8	0,2	4,6	25,4
p60.....	10,6	12,6	69,8	11,9	64,3	0,2	6,5	31,8	0,6	12,7	42,1
p70.....	16,1	18,1	84,3	22,5	88,2	0,6	10,4	43,8	1,6	25,6	71,0

Tabell 6.5. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter husholdningstype og yrkestilknytning. Husholdninger der hovedinntektstakeren er under 65 år. 1986, 1991 og 1996. Eksklusive personer i studenthusholdninger. Prosent

	Alle	Enslige		Enslige forsørgere		Par uten barn			Par med barn		
		En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede	To yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede	To yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede
1986											
p50.....	3,7	4,1	52,5	4,6	41,7	0,1	3	17,3	0,1	3,6	37,2
p60.....	7,2	7,4	70,3	14,6	76,9	0,4	6,7	28,9	0,5	9,6	55,2
p70.....	13,1	14,3	83,1	26,9	92,3	0,6	12,3	40,4	2,1	25,7	81,5
1996											
p50.....	5,0	6,7	46,4	4,1	33,0	0,0	2,2	14,6	0,2	4,7	23,1
p60.....	9,7	12,6	63,4	13,1	65,5	0,2	6,1	25,1	0,6	13,4	40,5
p70.....	15,3	18,3	80,8	24,2	89,6	0,5	10,4	37,6	1,7	26,8	70,0

Tabell 6.6. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter husholdningstype og yrkestilknytning. Husholdninger der hovedinntektstakeren er over 64 år. 1986, 1991 og 1996. Prosent

	Alle	Enslige		Par		
		Yrkestilknyttet	Ikke yrkestilknyttet	To yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede
1986						
p50.....	6,0	18,7	0,0	42,6	0,0	1,8
p60.....	22,0	36,8	0,0	68,8	1,2	3,5
p70.....	40,3	50,4	10,0	78,1	2,6	5,9
1991						
p50.....	1,9	14,6	0,0	35,0	0,0	1,7
p60.....	15,4	30,5	1,8	57,2	0,0	2,3
p70.....	33,1	45,5	4,4	71,2	0,5	5,3
1996						
p50.....	2,7	16,0	3,3	36,1	0,0	0,0
p60.....	19,7	33,2	9,3	58,2	0,0	0,6
p70.....	40,9	50,4	12,7	74,4	0,0	5,4

6.3. Kjønn og alder

Tabell 6.7 viser andelen kvinner og menn i lavinntektsgruppene etter ulike alderstrinn.

Det er igjen to aldersgrupper som skiller seg ut ved at andelen personer med lav inntekt er mye høyere enn for andre grupper, nemlig de unge og de gamle. Andelen med svært lav inntekt (50 prosent av medianen) er størst for de aller eldste. For personer som var 75 år eller eldre i 1996 var denne andelen på 24 prosent. Den andre store gruppen er unge mennesker mellom 18 og 24 år. Her er tilsvarende andel 18 prosent. Det er ingen av de andre aldersgruppene som er overrepresentert i lavinntektsgruppen.

Sammenligner vi fordelingen i 1986 med den i 1996 ser vi at utviklingen går i hver sin retning når det gjelder unge og gamle. Andelen eldre med svært lav husholdningsinntekt har blitt redusert, mens det har blitt flere unge med lav inntekt. Selv om vi holder utenom alle personer i studenthusholdninger, har det skjedd en dobling i andelen personer i alderen 18-24 år med inntekt under halvparten av medianinntekten (tabell 6.8) fra 1986 til 1996. Den ulike inntektsutviklingen for eldre og unge i Norge ser ellers ut til å være del av en generell tendens over hele Europa (Burniaux m.fl. 1998).

Det er store forskjeller mellom kvinner og menn når det gjelder andelen med lav inntekt. Kvinnene har en mye større sannsynlighet for å havne i lavinntektsgruppene enn menn, og dette gjelder både blant de unge og eldre. Andelen med svært lav inntekt (under 50 prosent av medianen) var 31 prosent blant eldre kvinner (75 år og over), mens tilsvarende tall for eldre menn var bare 13 prosent. Forskjellen mellom menn og kvinner var også stor blant de unge (18-24) der tilsvarende andel var hhv. 22 prosent for kvinner og 14 prosent for menn.

Den sterke overrepresentasjonen særlig av eldre kvinner i lavinntektsgruppene skyldes trolig at det er mange minstepensjonister blant disse. Med den ekvivalensskalaen som er benyttet her ($E=0,5$) vil de fleste pensjonister som bare mottar minstepensjon havne under en inntektsgrense på 50 prosent av medianen. I 1996 tilsvarte halvparten av medianen en inntekt på 78 000 kroner for en enslig. Den årlige minstepensjonen til en enslig var til sammenligning på ca. 65 000 kroner dette året. De fleste minstepensjonister (som altså hovedsakelig er kvinner) som bare har tilleggsinntekter på mindre enn 13 000 kroner vil dermed havne under denne lavinntektsgrensen.

Tabell 6.7. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter kjønn og alder. 1986, 1991 og 1996. Prosent

	Alle	Alder						
		0-17	18-24	25-39	40-49	50-64	65-74	75-
Menn og kvinner								
1986								
p50.....	6,4	3,8	8,8	3,6	2,4	3,8	10,0	31,7
p60.....	12,4	8,7	13,3	7,1	4,6	7,1	22,9	56,4
p70.....	19,4	17,0	18,4	13,8	7,4	11,3	36,0	68,7
1991								
p50.....	6,7	5,0	10,8	5,4	3,2	3,4	7,8	23,9
p60.....	12,6	10,0	14,8	9,9	5,5	7,3	20,2	43,8
p70.....	19,1	16,9	19,2	14,6	9,3	12,1	33,2	60,4
1996								
p50.....	7,5	4,3	17,5	6,2	3,0	4,1	7,8	24,0
p60.....	14,1	10,0	22,8	11,4	5,6	7,7	18,7	47,1
p70.....	21,5	17,1	28,1	17,2	10,2	11,9	34,8	64,0
Kvinner								
1986								
p50.....	8,6	4,5	11,5	4,0	1,7	5,2	13,4	40,2
p60.....	16,0	9,5	16,8	8,6	4,2	9,9	30,8	65,3
p70.....	23,3	17,3	23,1	15,6	7,0	15,1	43,3	76,0
1991								
p50.....	8,4	4,5	14,0	5,8	2,2	5,1	11,3	32,5
p60.....	15,8	10,4	19,2	11,8	4,2	10,1	25,9	55,5
p70.....	22,7	17,6	24,7	17,4	7,9	15,1	40,1	67,8
1996								
p50.....	8,9	4,5	21,5	5,3	2,6	4,0	10,8	31,0
p60.....	16,7	10,4	27,9	11,8	5,2	9,0	24,4	54,4
p70.....	24,4	16,8	34,1	17,9	9,7	14,2	41,5	69,4
Menn								
1986								
p50.....	4,2	3,1	6,1	3,2	3,1	2,4	5,7	17,1
p60.....	8,6	8,1	9,8	5,6	4,9	4,2	12,6	41,1
p70.....	15,3	16,6	13,6	12,0	7,8	7,3	26,6	56,2
1991								
p50.....	5,0	5,6	7,9	4,9	4,2	1,6	3,5	10,0
p60.....	9,3	9,6	10,8	7,9	6,8	4,4	13,2	25,0
p70.....	15,4	16,1	14,1	11,9	10,6	8,9	24,6	48,5
1996								
p50.....	6,1	4,1	13,7	6,9	3,4	4,1	4,2	13,0
p60.....	11,5	9,6	17,9	11,0	6,1	6,4	11,8	35,4
p70.....	18,5	17,4	22,5	16,6	10,7	9,6	26,7	55,4

Tabell 6.8. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter kjønn og alder. 1986, 1991 og 1996. Eksklusive personer i studenthusholdninger. Prosent

	Alle	Alder						75-
		0-17	18-24	25-39	40-49	50-64	65-74	
Menn og kvinner								
1986								
p50	6,1	3,8	6,1	3,2	2,4	4,1	10,2	32,4
p60	11,9	8,5	10,5	6,5	4,6	7,1	22,9	56,4
p70	19,1	16,8	15,6	13,2	7,5	11,4	36,8	69,1
1996								
p50	6,9	4,2	12,1	5,0	3,1	4,1	8,3	25,0
p60	13,5	10,0	17,3	10,4	5,8	7,8	19,3	47,6
p70	20,9	17,3	23,1	16,3	10,3	12,0	35,3	64,3
Kvinner								
1986								
p50	8,2	4,3	7,6	3,7	1,7	5,6	13,5	41,4
p60	15,4	9,1	13,0	7,9	4,2	9,9	30,8	65,3
p70	22,9	17,1	19,5	15,0	7,2	15,4	43,9	76,2
1996								
p50	8,3	4,4	14,8	4,6	2,7	4,1	11,6	32,1
p60	16,1	10,4	21,4	11,2	5,3	9,2	25,0	55,0
p70	23,9	17,0	28,1	17,5	9,7	14,3	42,0	69,7
Menn								
1986								
p50	4,0	3,3	4,6	2,7	3,1	2,5	5,9	17,1
p60	8,2	7,8	8,1	5,1	4,9	4,2	12,6	41,1
p70	15,2	16,6	11,8	11,6	7,8	7,4	27,5	56,9
1996								
p50	5,4	4,1	9,6	5,3	3,4	4,1	4,4	13,8
p60	10,8	9,7	13,5	9,7	6,1	6,5	12,4	35,9
p70	17,9	17,5	18,5	15,2	10,8	9,8	27,3	55,7

7. Ulikhet innen ulike typer husholdninger

I dette kapitlet er det ikke lenger individet som er analyseenhet, men husholdningen. I tillegg skal vi ikke lenger benytte såkalte forbruksvekter for å justere inntektene til husholdninger av ulik størrelse. Årsaken til dette er at formålet nå ikke er å sammenligne inntektsfordelingen på tvers av ulike typer husholdninger, men kun se på fordelingen innen husholdninger som er av lik størrelse og sammensetning, som for eksempel enslige og par.

7.1. Utvikling i gjennomsnittsinntekter

I tabell 7.1 ser vi først på utviklingen i inntekt etter skatt for noen hovedtyper av husholdninger. Tabellen viser at alle disse husholdningstypene hadde en realinntektsvekst fra 1986 til 1996. Vi ser likevel at det til dels er store forskjeller i inntektsutviklingen for de forskjellige gruppene. Det er for eksempel en klar trend blant enslige og par uten barn at det er de eldste som har hatt den beste inntektsutviklingen, og de yngste den svakeste. Dette skyldes igjen det forholdet at det har skjedd store endringer i sammensetningen

av pensjonistgruppen i de ti årene mellom 1986 og 1996. Det kommer stadig nye kull av pensjonister som har et mye bedre inntektsgrunnlag enn de som var pensjonister ti år tidligere. Den svake inntektsutviklingen til de unge kan blant annet skyldes at det har blitt flere studenter i denne gruppen. I tillegg har de unge hatt større problemer på arbeidsmarkedet i denne perioden, enn det eldre arbeidstakere har hatt (Bø og Lyngstad 1998).

Blant barnefamiliene er det par med små barn som har hatt den beste inntektsutviklingen i perioden, med en realvekst på 21 prosent. Par med større barn (7-17 år) og enslige forsørgere har derimot hatt en mer beskjeden inntektsvekst på om lag 9 prosent.

Tabell 7.1. Utviklingen i gjennomsnittsinntekter for ulike husholdningstyper. Inntekt etter skatt. 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996	Prosent endring 1986-1996
Enslige							
Under 45 år.....	126662	139684	127730	130190	119840	127196	0,4
45-64 år.....	134598	144834	132924	138269	134201	140459	4,4
65 år og over.....	90867	93943	96678	97267	93064	102658	13,0
Par uten barn							
Under 45 år.....	258973	294103	256522	277801	259800	284317	9,8
45-64 år.....	262289	274757	279083	295832	301717	310778	18,5
65 år og over.....	178956	182712	184070	200033	205976	212909	19,0
Par med barn, yngste barns alder							
0-6 år.....	283799	296901	304075	319349	325083	343443	21,0
7-17 år.....	352255	350589	345324	365485	370535	384523	9,2
Enslige forsørgere, yngste barn							
0-17 år.....	172731	183922	172775	182765	176022	189198	9,5

7.2. Inntektsfordeling

I tabell 7.2 skal vi se på hvordan inntektsfordelingen har utviklet seg innen de samme husholdningsgruppene som ble presentert i tabell 7.1. Inntektsfordelingen vil bli belyst ved hjelp av utviklingen i Gini-koeffisienten, og ved å se på hvor mye av totalinntekten som tilfaller ulike inntektsklasser.

Tabellen viser at ulikheten målt ved Ginikoeffisienten er størst blant de under 45 år, - både enslige og par uten barn, og at barnefamiliene har den jevneste inntektsfordelingen. Den store ulikheten blant de yngre skyldes at disse husholdningene vil være sammensatt av personer med svært ulik tilknytning til arbeidsmarkedet: Fra heltidsstudenter uten noen form for yrkesinntekt til heltidsansatte i godt betalte jobber.

Tabellen viser at utviklingen i ulikhet har vært forskjellig for de ulike gruppene. G-ulikheten har økt mest for par uten barn og blant enslige, mens inntektsfordelingen har vært relativt stabil for par med barn. Enslige forsørgere har en utvikling som er forskjellig fra alle andre grupper, ved at ulikheten har blitt noe mindre mellom 1986 og 1996.

Tabellen viser imidlertid at den statistiske usikkerheten rundt G (målt ved standardavviket) er stor når vi bare ser på mindre grupper av husholdninger. Det er faktisk bare for par uten barn med hovedinntektstaker mellom 45 og 64 år at vi med sikkerhet kan påstå at ulikheten har økt mellom 1986 og 1996.

Tabell 7.2. Utviklingen i ulikhet innen ulike typer husholdninger. Gini-koeffisienter og andel av inntekten i ulike inntektsklasser. Standardavvik i parentes

	Kvintil	1986	1988	1990	1992	1994	1996	Endring 1986-1996
Enslige under 45 år								
	1	5,5	7,7	5,2	4,6	4,8	5,2	-0,3
	2	14,9	15,9	14,3	13,8	13,7	13,9	-1,0
	3	20,3	20,3	20,2	20,3	20,0	20,3	0,1
	4	24,6	23,8	24,8	25,1	25,5	25,3	0,7
	5	34,8	32,2	35,4	36,2	36,0	35,3	0,5
	G	0,290 (0,014)	0,243 (0,014)	0,301 (0,011)	0,317 (0,015)	0,315 (0,009)	0,304 (0,008)	
Enslige 45-64 år								
	1	9,5	9,2	9,0	10,1	8,1	8,0	-1,5
	2	14,2	14,7	14,5	14,6	14,3	14,6	0,4
	3	19,2	18,1	19,4	18,7	19,0	19,4	0,2
	4	23,0	21,8	23,8	23,2	23,5	23,6	0,5
	5	34,1	36,2	33,5	33,3	35,1	34,5	0,4
	G	0,249 (0,016)	0,265 (0,025)	0,249 (0,012)	0,235 (0,015)	0,273 (0,015)	0,268 (0,013)	
Enslige 65 år og over								
	1	13,0	12,9	12,9	12,9	12,6	12,7	-0,3
	2	15,1	15,3	15,4	15,4	15,0	14,6	-0,5
	3	17,3	17,7	17,4	17,7	17,4	17,3	0,0
	4	21,3	22,1	21,0	21,6	20,9	20,9	-0,4
	5	33,3	32,0	33,4	32,4	34,1	34,5	1,3
	G	0,201 (0,010)	0,192 (0,008)	0,202 (0,012)	0,195 (0,013)	0,213 (0,013)	0,218 (0,016)	
Par uten barn, under 45 år								
	1	9,9	12,2	9,5	8,2	8,4	8,2	-1,7
	2	16,4	16,8	16,1	15,6	15,2	14,2	-2,2
	3	20,2	18,9	20,0	19,4	19,8	18,5	-1,7
	4	23,3	22,1	24,0	23,3	23,6	22,4	-0,9
	5	30,2	29,9	30,3	33,5	33,0	36,7	6,5
	G	0,203 (0,010)	0,177 (0,021)	0,211 (0,011)	0,249 (0,020)	0,247 (0,011)	0,286 (0,035)	

Tabell 7.2. Utviklingen i ulikhet innen ulike typer husholdninger. Gini-koeffisienter og andel av inntekten i ulike inntektsklasser.
(forts.) **Standardavvik i parentes**

	Kvintil	1986	1988	1990	1992	1994	1996	Endring 1986-1996
Par uten barn, 45-64 år								
	1	12,5	11,6	11,8	11,1	10,8	10,7	-1,8
	2	16,3	16,1	16,2	16,1	15,3	15,4	-0,8
	3	19,2	19,0	18,9	19,0	18,3	18,2	-1,0
	4	22,5	22,3	22,0	22,2	21,3	21,4	-1,2
	5	29,5	31,0	31,1	31,6	34,2	34,4	4,9
	G	0,173 (0,009)	0,194 (0,014)	0,192 (0,010)	0,204 (0,014)	0,233 (0,015)	0,235 (0,022)	
Par uten barn, 65 år og over								
	1	12,1	12,2	12,7	11,9	11,5	11,6	-0,5
	2	15,5	15,1	15,2	14,6	14,2	14,1	-1,4
	3	18,5	18,4	17,9	17,6	16,9	16,6	-2,0
	4	22,4	22,5	22,2	21,7	21,1	20,3	-2,1
	5	31,5	31,9	32,1	34,2	36,3	37,5	5,9
	G	0,195 (0,008)	0,198 (0,007)	0,195 (0,007)	0,223 (0,013)	0,250 (0,019)	0,258 (0,038)	
Par med barn, yngste barn 0-6 år								
	1	12,6	11,7	12,1	12,0	11,7	11,4	-1,2
	2	16,5	16,1	16,6	16,7	16,5	16,0	-0,5
	3	19,1	18,9	19,1	19,4	19,1	18,7	-0,4
	4	22,0	21,9	21,9	22,0	21,9	21,4	-0,6
	5	29,8	31,4	30,3	30,0	30,8	32,5	2,8
	G	0,171 (0,006)	0,196 (0,010)	0,181 (0,013)	0,178 (0,010)	0,189 (0,006)	0,211 (0,018)	
Par med barn, yngste barn 7-17 år								
	1	12,3	12,4	12,3	12,1	11,7	12,0	-0,3
	2	15,8	16,1	16,1	16,0	15,7	15,9	0,1
	3	18,6	18,9	18,5	18,6	18,2	18,2	-0,4
	4	22,0	22,1	22,0	21,6	21,3	21,1	-0,9
	5	31,3	30,5	31,2	31,7	33,0	32,8	1,5
	G	0,190 (0,007)	0,180 (0,007)	0,189 (0,007)	0,194 (0,009)	0,210 (0,012)	0,206 (0,011)	
Enslige forsørgere med barn, 0-17 år								
	1	8,9	9,3	10,2	11,1	9,7	11,0	2,1
	2	15,0	14,8	15,2	14,9	15,8	15,8	0,9
	3	18,6	18,8	18,9	18,6	19,3	19,1	0,5
	4	23,7	23,6	23,3	23,1	22,8	22,4	-1,3
	5	33,9	33,5	32,4	32,4	32,3	31,7	-2,2
	G	0,250 (0,017)	0,243 (0,018)	0,224 (0,012)	0,215 (0,014)	0,225 (0,011)	0,206 (0,010)	

Tabellen viser også hvor i inntektsfordelingen endringene har funnet sted. På samme måte som i kapittel 4 har vi delt inn populasjonen i like store grupper, sortert etter inntekten. Tabellen viser hvor mye av totalinntekten som tilfaller fem like store inntektsklasser (kvintiler). Kvintil 1 vil være de 20 prosent som har lavest inntekt etter skatt, mens kvintil 5 vil være de 20 prosent av husholdningene med høyest inntekt. I tillegg viser tabellen den relative endringen fra 1986 til 1996 i inntektsandeler som hver gruppe disponerer.

Tabellen viser at for de gruppene der ulikheten har økt, skyldes dette i de fleste tilfeller at det er den rikeste femdelen som har økt sin andel av totalinntekten på bekostning av alle andre. I noen tilfeller skyldes ulikheten også at det er den fattigste femdelen som har tapt terreng sammenlignet med de andre inntektsklassene. Et eksempel på det siste finner vi blant enslige i alderen 45-64 år. Her har kvintil 1 fått redusert sin andel av all inntekt med 1,5 prosentpoeng fra 1986 til 1996, mens alle andre inntektsgrupper økte sin relative andel. Blant par uten barn derimot har ulikheten økt på grunn av at den rikeste femdelen har økt sin relative andel av totalinntekten. Sterkest gjelder dette for yngre par uten barn (6,5 prosentpoeng), men også blant eldre par uten barn disponerte den rikeste femdelen en klart større del av totalinntekten i 1996, sammenlignet med ti år tidligere.

Endringene i inntektsfordelingen er mindre for par med barn. Trenden er likevel den samme som for par uten barn. Det er den rikeste femdelen som har økt sin andel, mens de andre inntektsklassene har fått redusert sin andel.

Enslige forsørgere skiller seg her ut fra de andre husholdningstypene. Her har det skjedd en utjevning ved at den fattigste femdelen har fått mer av totalinntekten, mens den rikeste femdelen har fått redusert sin andel.

7.3. Inntektsulikhet og yrkesaktivitet

Vi har tidligere sett at yrkestilknytning har stor betydning på husholdningenes inntektsnivå. Med den sterke økningen av kvinners yrkesaktivitet som fant sted på 70- og 80-tallet kan det forventes at inntektsforskjellene mellom en- og toinntektsfamiliene har økt. Når det gjelder enslige og enslige forsørgere vil det tilsvarende ha stor betydning for inntektsforholdene om de er yrkestilknyttet eller ikke.

Tabell 7.3 viser utviklingen i antall yrkestilknyttede innen de ulike husholdningstypene. Blant unge enslige ser vi at det fant sted en reduksjon i sysselsettingen etter 1988 og fram til 1994. Fra 1994 til 1996 ble det igjen flere som var yrkesaktive. Dette bildet stemmer for øvrig godt med det som arbeidsmar-

kedsstatistikken viser, der yrkesfrekvensen for unge falt mellom 1987 og 1993 for deretter å øke fra 1995 til 1996 (Bø og Lyngstad 1998). Blant enslige mellom 45 og 64 år er bildet preget av stor stabilitet i perioden. I 1996 var 60 prosent av alle i denne gruppen yrkestilknyttet. Dette var samme andel som ti år tidligere. Blant eldre enslige (65 år og over) er trenden at stadig færre er yrkestilknyttet, trolig som følge av økt førtidspensjonering.

Unge par uten barn (under 45 år) har hatt samme utviklingen som enslige unge. Det har her blitt mindre vanlig at begge er yrkestilknyttet, og andelen uten noen yrkestilknyttede i det hele har økt. Blant middelaldrende par uten barn (45-64 år) ser vi at det har blitt flere toinntektsfamilier. Andelen husholdninger med to yrkestilknyttede økte for eksempel fra 55 prosent i 1986, til 59 prosent i 1996. Blant pensjonistparene er derimot trenden den samme som for enslige eldre. Her er det stadig færre som er yrkesaktive.

Blant småbarnsfamiliene viser tabellen at det har skjedd en sterk økning i andelen toinntektsfamilier, og en tilsvarende reduksjon av eninntektsfamiliene. Blant par med små barn økte andelen husholdninger med to yrkestilknyttede fra 53 prosent i 1986, til 68 prosent i 1996. Blant par med større barn (yngste barn er 7-17 år) har det bare skjedd en mindre økning i andelen toinntektshusholdninger mellom 1986 og 1996. Det er imidlertid innen denne husholdningstypen at det er mest vanlig at begge foreldrene er yrkestilknyttet (79 prosent).

Også blant enslige forsørgere var det flere yrkesaktive i 1996, sammenlignet med 1986. Det er imidlertid særlig fra 1994 til 1996 at sysselsettingen har økt for denne gruppen.

Tabell 7.3. Andelen husholdninger innen ulike typer husholdninger, etter antall yrkestilknyttede i husholdningen. 1986-1996. Prosent

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Alle husholdninger	100	100	100	100	100	100
Ingen yrkestilknyttede	30	29	34	36	36	34
En yrkestilknyttet	36	35	35	35	34	37
To eller flere yrkestilknyttede	35	36	31	29	29	29
Enslige						
Under 45 år						
Ingen yrkestilknyttede	21	16	25	30	31	26
En yrkestilknyttet	79	84	75	70	69	74
45-64 år						
Ingen yrkestilknyttede	40	36	39	43	42	40
En yrkestilknyttet	60	64	61	57	58	60
65 år og over						
Ingen yrkestilknyttede	93	93	95	97	98	97
En yrkestilknyttet	7	7	5	3	2	3
Par uten barn						
Under 45 år						
Ingen yrkestilknyttede	3	1	5	10	7	6
En yrkestilknyttet	24	11	27	18	26	28
To eller flere yrkestilknyttede	73	88	68	72	67	65
45-64 år						
Ingen yrkestilknyttede	6	9	8	9	8	10
En yrkestilknyttet	39	34	32	30	32	31
To eller flere yrkestilknyttede	55	58	61	61	60	59
65 år og over						
Ingen yrkestilknyttede	72	73	76	78	77	81
En yrkestilknyttet	23	18	20	18	19	16
To eller flere yrkestilknyttede	5	9	4	4	4	3
Par med barn						
Yngste barns alder 0-6 år						
Ingen yrkestilknyttede	1	2	2	3	4	2
En yrkestilknyttet	45	43	36	35	29	29
To eller flere yrkestilknyttede	53	55	62	61	68	68
7-17 år						
Ingen yrkestilknyttede	1	1	2	2	2	3
En yrkestilknyttet	22	23	25	22	22	18
To eller flere yrkestilknyttede	77	76	73	75	76	79
Enslige forsørgere						
Ingen yrkestilknyttede	37	32	41	38	40	32
En yrkestilknyttet	56	62	56	59	58	66
To eller flere yrkestilknyttede	7	6	3	3	2	2

Tabell 7.4. Utviklingen i gjennomsnittsinntekter for husholdninger der hovedpersonen er i yrkesaktiv alder. Inntekt etter skatt. 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996	Prosent endring 1986-1996
Enslige under 65							
Ingen yrkestilknyttet.....	67631	84152	67062	72123	68294	70382	4,1
En yrkestilknyttet.....	152941	159020	155159	163626	154202	158082	3,4
Par uten barn, under 65							
En yrkestilknyttet.....	218447	234666	214980	252154	235440	258982	18,6
To yrkestilknyttede.....	291566	307524	309158	324564	326517	342655	17,5
Par med småbarn							
En yrkestilknyttet.....	283852	271814	291221	320268	318240	341001	20,1
To yrkestilknyttede.....	316509	335329	335591	352134	354324	382190	20,8
Par med store barn							
En yrkestilknyttet.....	249978	254511	260464	276641	274376	266694	6,7
To eller flere yrkestilknyttede.....	373450	376230	369771	384809	390626	400510	7,2
Enslige forsørgere							
Ingen yrkestilknyttede.....	114725	126584	121835	132663	129523	137964	20,3
En yrkestilknyttet.....	195817	198432	202478	206200	202467	211033	7,8

I tabell 7.4 skal vi se på utviklingen i gjennomsnittsinntekter for husholdninger som er i yrkesaktiv alder etter yrkesaktivitet. Tabellen vil vise om for eksempel inntektsveksten har vært forskjellig for husholdninger med hhv. en eller to yrkestilknyttede.

Overraskende nok viser tabellen at det er liten forskjell i inntektsutviklingen for husholdninger med forskjellig grad av yrkestilknytning. Blant enslige i yrkesaktiv alder hadde for eksempel de som var yrkestilknyttet en like god inntektsutvikling som ikke-yrkestilknyttede mellom 1986 og 1996. Vi ser også at eninntektsfamiliene blant par med og uten barn på ingen måte har tapt terreng, sammenlignet med toinntektsfamiliene. Husholdninger med bare en yrkestilknyttet hadde en like sterk inntektsvekst som tilsvarende husholdninger med to yrkestilknyttede hadde. Det er bare blant enslige forsørgere at inntektsutviklingen har vært forskjellig for yrkesaktive og yrkespassive. Her har faktisk de ikke-yrkestilknyttede hatt en sterkere inntektsvekst enn de som er yrkestilknyttet.²

Selv om utviklingen har vært svært lik for husholdninger med ulikt antall yrkesaktive, er det likevel store forskjeller i inntektsnivået til for eksempel en eninntektshusholdning og husholdninger med to yrkesaktive. Blant par med store barn (7-17 år) had-

de for eksempel husholdninger der bare den ene er yrkestilknyttet i 1996 en inntekt etter skatt som var 134 000 kroner lavere enn det toinntektshusholdningen hadde. Forskjellen mellom en- og toinntektshusholdningene var klart mindre når det gjelder par med småbarn (0-6 år), der toinntektshusholdningen hadde en gjennomsnittsinntekt som var bare 41 000 kroner høyere enn det eninntektshusholdningen hadde (1996). Trolig er det mange av mødrene i disse toinntektshusholdningene som bare arbeider deltid.

Vi skal avslutningsvis se på inntektsfordelingen innen samme type husholdninger, men der det vil være ulik grad av sysselsetting. Er det slik at framveksten av toinntektsfamilien har ført til at forskjellene har økt både innen en- og toinntektsfamiliene?

Tabell 7.5 gir ikke noe klart svar på dette. Vi ser at Gini-koeffisienten har økt både for par med barn og par uten hjemmeboende barn der bare den ene var yrkesaktiv, og tilsvarende for husholdninger der begge voksne var i jobb. Den statistiske usikkerheten er likevel så stor at vi ikke med sikkerhet kan påstå at ulikheten har blitt større mellom 1986 og 1996.³

Tallene indikerer likevel at ulikheten har økt mer innen eninntektsfamiliene enn innen toinntektsfamiliene. Vi ser at det har funnet sted en mye kraftigere

² En mulig årsak til dette kan være at flere av de yrkestilknyttede enslige forsørgerne bare jobber deltid. Endringer i regelverket på 90-tallet gjorde det nemlig lettere for enslige forsørgere å kombinere trygd og arbeid. Dette kan ha ført til at det har blitt flere eneforsørgere som bare jobber deltid blant de som inntektsundersøkelsen definerer som yrkestilknyttede. Dette kan igjen ha bidratt til en svakere vekst i gjennomsnittlig årsinntekt for denne gruppen.

³ Det store standardavviket skyldes at tallet på observasjoner vil være lite når vi bare ser på delgrupper av populasjonen. I tillegg øker usikkerheten ved at det er noen få observasjoner innen hver delgruppe som har svært store inntekter. Dette gjelder først og fremst for årene 1994 og 1996. Årsaken til dette er igjen store aksjeutbytter.

inntektskonsentrasjon i toppen av inntektsfordelingen blant par (både med og uten hjemmeboende barn) der bare den ene voksne er yrkesaktiv, enn blant tilsvarende husholdninger der begge er yrkesaktive. Dette tyder på at eninntektsfamiliene har utviklet seg til å bli en stadig mer sammensatt og uensartet gruppe der de mest velstående husholdningene disponerer er stadig større del av all inntekt.

Utviklingen har vært mindre dramatisk når det gjelder enslige i yrkesaktiv alder. For denne gruppen er det imidlertid svært store forskjeller i fordelingen mellom yrkestilknyttede og ikke-yrkestilknyttede. Det er ingen andre grupper som har så stor intern ulikhet

som ikke-yrkesaktive enslige. Endringene i fordelingen har likevel vært små - særlig fra 1988 og 1996 - for denne gruppen. Det er heller ikke tegn til økende inntektskonsentrasjon i toppen av fordelingen for denne gruppen. Den samme konklusjonen kan en trekke når det gjelder enslige yrkesaktive.

Enslige forsørgere har som før nevnt hatt en utvikling som avviker fra andre husholdninger, ved at forskjellene synes å ha blitt mindre siden 1986. Tabellen viser at det er innen de som ikke er yrkestilknyttet at utjevningen har funnet sted, og at utjevningen først og fremst skyldes at den fattigste femdelen har økt sin relative andel av totalinntekten.

Tabell 7.5. Utviklingen i ulikhet innen ulike typer husholdninger, etter andelen yrkestilknyttede. Kvintiler og Gini-koeffisienter. Standardavvik i parentes

	Kvintil	1986	1988	1990	1992	1994	1996	Endring 1986-1996
Enslige under 65 år								
Ingen yrkestilknyttet	1	5,3	3,4	2,6	3,7	2,9	3,5	-1,8
	2	12,3	13,7	12,7	11,9	13,2	11,3	-1,0
	3	19,8	19,4	19,8	20,0	20,2	19,9	0,1
	4	24,8	23,8	26,2	26,5	26,1	26,7	1,9
	5	37,9	39,6	38,8	37,8	37,6	38,6	0,7
	G	0,331 (0,023)	0,357 (0,047)	0,362 (0,019)	0,351 (0,022)	0,351 (0,015)	0,364 (0,012)	
En yrkestilknyttet	1	11,5	11,9	11,1	11,5	10,8	10,5	-1,1
	2	16,3	16,3	16,2	16,4	16,3	16,5	0,1
	3	18,8	19,1	19,1	19,0	19,2	19,5	0,7
	4	22,2	21,8	22,4	21,9	22,3	22,3	0,1
	5	31,1	30,9	31,2	31,3	31,4	31,3	0,2
	G	0,194 (0,010)	0,188 (0,011)	0,199 (0,007)	0,194 (0,010)	0,204 (0,009)	0,205 (0,007)	
Par uten barn, under 65 år								
En yrkestilknyttet	1	11,5	11,2	11,9	10,6	10,4	9,7	-1,8
	2	16,3	15,5	16,5	14,7	15,2	14,8	-1,5
	3	18,9	18,8	19,4	17,7	18,0	17,4	-1,5
	4	22,3	21,4	22,0	20,5	21,1	20,4	-2,0
	5	31,0	33,2	30,3	36,5	35,3	37,8	6,8
	G	0,194 (0,013)	0,218 (0,036)	0,184 (0,014)	0,251 (0,030)	0,246 (0,026)	0,279 (0,053)	
To yrkestilknyttede	1	13,7	13,8	13,8	13,7	12,8	12,6	-1,1
	2	17,1	16,8	16,8	16,6	16,3	16,1	-1,1
	3	19,4	19,1	19,2	18,9	18,5	18,3	-1,1
	4	21,8	21,4	21,3	21,6	21,1	21,0	-0,9
	5	28,0	28,9	28,9	29,3	31,2	32,1	4,1
	G	0,143 (0,007)	0,150 (0,011)	0,151 (0,008)	0,156 (0,011)	0,182 (0,012)	0,193 (0,019)	
Par med barn, yngste barn 0-6 år								
En yrkestilknyttet	1	12,5	12,9	12,9	11,5	11,5	11,1	-1,5
	2	15,6	16,2	15,9	15,3	14,8	14,2	-1,4
	3	17,7	18,6	17,9	17,4	16,8	16,3	-1,4
	4	20,6	21,4	20,2	19,6	19,0	18,9	-1,8
	5	33,6	30,9	33,1	36,2	37,8	39,6	6,0

Tabell 7.5. Utviklingen i ulikhet innen ulike typer husholdninger, etter andelen yrkestilknyttede. Kvintiler og Gini-koeffisienter.
(forts.) **Standardavvik i parentes**

	Kvintil	1986	1988	1990	1992	1994	1996	Endring 1986-1996
Par med barn, yngste barn 0-6 år (forts.)								
	G	0,205 (0,022)	0,178 (0,016)	0,197 (0,021)	0,237 (0,031)	0,258 (0,054)	0,280 (0,045)	
To yrkestilknyttede	1	14,1	14,0	14,2	14,1	14,1	13,5	-0,6
	2	16,9	16,7	17,1	17,3	16,9	16,4	-0,4
	3	19,1	18,7	18,8	18,9	18,9	18,3	-0,8
	4	21,3	21,0	21,2	21,2	21,3	20,4	-0,9
	5	28,6	29,7	28,7	28,5	28,8	31,4	2,8
	G	0,144 (0,007)	0,155 (0,012)	0,144 (0,016)	0,142 (0,012)	0,146 (0,005)	0,177 (0,023)	
Par med barn, yngste barn 7-17 år								
En yrkestilknyttet	1	13,3	11,9	12,5	12,3	12,0	11,6	-1,6
	2	16,5	16,1	16,4	16,5	15,9	16,1	-0,5
	3	18,8	18,4	18,8	18,7	18,5	18,8	0,0
	4	21,9	21,5	21,3	21,7	21,2	21,5	-0,3
	5	29,5	32,1	31,0	30,8	32,4	32,0	2,5
	G	0,163 (0,009)	0,199 (0,017)	0,184 (0,023)	0,182 (0,016)	0,201 (0,014)	0,202 (0,026)	
To yrkestilknyttede	1	13,3	13,7	13,7	13,4	13,2	13,4	0,1
	2	16,2	16,4	16,4	16,6	16,3	16,4	0,1
	3	18,6	19,0	18,6	18,8	18,5	18,3	-0,3
	4	21,7	21,6	21,5	21,2	21,2	20,9	-0,8
	5	30,2	29,4	29,8	30,0	30,8	31,0	0,8
	G	0,169 (0,008)	0,157 (0,008)	0,160 (0,006)	0,162 (0,008)	0,174 (0,009)	0,174 (0,009)	
Enslige forsørgere med barn, 0-17 år								
Ingen yrkestilknyttet	1	8,6	8,8	11,0	14,6	8,1	11,3	2,8
	2	15,8	15,7	16,7	16,2	16,6	16,9	1,1
	3	20,5	19,9	19,3	19,4	20,0	19,6	-0,8
	4	24,6	23,5	23,1	21,4	24,3	22,7	-2,0
	5	30,6	32,1	30,0	28,4	31,0	29,5	-1,1
	G	0,224 (0,026)	0,230 (0,029)	0,191 (0,020)	0,139 (0,017)	0,227 (0,016)	0,181 (0,014)	
En yrkestilknyttet	1	11,9	11,4	13,2	12,1	13,0	12,9	0,9
	2	16,0	16,1	16,4	16,7	16,6	16,5	0,6
	3	19,5	19,2	19,1	19,2	18,8	19,0	-0,5
	4	22,5	23,0	22,2	22,9	21,9	21,4	-1,1
	5	30,1	30,3	29,1	29,1	29,7	30,2	0,1
	G	0,183 (0,018)	0,190 (0,019)	0,160 (0,010)	0,170 (0,016)	0,167 (0,012)	0,172 (0,012)	

8. Oppsummering

Denne rapporten beskriver endringer i den personlige inntektsfordelingen for hele befolkningen og innen ulike hovedtyper av husholdninger for tiårsperioden 1986 - 1996. Datagrunnlaget er de årlige inntekts- og formuesundersøkelsene for husholdninger. I tillegg presenterer rapporten endringer i husholdningenes inntektsstruktur for ulike typer husholdninger, og utvikling i andelen personer med inntekter under ulike lavinntektsgrenser.

Inntektsfordelingen

Analysen viser at fordelingen av ekvivalentinntekt (inntekt etter skatt pr. forbruksenhet) for alle personer ble mer ujevn fra 1986 til 1996. Ulikheten økte både mot slutten av 80-tallet, og for årene etter 1992. Målt ved det summariske ulikhetsmålet Gini-koeffisienten, økte ulikheten med om lag 16 prosent fra 1986 til 1996.

Det er særlig i toppen av fordelingen at de største endringene har funnet sted. Det har funnet sted en sterk inntektskonsentrasjon i toppen av fordelingen på bekostning av alle andre. De 10 prosent av personene med høyest husholdningsinntekt etter skatt (pr. forbruksenhet) økte for eksempel sin andel av totalinntekten fra 18,6 prosent i 1986 til 21,7 prosent i 1996, mens alle andre inntektsklasser fikk redusert sin andel av totalinntekten.

Det har derimot ikke skjedd store endringer i den sentrale delen av inntektsfordelingen. Forholdet mellom de ulike grenseverdiene i toppen og bunnen av inntektsfordelingen har for eksempel vært omtrent konstant for alle årene mellom 1986 og 1996. Dette kan tolkes som at det ikke har blitt noen særlig økning i tallet på personer som er blitt "fattige" eller "rike" i perioden, men at de "rike" nok har blitt rike-re.

Inntektsstrukturen

Husholdningenes samlede inntekter er sammensatt av lønnsinntekter, næringsinntekter, kapitalinntekter og overføringer. Utgiftspostene i innteksregnskapet er skatt og negative overføringer (tvungen pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt barnebidrag).

Lønn er den klart viktigste inntektskomponenten for alle personer sett under ett med en andel på 69 prosent av samlet inntekt. Deretter følger overføringer (17 prosent), næringsinntekter (8 prosent) og kapitalinntekter (6 prosent). Siden 1986 har lønns- og næringsinntektsandelen blitt noe redusert, mens overføringene har blitt noe viktigere. Dette gjenspeiler trolig demografiske endringer i befolkningen.

Overføringene er den viktigste inntektskilden for personene med lavest ekvivalentinntekt, mens personene i midten av fordelingen er de som har den høyeste lønnsandelen. For personer i toppen av fordelingen kommer en stor del av husholdningsinntekten i form av nærings- og kapitalinntekt.

Blant de viktigste endringene som har funnet sted i inntektssammensetningen for de ulike inntektsklassene, er en betydelig økning i andelen som kapitalinntektene utgjør av samlet inntekt for personene i toppen av fordelingen. Mens kapitalinntektene utgjorde bare 7 prosent av samlet inntekt for personene i desilgruppe 10 i 1986, var tilsvarende andel 18 prosent i 1996. For alle de andre desilgruppene ble kapitalinntektene mindre viktige i samme periode.

Det er særlig økningen i aksjeutbytte som er årsak til at kapitalinntektene har økt så mye for de i toppen av fordelingen, men også realisasjonsgevinstene ble noe større i perioden.

Overføringer betyr mest for de i bunnen av fordelingen. Pensjoner fra folketrygden utgjorde for eksempel nær halvparten av samlet husholdningsinntekt for personer i laveste desil i 1996. Også barnetrygd og sosialhjelp betyr relativt mye for de i bunnen av fordelingen, og disse inntektene, sammen med arbeidsløsetrygd, har fått økt betydning fra 1986 til 1996.

De fleste overføringene har en utjevne profil ved at en større andel av overføringene tilfaller de i bunnen av inntektsfordelingen. Dette gjelder særlig de overføringene som er behovsprøvd (sosialhjelp og bostøtte). Utviklingen etter 1986 viser imidlertid at en mindre del av de ulike overføringene går til per-

soner i desil 1. Dette kan skyldes at det har blitt færre "tunge" mottakere av overføringer i bunnen av fordelingen, som for eksempel barnefamilier og alderspensjonister, mens det har blitt flere unge enslige.

Mens fordelingen av lønns- og næringsinntekter har vært relativt stabil i tiårsperioden, har kapitalinntektene blitt stadig skjevare fordelt. Det er særlig fordelingen av aksjeutbytte som har blitt dramatisk skjevare fordelt. Mens desilgruppe 10 mottok 50 prosent av alt utbytte i 1986, hadde denne andelen økt til 90 prosent i 1996. Trolig er utviklingen i aksjeutbytte den viktigste enkeltforklaringen på hvorfor inntektsulikheten økte på 1990-tallet. Også renteinntektene, realisasjonsgevinstene og andre kapitalinntekter ble mer ulikt fordelt mellom 1986 og 1996.

Utviklingen for ulike grupper

Antall yrkestilknyttede i husholdningen ser ut til å være en viktig forklaringsfaktor på hvor i inntektsfordelingen ulike personer plasserer seg. De personene som er overrepresentert i bunnen av inntektsfordelingen er i stor grad personer i husholdninger der det ikke er noen yrkesaktive, mens det tilsvarende er en overvekt av personer som tilhører husholdninger med to yrkesaktive i toppen av fordelingen. Det er særlig to grupper som er overrepresentert nederst i fordelingen. Dette gjelder enslige og enslige forsørgere som ikke er yrkestilknyttede. Utviklingen etter 1986 har likevel vært gunstig for disse to gruppene. Den relative andelen i desil 1 har blitt redusert både for enslige og enslige forsørgere.

Den gruppen med aller best inntektsutvikling er par uten hjemmeboende barn. En stadig større andel av personene i denne husholdningstypen plasserer seg nå i toppen av fordelingen.

Den gruppen som har hatt den dårligste utviklingen mellom 1986 og 1996, ved at det har blitt relativt flere i bunnen av fordelingen, er enslige som er yrkestilknyttet. Trolig er det mange i denne gruppen som har en forholdsvis løs tilknytning til arbeidsmarkedet.

Det er særlig to aldersgrupper som skiller seg ut ved at de er sterkt overrepresentert i bunnen av fordelingen. Dette gjelder de unge (18-24 år) og de eldre (75 år og over). Utviklingen går imidlertid i hver sin retning for disse to gruppene. Det blir stadig færre eldre i bunnen av fordelingen, mens tallet på unge stadig øker. Denne konklusjonen gjelder selv om vi ser bort i fra økningen i studenthusholdninger i perioden.

Det er også klare forskjeller mellom kvinner og menn i inntektsfordelingen. I 1996 var det nesten dobbelt så mange eldre kvinner (75 år og over) i desil 1 som menn. Det var også en klar overvekt av yngre kvinner (18-24 år) i desil 1, sammenlignet med menn i sam-

me aldersgruppe. De store forskjellene mellom eldre menn og kvinner skyldes trolig at mange av kvinnene lever alene, og at de mottar trygdeytelser som er betydelig lavere enn det menn i samme alderen mottar. Blant de unge skyldes forskjellene trolig det at det vil være flere enslige forsørgere i denne gruppen (kvinner), og at jenter gjerne flytter tidligere hjemmefra enn jevnaldrende gutter. De fleste som forlater foreldrehusholdningen vil oppleve en reduksjon i husholdningsinntekten.

Lavinntektsgrupper

Vi har definert alle personer med en husholdningsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet som er mindre enn hhv. 50, 60 og 70 prosent av medianinntekten for alle personer, som tilhørende en lavinntektsgruppe.

Med den ekvivalensskalaen som her er benyttet viser det seg at 7,5 prosent av alle personer hadde en ekvivalentinntekt som var mindre enn halvparten av medianinntekten i 1996. Utviklingen fra 1986 til 1996 viser at det ikke har skjedd noen dramatisk økning i andelen med svært lav inntekt. Dersom vi utelater personer i studenthusholdninger, økte andelen med så lav inntekt fra 6,1 prosent i 1986 til 6,9 prosent i 1996. Derimot har det blitt noen flere med inntekter under hhv. 60 og 70 prosent av medianinntekten. Det ble også en liten økning i "lavinntekts-gapet", dvs. avstanden mellom gjennomsnittsinntekten for de med inntekter under lavinntektsgrensen og lavinntektsgrensen, fra 1986 til 1996. Mens gjennomsnittsinntektene til de med inntekter under 50 prosent av medianinntekten måtte økes med 23 prosent i 1986 for at de skulle komme over lavinntektsgrensen, var tilsvarende tall 28 prosent i 1996.

Det er de samme gruppene som er overrepresentert i lavinntektsgruppene som også var overrepresentert i den nedre delen av desilfordelingen. Personer i husholdninger der det ikke var yrkestilknyttede (enslige og enslige forsørgere) og personer i alderen 18-24 og 75 år og over, er de gruppene der den relative andelen i lavinntektsgruppen er størst. Trenden mellom 1986 og 1996 er også den samme som er beskrevet for inntektsfordelingen. Det har blitt færre enslige og enslige forsørgere med svært lav inntekt, mens det har blitt en økning i andelen yrkesaktive enslige med lav inntekt. Tilsvarende har utviklingen gått i retning av at det har blitt færre eldre i lavinntektsgruppen, mens tallet på unge i alderen 18 til 24 år har økt. For de aldersgruppene som er overrepresentert i lavinntektsgruppen er det videre en klar overvekt av kvinner.

Ulikhet innen ulike typer husholdninger

Alle hovedtypene av husholdninger hadde realvekst i inntekt etter skatt fra 1986 til 1996, men inntektsutviklingen var ganske forskjellig for de ulike hushold-

ningstypene. Blant enslige og par uten barn hadde de eldre en mye bedre inntektsutvikling enn de yngre, og blant barnefamiliene hadde par med små barn (0-6 år) en bedre inntektsutvikling enn par med større barn (7-17 år) og enslige forsørgere.

Den interne inntektsulikheten var mye større blant yngre enslige og par uten barn enn blant barnefamilier, og utviklingen fra 1986 til 1996 indikerer at ulikheten ble større både blant enslige, og særlig blant par uten hjemmeboende barn, mens den forandret seg lite (par med barn) eller ble noe redusert (enslige forsørgere) for husholdninger med barn.

Det har funnet sted en økning i andelen toinntektsfamilier, og en tilsvarende reduksjon i andelen eninntektsfamilier blant par med små barn mellom 1986 og 1996. Likevel har eninntektsfamilien hatt en like god inntektsutvikling som toinntektsfamiliene i denne perioden. Inntektsveksten har også vært om lag like god for par uten barn med bare en yrkestilknyttet, som for tilsvarende husholdningstype med to yrkesaktive. Det samme gjelder for yrkesaktive og yrkespassive enslige.

Selv om den statistiske usikkerheten er for stor til at vi kan slå fast at ulikheten innen de ulike gruppene har blitt større mellom 1986 og 1996, er det en klar tendens til at inntektsforskjellene har økt mer innen eninntektsfamiliene, enn innen husholdninger med to yrkesaktive. Det har skjedd en kraftig inntektskonsentrasjon i toppen av fordelingen ved at de husholdningene med høyest inntekt disponerer en stadig større andel av all inntekt som tilfaller de ulike gruppene. Dette gjelder både innen eninntektshushold og toinntektshushold, men mest innen eninntektshushold.

Referanser

- Andersen, A., J. Epland, R. Kjeldstad og J. Lyngstad (1995): *Husholdningenes økonomi*. Statistiske analyser Nr. 8. Statistisk sentralbyrå.
- Atkinson, A.B., L. Rainwater og T.M. Smeeding (1995): *Income Distribution in OECD Countries. Evidence from the Luxembourg Income Study*, Social Policy Studies 18, OECD.
- Bø, T.P. og J. Lyngstad (1998): Arbeid, i *Sosialt utsyn 1998*, Statistiske analyser 22, 1998, Statistisk sentralbyrå.
- Buhmann, B., L. Rainwater, G. Schmaus og T.M. Smeeding (1988): Equivalence Scales, Well-being, Inequality and Poverty: Sensitivity Estimates Across Ten Countries Using the Luxembourg Income Study (LIS) Database, *Review of Income and Wealth*, No. 34.
- Burniaux, J-M., Dang, T-T, Fore, D., Förster, M., d'Ercole, M.M. og Oxley, H. (1998): Income Distribution and Poverty in Selected Countries, Economics Department, Working Papers No. 189, OECD, Paris.
- Danziger, S. og M.K. Taussig (1979): The Income Unit and the Anatomy of Income Distribution, *The Review of Income and Wealth*. No. 25.
- De Vos, K. og Zaidi, M.A. (1997): Equivalence scale and Sensitivity of Poverty Statistics for the Member States of the European Community, *Review of Income and Wealth*, No. 3.
- Epland, J. (1997a): Inntekts- og formuesundersøkinga - kombinasjon av intervjudata og registerdata i produksjonen av husholdsstatistikk, i Gulbransen, Moen og Keilman (red): *Norske husholdninger i forandring*, Norges forskningsråd.
- Epland, J. (1997b): Inntektsfordelingen 1986-1995: Hvorfor øker ulikheten?, *Økonomiske analyser* 1997, 5, Statistisk sentralbyrå.
- Epland, J. (1998): Inntekt etter skatt. Revisjon av inntektsregnskapet i inntekts- og formuesundersøkel-
sen for husholdninger, Notater, 98/43, Statistisk sentralbyrå.
- Eurostat (Commission of the European Communities, Statistical Office of the European Communities), IMF (International Monetary Fund), OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), UNSD (United Nations, Departement for Economic and Social Information and Policy Analysis, Statistical Division and Regional Commission) and The World Bank (International Bank for Reconstruction and Development). (1993): *System of National Accounts 1993*. Brussels/Luxembourg, New York, Paris, Washington, D.C.
- Förster, M.F. (1993): Comparing Poverty in 13 OECD Countries: Traditional and Synthetic Approaches, Luxembourg Income Study, Working Paper 100.
- Hagenaars, A.J.M., K. de Vos og M.A. Zaidi (1994): Poverty Statistics in the Late 1980s: Research based on micro-data. Report submitted to Eurostat. Erasmus University. Rotterdam.
- Lyngstad, J. (1993) Hvordan måle fattigdom, *Samfunnspeilet*, nr.3, 1993, Statistisk sentralbyrå.
- Melby, I. og E. Mørk (1998): Inntekt og forbruk, i *Sosialt utsyn 1998*, Statistiske analyser 22, 1998, Statistisk sentralbyrå.
- OECD (1982): *The OECD List of Social indicators*, OECD, Paris.
- Rainwater, L. (1990): Poverty and Equivalence as Social Constructions, Luxembourg Income Study, Working Paper 55.
- Simons, H.C. (1938): *Personal Income Taxation*, Chicago, University of Chicago Press.
- Statistisk sentralbyrå (1997a): Store inntektsforskjeller mellom gifte og ikke-gifte minstepensjonister, *Ukens statistikk* 1997, 34, s. 16-17.

Statistisk sentralbyrå (1997b): Noe større inntektsulikhet det siste tiåret, *Ukens statistikk* 1997, 35, s. 16-17.

Statistisk sentralbyrå (1998a): Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger, 1996: 25 000 kroner mer til småbarnsfamiliene, *Ukens statistikk* 1998, 18, s. 6.

Statistisk sentralbyrå (1998b): Sjølvmeldingsstatistikk 1996. NOS, C 461.

Texmon, I. (1993): Flytting fra foreldrehjemmet, i *Sosialt utsyn 1993*, Statistiske analyser 1, 1993, Statistisk sentralbyrå.

Townsend, P. (1979): *Poverty in the United Kingdom*, Penguin.

Aarbu, K.O og T.O. Thoresen (1997): The Norwegian Tax Reform; Distributional Effects and the High-income Response, Discussion Papers. No. 207, Statistics Norway.

United Nations (1977): *Provisional Guidelines on Statistics of the Distribution of Income, Consumption and Accumulation of Households*, Study M 61.

Aaberge, R. (1986): On the Problem of Measuring Inequality, Discussion Papers. No. 14, Statistics Norway.

Aaberge, R., A.S. Andersen og T. Wennemo (1996): Er årlig lavinntekt et godt mål for fattigdom? Lavinntekt i Norge 1979-1993, *Økonomiske Analyser* 1996, 6, Statistisk sentralbyrå.

Resultater basert på andre ekvivalensskalaer

Innledning

Som det ble nevnt i kapittel 3.3 vil det også bli presentert noen hovedtabeller som viser resultatene når en benytter andre forbruksvekter enn de som er benyttet i kapitlene 4-6 i rapporten ($E=0,5$), og der en forutsetter at stordriftsfordelene er henholdsvis større eller mindre enn $E=0,5$.

Som et eksempel på en ekvivalensskala som regner stordriftsfordelene som små, er den gamle OECD-skalaen benyttet. Denne skalaen ble utarbeidet i forbindelse med OECDs arbeid med å konstruere sosiale indikatorer i 1982 (OECD 1982). Disse forbruksvektene tilordner første voksne person vekt lik 1, andre voksne husholdningsmedlem vekt lik 0,7, mens barn får vekt lik 0,5. Barn blir i denne rapporten definert som personer under 16 år. OECD-skalaen vil ha en elastisitet (E) på om lag 0,73.

Som et eksempel på en skala som regner stordriftsfordelene som store har vi valgt en skala som har $E = 0,33$. Den er konstruert på bakgrunn av intervjuundersøkelser i flere land, og der husholdningenes subjektive vurderinger av hva som er den minste inntekten som er nødvendig til å få endene til å møtes ligger til grunn (The Minimum Income Question) (Rainwater 1990, Förster 1993).

Tabell A summerer opp de ulike forbruksvektene med hensyn til den vekt de gir husholdninger av ulik størrelse:

Tabell A. Ekvivalensskalaer og husholdningsstørrelse

Husholdningsstørrelse	Ekvivalensskala		
	OECD-82	$E=0,5$	$E=0,33$
1	1,0	1,00	1,00
2	1,7	1,41	1,26
3	2,2	1,73	1,44
4	2,7	2,00	1,58
5	3,2	2,24	1,70
6	3,7	2,45	1,81
E	0,73	0,50	0,33

(Tabellen regner husholdningsmedlem nummer tre og høyere for å være barn.)

Tabellen viser for eksempel at en husholdning på to voksne og to barn, ifølge OECD-82-vektene, vil måtte ha 270 000 kroner i inntekt for å ha tilsvarende økonomisk velferd som det en enslig person med en inntekt på 100 000 kroner har. For de andre vektene vil det være tilstrekkelig for barnefamilien med en inn-

tekt på hhv. 200 000 kroner ($E=0,5$) eller 158 000 kroner ($E=0,33$) for å ha tilsvarende inntektsnivå som en enslig med 100 000 kroner i inntekt.

Hovedresultater

Hovedkonklusjonen er at det ikke ser ut til at valg av forskjellige forbruksvekter betyr noe særlig når det gjelder å beskrive trender i inntektsfordelingen. Både de tabellene der en benytter OECD-skalaen og $E=0,33$ viser at ulikheten, målt ved Gini-koeffisienten, økte fra 1986 til 1996. Og på samme måte som det ble vist i rapporten, viser også de andre forbruksvektene at ulikheten først og fremst skyldes økt inntektskonsentrasjon i toppen av fordelingen.

Derimot gir valg av ekvivalensskala større utslag når det gjelder å beskrive inntektsnivået til ulike grupper, og når det gjelder ulike gruppers plassering i inntektsfordelingen.

Det er en klar tendens til at OECD-skalaen i større grad enn de andre ekvivalensskalaene plasserer store husholdninger (f.eks. barnefamilier) i den nedre delen av fordelingen, mens den tilsvarende plasserer færre enslige i den nedre delen av fordelingen, enn det de andre skalaene gjør.

For skalaen med elastisitet lik 0,33 er forholdet omvendt. Med denne skalaen er det enpersonhusholdningene som kommer dårligst ut, mens store barnefamilier kommer betraktelig bedre ut enn når en benytter OECD-skalaen. To eksempler illustrerer denne forskjellen. Mens par med barn og der begge de voksne var yrkestilknyttet hadde en ekvivalent inntekt i 1996 som tilsvarte 123 prosent av gjennomsnittet for alle ved bruk av 0,33 skalaen, var tilsvarende tall bare 105 prosent ved bruk av OECD-skalaen. For enslige som var yrkestilknyttet viste tilsvarende OECD-skala at denne gruppen i 1996 hadde en ekvivalentinntekt som var 119 prosent av gjennomsnittet for alle, mens ved bruk av 0,33 skalaen hadde denne gruppen en inntekt som bare utgjorde 79 prosent av gjennomsnittet for alle.

Forskjellen mellom de ulike skalaene kommer også til syne når det gjelder inntektsnivået til ulike aldersgrupper. Det er en klar tendens at OECD-skalaen gir et lavere inntektsnivå til barn i alderen 0-17 år (mange store husholdninger) og et høyere inntektsnivå til de eldre (mange en- og topersonhushold) enn det 0,33 skalaen gir.

Det er også store forskjeller mellom de ulike ekvivalensskalaene når det gjelder å tallfeste hvor mange som har inntekter under ulike lavinntektsgrenser.

Som tabellene A6.1 og B6.1 viser, er det OECD-skalaen som viser den laveste andelen personer med lav inntekt. For 1996 var andelen personer med en ekvivalentinntekt på under 50 prosent av medianinntekten 4,5 prosent denne skalaen. Når en benytter en skala med $E=0,33$ øker andelen personer med så lav inntekt med mer enn det dobbelte (10,2 prosent). Begge skalaene viser imidlertid samme trend i utviklingen fra 1986 til 1996.

Vedleggstabeller

Tabell A4.1. Utviklingen i ulikhet i fordelingen av husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer (E=OECD-82). 1986-1996. Gini-koeffisienter

År	G	Standardavvik
1986	0,212	(0,002)
1988	0,214	(0,002)
1990	0,219	(0,002)
1992	0,226	(0,003)
1994	0,243	(0,003)
1996	0,248	(0,004)

Tabell B4.1. Utviklingen i ulikhet i fordelingen av husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer (E=0,33). 1986-1996. Gini-koeffisienter

År	G	Standardavvik
1986	0,234	(0,002)
1988	0,230	(0,002)
1990	0,240	(0,002)
1992	0,251	(0,003)
1994	0,268	(0,003)
1996	0,270	(0,004)

Tabell A4.2. Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer (E=OECD-82). Andel av totalinntekten og kumulativ fordeling. 1986-1996. Prosent

	Desil									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1986.....	4,7	6,3	7,2	8,1	9,0	9,8	10,8	12,0	13,7	18,4
1988.....	4,6	6,3	7,3	8,2	9,0	9,8	10,7	11,8	13,5	18,8
1990.....	4,5	6,3	7,2	8,1	8,9	9,8	10,7	11,9	13,5	19,1
1992.....	4,3	6,2	7,1	8,0	8,9	9,7	10,7	11,9	13,7	19,4
1994.....	4,0	6,0	7,0	7,9	8,8	9,6	10,7	11,8	13,6	20,7
1996.....	4,1	6,0	6,9	7,8	8,7	9,5	10,5	11,6	13,3	21,6

	Kumulativ fordeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1986.....	4,7	11,0	18,2	26,3	35,3	45,1	55,9	67,9	81,6
1988.....	4,6	10,9	18,2	26,4	35,3	45,1	55,8	67,7	81,2
1990.....	4,5	10,8	18,0	26,1	35,0	44,8	55,5	67,4	80,9
1992.....	4,3	10,5	17,7	25,7	34,5	44,3	55,0	66,9	80,6
1994.....	4,0	10,0	17,0	24,9	33,6	43,3	53,9	65,8	79,3
1996.....	4,1	10,1	17,0	24,9	33,5	43,0	53,5	65,1	78,4

Tabell B4.2. Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer (E=0,33). Andel av totalinntekten og kumulativ fordeling. 1986-1996. Prosent

	Desil									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1986.....	3,7	5,8	7,1	8,2	9,1	10,0	11,0	12,2	14,0	19,0
1988.....	3,8	5,9	7,2	8,2	9,1	10,0	11,0	12,1	13,7	18,9
1990.....	3,5	5,7	7,0	8,2	9,1	10,0	11,0	12,3	13,8	19,3
1992.....	3,4	5,5	6,9	8,0	9,0	10,0	11,0	12,3	14,0	19,9
1994.....	3,1	5,3	6,7	7,8	8,9	9,9	11,0	12,2	13,9	21,2
1996.....	3,3	5,3	6,6	7,8	8,8	9,8	10,8	12,0	13,7	22,0

	Kumulativ fordeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1986.....	3,7	9,5	16,6	24,8	33,9	43,9	54,9	67,0	81,0
1988.....	3,8	9,7	16,8	25,1	34,2	44,2	55,2	67,3	81,1
1990.....	3,5	9,2	16,2	24,4	33,5	43,6	54,6	66,9	80,7
1992.....	3,4	8,8	15,8	23,8	32,8	42,8	53,8	66,1	80,1
1994.....	3,1	8,4	15,1	22,9	31,8	41,7	52,7	64,9	78,8
1996.....	3,3	8,6	15,3	23,0	31,8	41,6	52,4	64,4	78,0

Tabell A4.3. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for personer. (E=OECD-82). Desiler. 1986-1996. 1996-kroner

	Alle	Desil									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1986.....	118192	55008	74574	85555	95816	106192	116175	127420	141687	161470	218027
1988.....	122669	56657	77217	89449	100223	110058	120028	131326	145294	166113	230329
1990.....	121263	54011	76405	87824	98106	108048	118611	130349	143869	164194	231215
1992.....	126841	54758	78677	90627	101431	112625	123590	136181	150716	173182	246620
1994.....	126775	51132	75855	88464	99737	111040	122265	135055	150071	171813	262316
1996.....	133696	55207	79668	92869	104551	115896	127118	139824	155473	177773	288583

Prosent endring											
1986-96.....	13,1	0,4	6,8	8,5	9,1	9,1	9,4	9,7	9,7	10,1	32,4

Tabell B4.3. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for personer. (E=0,33). Desiler. 1986-1996. 1996-kroner

	Alle	Desil									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1986	186334	68547	108313	133186	151960	169229	186385	204565	227036	260931	353186
1988	191771	73288	112324	137495	157417	175453	192555	210141	232482	263269	363283
1990	186770	65620	106031	131359	152453	170727	187299	205872	229390	258220	360729
1992	195127	65804	106852	134770	156207	176373	194812	214406	240047	273531	388469
1994	192602	60041	101515	128706	150954	171365	191222	211451	235039	267972	407759
1996	201592	66566	107556	133996	156432	176758	197514	217583	241265	275403	442849
Prosent											
endring											
1986-96	8,2	-2,9	-0,7	0,6	2,9	4,4	6,0	6,4	6,3	5,5	25,4

Tabell A4.4. Utviklingen i grenseverdier. Husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=OECD-82). 1986-1996. 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
0.05	61127	60477	61489	63173	59736	63273
0.10	67900	71179	70058	71495	68627	71930
0.15	74744	77038	76478	79105	76048	79835
0.20	80287	83279	82100	84714	82429	86761
0.25	85929	89777	87800	90836	88614	92832
0.30	90390	95046	93355	96008	94044	98796
0.35	95785	99986	98173	101210	99615	104536
0.40	101375	105451	102757	107150	105241	110270
0.45	106155	109978	108167	112641	111089	115887
0.50	111066	114573	113197	118205	116551	121576
0.55	116025	120000	118607	123450	122130	127146
0.60	121384	125600	124510	129471	128289	132815
0.65	127397	131293	130194	136087	134982	139898
0.70	133956	137472	136450	142579	141757	146987
0.75	141614	145140	143681	149852	149934	155385
0.80	150377	153760	152609	160616	159256	164619
0.85	160960	165519	163209	172693	171280	176957
0.90	174869	181064	179136	188149	187379	194381
0.95	199874	209290	205843	219607	217188	227085
P95/P05	3,3	3,5	3,3	3,5	3,6	3,6
P90/P10	2,6	2,5	2,6	2,6	2,7	2,7

Tabell B4.4. Utviklingen i grenseverdier. Husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=0,33). 1986-1996. 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
0.05.....	72849	76814	72935	72062	66458	71731
0.10.....	92177	96456	89978	91213	85984	93098
0.15.....	108596	113484	106716	107652	101991	107706
0.20.....	122619	126305	120512	122483	115746	121073
0.25.....	133097	137666	131095	135186	128965	134151
0.30.....	143492	147663	142441	145972	140404	146160
0.35.....	151895	157843	152791	156225	150874	156428
0.40.....	160944	166711	161369	166337	161370	166441
0.45.....	169058	175398	170913	176265	170712	176951
0.50.....	177635	184590	178492	185444	181626	187666
0.55.....	186168	192802	187266	194763	191212	197609
0.60.....	195255	200724	195937	204175	201099	207444
0.65.....	204813	209986	205433	213628	211251	217400
0.70.....	214676	219929	217264	226484	222251	228425
0.75.....	226964	232837	229568	240132	235316	240991
0.80.....	240766	245285	242238	253309	248785	255643
0.85.....	260091	262032	257059	272434	266984	274248
0.90.....	283638	285903	280377	301178	290757	299357
0.95.....	324935	327721	320376	345046	339145	349872
P95/P05.....	4,5	4,3	4,4	4,8	5,1	4,9
P90/P10.....	3,1	3,0	3,1	3,3	3,4	3,2

Tabell A5.1. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=OECD-82). Hovedpersonen i husholdningen under 65 år. 1986 og 1996. Prosent

Desil	Alle	Enslige		Enslige forsørgere		Par uten barn			Par med barn		
		Yrkestilknyttet	Ikke yrkestilknyttet	Yrkestilknyttet	Ikke yrkestilknyttet	To yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede	To yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede
1986											
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1.....	8,0	3,3	51,4	6,5	58,4	0,5	6,4	30,0	1,6	16,9	54,2
2.....	8,5	2,5	12,1	9,7	25,7	0,8	5,7	20,0	5,4	21,2	29,7
3.....	9,3	3,3	15,0	15,0	10,6	1,5	8,5	10,0	8,8	18,4	0,0
4.....	10,1	5,0	5,0	16,1	3,5	3,7	8,7	10,0	12,2	14,4	12,8
5.....	10,4	5,5	5,7	10,1	1,8	6,9	12,7	10,0	13,2	11,0	0,0
6.....	10,5	6,9	1,4	11,6	0,0	8,9	13,8	11,7	15,4	4,8	0,0
7.....	10,7	13,5	2,1	12,5	0,0	11,3	12,4	3,3	13,9	4,8	0,0
8.....	10,8	16,3	2,9	10,3	0,0	16,3	14,2	1,7	11,7	3,9	0,0
9.....	10,8	17,4	3,6	6,7	0,0	23,4	9,9	3,3	10,0	1,8	0,0
10.....	11,0	26,5	0,7	1,4	0,0	26,7	7,8	0,0	7,9	2,9	3,3
Inntekt i prosent av gjennomsnittet....	103	130	57	90	53	131	103	71	105	79	48
Andel personer....	84,3	5,5	2,1	3,0	1,7	15,8	6,6	0,9	31,7	16,4	0,5
1996											
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1.....	8,9	4,5	52,0	8,1	42,3	0,2	4,3	28,4	1,1	19,2	57,2
2.....	8,0	5,0	10,1	9,8	33,8	0,3	6,5	14,4	3,5	25,2	24,4
3.....	8,7	4,7	12,9	9,1	15,7	2,0	7,7	10,1	8,7	18,3	12,0
4.....	9,7	4,2	9,4	19,4	4,2	3,1	11,1	16,0	12,2	12,6	4,5
5.....	10,0	5,2	5,4	13,8	1,9	4,7	11,3	10,7	14,7	9,5	1,4
6.....	10,7	8,7	2,8	13,2	1,5	6,8	14,0	7,7	16,4	4,9	0,0
7.....	10,8	11,5	2,8	9,7	0,4	11,2	12,5	4,6	15,3	3,8	0,0
8.....	11,0	16,9	1,8	8,8	0,3	17,1	13,5	3,2	12,0	2,0	0,0
9.....	11,1	20,6	1,0	4,3	0,0	25,7	9,7	2,6	9,0	1,9	0,5
10.....	11,0	18,6	1,8	3,9	0,0	28,9	9,3	2,3	7,3	2,7	0,1
Inntekt i prosent av gjennomsnittet....	103	119	53	89	56	137	108	96	105	78	50
Andel personer....	84,3	8,7	3,8	4,7	2,4	14,6	6,8	1,6	30,2	10,3	1,2

Tabell B5.1. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=0,33). Hovedpersonen i husholdningen under 65 år. 1986 og 1996. Prosent

Desil	Alle	Enslige		Enslige forsørgere		Par uten barn			Par med barn		
		Yrkestilknyttet	Ikke yrkestilknyttet	Yrkestilknyttet	Ikke yrkestilknyttet	To yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede	To yrkestilknyttede	En yrkestilknyttet	Ingen yrkestilknyttede
1996											
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1.....	5,5	9,4	79,3	6,1	49,0	0,2	5,0	30,0	0,3	2,9	39,8
2.....	7,2	18,2	11,4	20,8	44,0	0,5	9,3	28,3	0,8	13,1	32,1
3.....	9,6	21,8	4,3	14,1	7,1	1,7	12,2	18,3	4,0	22,7	11,9
4.....	10,5	15,2	2,9	16,1	0,0	3,2	16,6	8,3	7,8	20,1	8,3
5.....	10,8	10,5	1,4	18,8	0,0	5,9	14,0	8,3	12,1	13,3	0,0
6.....	11,1	9,9	0,0	9,7	0,0	8,8	13,3	1,7	14,4	10,3	0,0
7.....	11,0	3,9	0,0	6,8	0,0	12,2	12,7	3,3	15,7	6,7	4,5
8.....	11,4	5,0	0,0	3,4	0,0	20,3	6,9	1,7	16,0	3,0	0,0
9.....	11,4	3,0	0,0	2,3	0,0	22,9	6,2	0,0	14,5	4,5	0,0
10.....	11,4	3,3	0,7	1,9	0,0	24,5	3,9	0,0	14,5	3,5	3,3
Inntekt i prosent av											
gjennomsnittet	106	82	36	83	46	134	94	61	120	89	53
Andel personer	84,3	5,5	2,1	3,0	1,7	15,8	6,6	0,9	31,7	16,4	0,5
1996											
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1.....	7,0	12,0	69,3	3,6	33,4	0,1	2,8	25,1	0,1	3,7	19,3
2.....	7,0	11,4	20,2	14,6	45,9	0,3	6,8	18,1	0,5	10,6	23,3
3.....	8,7	19,6	5,7	23,5	15,8	1,5	11,2	19,7	1,6	17,3	28,8
4.....	10,2	19,7	2,3	24,4	2,2	2,9	14,5	15,9	4,4	23,0	17,9
5.....	10,6	15,4	0,6	14,6	1,2	4,8	17,7	9,3	10,7	14,7	5,2
6.....	11,0	8,2	0,6	8,2	0,5	7,3	13,3	5,1	15,6	13,4	4,0
7.....	11,3	4,8	0,5	2,1	0,9	11,8	11,8	2,2	18,8	6,7	0,9
8.....	11,4	3,8	0,3	3,9	0,0	16,0	9,2	1,6	19,1	3,4	0,0
9.....	11,6	2,8	0,2	3,4	0,0	24,2	7,1	0,7	16,4	3,4	0,5
10.....	11,3	2,4	0,3	1,7	0,0	31,2	5,6	2,3	12,8	3,9	0,1
Inntekt i prosent av											
gjennomsnittet	106	79	35	80	51	141	102	88	123	92	61
Andel personer	84,3	8,7	3,8	4,7	2,4	14,6	6,8	1,6	30,2	10,3	1,2

Tabell A5.2. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=OECD-82). Hovedpersonen i husholdningen over 64 år. 1986 og 1996. Prosent

Desil	Alle	Enslige		To yrkes- tilknyttede	Par	
		Yrkes- tilknyttet	Ikke yrkes- tilknyttet		En yrkes- tilknyttet	Ingen yrkes- tilknyttede
1986						
Alle	100	100	100	100	100	100
1	20,7	0,0	32,0	1,2	4,1	16,7
2	18,3	0,0	25,1	1,4	0,0	17,2
3	13,8	0,0	13,3	0,9	5,3	16,3
4	9,6	10,0	7,5	0,0	10,6	11,3
5	8,0	6,7	6,9	6,2	12,7	8,4
6	7,2	16,7	3,5	7,0	10,8	8,8
7	6,5	13,3	4,8	5,8	16,8	6,3
8	5,4	10,0	2,1	16,0	16,2	5,9
9	5,9	16,7	1,9	33,1	16,8	5,8
10	4,6	26,7	2,9	28,5	6,8	3,4
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	84	127	73	139	109	84
Andel personer	15,7	0,5	5,7	0,4	0,9	8,3
1996						
Alle	100	100	100	100	100	100
1	15,7	3,3	25,7	0,0	0,0	10,9
2	20,7	2,8	22,6	0,0	2,3	23,4
3	17,0	6,4	16,2	2,0	11,1	19,6
4	11,4	0,2	10,0	7,2	11,0	13,1
5	10,0	11,6	9,0	13,7	12,3	10,3
6	6,1	6,3	3,6	7,4	11,0	7,4
7	5,6	14,2	4,0	10,5	12,3	5,4
8	4,7	9,3	3,5	14,5	12,5	3,9
9	4,0	25,5	2,3	19,2	9,3	3,3
10	4,8	20,4	3,1	25,5	18,3	2,7
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	83	159	74	133	114	81
Andel personer	15,7	0,2	6,3	0,4	1,2	7,6

Tabell B5.2. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=0,33). Hovedpersonen i husholdningen over 64 år. 1986 og 1996. Prosent

Desil	Alle	Enslige			Par	
		Yrkes-tilknyttet	Ikke yrkes-tilknyttet	To yrkes-tilknyttede	En yrkes-tilknyttet	Ingen yrkes-tilknyttede
1986						
Alle	100	100	100	100	100	100
1.....	34,4	3,3	72,0	0,0	3,5	15,1
2.....	25,0	30,0	17,6	2,6	4,1	32,9
3.....	11,8	16,7	5,1	0,0	18,6	16,0
4.....	7,1	20,0	1,3	4,3	11,5	10,0
5.....	5,6	3,3	1,1	4,3	14,4	8,0
6.....	4,2	13,3	1,1	10,1	11,8	4,9
7.....	4,4	3,3	1,1	18,6	18,0	4,8
8.....	2,3	3,3	0,0	13,4	10,8	2,5
9.....	2,4	3,3	0,8	19,7	2,4	2,8
10.....	2,6	3,3	0,0	27,0	5,0	3,1
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	67	81	46	133	96	75
Andel personer	15,7	0,5	5,7	0,4	0,9	8,3
1996						
Alle	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.....	26,1	9,32	57,1	0	0,01	5,94
2.....	26,4	15,0	26,1	0,0	2,4	32,1
3.....	17,2	20,6	7,9	3,0	12,7	26,4
4.....	9,1	12,4	3,9	6,7	14,3	12,7
5.....	6,6	16,0	1,5	6,8	18,3	8,8
6.....	4,5	9,8	1,3	15,3	12,4	5,3
7.....	3,1	0,2	0,8	10,5	12,7	3,3
8.....	2,3	6,2	0,4	14,4	7,9	2,4
9.....	1,6	0,0	0,3	16,8	6,4	1,3
10.....	3,0	10,6	0,7	26,6	12,9	1,9
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	68	106	49	135	106	73
Andel personer	15,7	0,2	6,3	0,4	1,2	7,6

Tabell A5.4. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter alder. (E=OECD-82). 1986 og 1996. Prosent

Desil	Alle	Alder						
		0-17	18-24	25-39	40-49	50-64	65-74	75-
1986								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.....	10,0	10,9	11,9	7,8	5,0	4,4	11,9	31,5
2.....	10,0	13,0	6,8	8,4	5,8	5,0	14,1	23,8
3.....	10,0	13,0	7,6	9,7	7,1	5,8	13,1	13,9
4.....	10,0	13,2	8,8	10,2	8,7	6,4	11,4	7,2
5.....	10,0	11,5	11,3	9,8	10,5	7,6	10,2	6,8
6.....	10,0	10,5	10,0	10,0	11,4	10,9	9,6	3,9
7.....	10,0	9,4	10,1	9,9	11,8	12,7	8,7	4,8
8.....	10,0	7,8	12,7	9,6	13,4	13,9	8,2	2,7
9.....	10,0	5,9	12,3	11,2	12,6	16,1	6,5	3,6
10.....	10,0	4,9	8,7	13,5	13,7	17,2	6,3	1,8
Inntekt i prosent av gjennomsnittet..	100	91	100	105	110	116	92	74
Andel personer	100,0	24,6	11,4	22,5	11,6	14,5	9,4	6,0
1996								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.....	10,0	10,5	19,2	9,1	4,6	4,5	7,6	23,2
2.....	10,0	11,9	8,5	7,7	6,0	4,6	14,5	25,9
3.....	10,0	12,0	8,1	8,0	7,8	6,1	16,9	16,2
4.....	10,0	12,9	9,0	9,7	8,7	6,3	12,0	10,5
5.....	10,0	12,6	8,5	10,2	9,1	7,4	11,7	8,1
6.....	10,0	12,0	10,2	10,2	11,7	8,4	9,1	4,2
7.....	10,0	10,3	10,4	11,0	11,4	10,5	8,0	4,3
8.....	10,0	7,6	10,6	10,6	13,0	14,9	7,0	3,2
9.....	10,0	5,3	9,6	12,0	13,4	17,8	5,9	2,2
10.....	10,0	4,9	5,9	11,5	14,4	19,5	7,3	2,3
Inntekt i prosent av gjennomsnittet..	100	91	89	104	110	122	95	74
Andel personer	100,0	23,3	9,3	22,7	14	14,8	8,2	7,7

Tabell B5.4. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet, etter alder. (E=0,33). 1986 og 1996. Prosent

Desil	Alle	Alder						
		0-17	18-24	25-39	40-49	50-64	65-74	75-
1986								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.....	10,0	4,1	11,5	5,0	3,2	6,5	21,5	53,4
2.....	10,0	8,6	9,0	7,6	3,6	7,8	23,4	23,9
3.....	10,0	11,5	7,3	11,1	7,3	8,3	14,9	6,4
4.....	10,0	12,6	6,7	11,8	8,1	9,5	10,0	4,1
5.....	10,0	12,7	6,5	11,4	10,1	10,4	7,3	3,5
6.....	10,0	12,7	7,8	11,8	10,1	10,0	6,9	2,0
7.....	10,0	11,5	8,9	12,4	10,9	9,2	6,3	2,9
8.....	10,0	9,5	12,4	10,4	14,6	12,8	3,5	0,8
9.....	10,0	8,9	13,6	9,3	16,4	12,9	3,3	1,7
10.....	10,0	8,2	16,2	9,3	15,7	12,8	3,0	1,2
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	100	101	108	103	117	108	76	56
Andel personer	100	24,6	11,4	22,5	11,6	14,5	9,4	6,0
1996								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.....	10,0	3,8	19,8	7,6	4,1	6,2	14,1	38,0
2.....	10,0	7,8	7,5	8,0	4,7	6,4	23,1	28,1
3.....	10,0	9,1	9,3	9,7	6,7	8,3	19,1	13,8
4.....	10,0	11,3	7,9	11,2	9,4	9,1	11,1	7,0
5.....	10,0	11,7	7,6	12,0	9,4	9,6	10,0	3,7
6.....	10,0	13,5	6,9	11,3	10,4	9,7	6,2	3,5
7.....	10,0	13,0	7,6	11,6	11,9	9,5	4,8	2,2
8.....	10,0	12,2	8,3	11,1	12,8	11,1	3,7	1,5
9.....	10,0	10,0	11,5	9,1	15,3	13,9	3,1	1,1
10.....	10,0	7,7	13,5	8,5	15,4	16,2	4,8	1,2
Inntekt i prosent av gjennomsnittet ..	100	104	95	101	114	114	80	59
Andel personer	100	23,3	9,3	22,7	14	14,8	8,2	7,7

Tabell A6.1. Andel personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under ulike andeler av medianinntekten for alle personer. (E=OECD-82). Prosent

	p50	p60	p70	p80	p90	p100	p125	p150
1986.....	3,1	8,9	17,5	28,2	38,9	50,0	73,4	87,2
1988.....	3,2	8,8	17,8	26,9	37,6	50,0	73,7	87,5
1990.....	3,5	8,9	17,2	27,4	39,2	50,0	73,6	87,1
1992.....	4,1	9,7	18,4	28,6	39,3	50,0	73,5	86,4
1994.....	4,6	10,8	19,4	29,2	39,7	50,0	72,7	86,3
1996.....	4,5	10,6	18,8	28,7	39,2	50,0	73,1	86,8

Tabell B6.1. Andel personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under ulike andeler av medianinntekten for alle personer. (E=0,33). Prosent

	p50	p60	p70	p80	p90	p100	p125	p150
1986.....	9,0	14,3	20,8	29,4	39,4	50,0	73,4	86,4
1988.....	8,7	14,2	21,4	30,0	39,6	50,0	74,4	88,3
1990.....	9,8	15,1	22,0	30,3	39,5	50,0	72,6	87,7
1992.....	10,6	16,6	22,9	31,3	40,3	50,0	71,9	86,4
1994.....	11,5	17,7	24,2	32,2	40,9	50,0	71,9	86,3
1996.....	10,2	16,8	23,8	31,8	41,2	50,0	72,5	86,6

Tabell A6.3. Andelen personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under ulike lavinntektsgrenser. Etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=OECD-82). Husholdninger der hovedinntektstakeren er under 65 år. 1986 og 1996. Prosent

	Alle	Enslige		Enslige forsørgere		Par uten barn			Par med barn		
		Yrkestil- knyttet	Ikke yrkestil- knyttet	Yrkestil- knyttet	Ikke yrkestil- knyttet	To yr- kestil- knyttede	En yr- kestil- knyttet	Ingen yrkestil- knyttede	To yrkestil- knyttede	En yrkestil- knyttet	Ingen yrkestil- knyttede
1986											
p50.....	3,2	0,3	38,6	1,6	23,8	0,2	2,5	15,0	0,4	4,7	39,8
p60.....	7,3	3,0	50,0	6,0	56,6	0,4	5,7	30,0	1,3	14,4	54,2
p70.....	14,1	5,2	62,9	14,2	77,9	1,0	9,8	46,7	4,7	33,1	83,8
1996											
p50.....	5,0	2,5	43,1	2,3	19,3	0,0	2,0	19,5	0,4	7,9	35,9
p60.....	9,4	4,9	52,3	8,1	45,1	0,2	4,6	28,4	1,2	20,8	58,8
p70.....	16,0	8,8	60,8	15,9	74,1	0,4	10,3	41,1	4,0	41,2	81,7

Tabell B6.3. Andelen personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under ulike lavinntektsgrenser. Etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=0,33). Husholdninger der hovedinntektstakeren er under 65 år. 1986 og 1996. Prosent

	Alle	Enslige		Enslige forsørgere		Par uten barn			Par med barn		
		Yrkestil- knyttet	Ikke yrkestil- knyttet	Yrkestil- knyttet	Ikke yrkestil- knyttet	To yr- kestil- knyttede	En yr- kestil- knyttet	Ingen yrkestil- knyttede	To yrkestil- knyttede	En yrkestil- knyttet	Ingen yrkestil- knyttede
1986											
p50.....	4,9	8,3	77,1	5,6	42,8	0,2	4,1	30,0	0,1	2,5	35,6
p60.....	8,5	17,1	88,6	15,1	77,3	0,4	9,1	45,0	0,5	6,5	48,1
p70.....	13,5	28,7	90,7	28,4	92,9	0,7	15,5	58,3	1,1	18,7	71,9
1996											
p50.....	7,2	12,5	69,8	4,0	34,6	0,1	3,0	25,5	0,2	3,7	19,3
p60.....	11,6	19,6	86,1	12,8	65,6	0,3	7,6	36,6	0,4	9,6	34,0
p70.....	17,1	30,8	92,6	25,9	87,7	1,2	12,6	48,4	1,2	19,9	56,0

Tabell A6.4 Andelen personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under ulike lavinntektsgrenser, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=OECD-82). Husholdninger der hovedinntektstakeren er over 64 år. 1986 og 1996. Prosent

	Alle	Enslige		Par		
		Yrkes-tilknyttet	Ikke yrkes-tilknyttet	To yrkes-tilknyttede	En yrkes-tilknyttet	Ingen yrkes-tilknyttede
1986						
p50	2,5	0,0	3,7	0,0	0,9	2,0
p60	17,6	0,0	25,6	1,2	4,1	15,2
p70	35,3	0,0	52,3	2,6	4,1	30,3
1996						
p50	1,5	0,0	1,6	0,0	0,0	1,9
p60	17,4	3,3	28,1	0,0	0,0	12,4
p70	34,2	6,2	46,6	0,0	2,4	31,4

Tabell B6.4. Andelen personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under ulike lavinntektsgrenser, etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=0,33). Husholdninger der hovedinntektstakeren er over 64 år. 1986 og 1996. Prosent

	Alle	Enslige		Par		
		Yrkes-tilknyttet	Ikke yrkes-tilknyttet	To yrkes-tilknyttede	En yrkes-tilknyttet	Ingen yrkes-tilknyttede
1986						
p50	31,1	0,0	69,3	0,0	2,7	11,0
p60	45,5	10,0	80,5	0,0	3,5	29,8
p70	60,2	40,0	89,9	2,6	10,3	48,7
1996						
p50	26,7	9,3	58,0	0,0	0,1	6,5
p60	44,6	12,7	76,4	0,0	1,8	27,7
p70	60,3	27,3	86,6	0,0	8,1	50,4

Tabell A6.5 Andelen personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under ulike lavinntektsgrenser, etter kjønn og alder. (E=OECD-82). 1986 og 1996. Prosent

	Alle	Alder						
		0-17	18-24	25-39	40-49	50-64	65-74	75-
1986								
p50	3,1	3,6	7,5	2,8	2,0	1,2	1,5	2,8
p60	9,0	9,7	11,4	7,1	4,7	3,9	9,7	26,7
p70	17,5	20,3	16,8	13,7	9,1	8,2	22,2	51,9
1996								
p50	4,5	4,7	15,0	4,8	2,9	2,0	1,0	1,5
p60	10,6	11,1	20,0	9,4	4,9	4,7	8,8	25,4
p70	18,8	21,0	26,6	16,0	9,6	8,4	19,8	47,3

Tabell B6.5. Andelen personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under ulike lavinntektsgrenser, etter kjønn og alder. (E=0,33). 1986 og 1996. Prosent

	Alle	Alder						
		0-17	18-24	25-39	40-49	50-64	65-74	75-
1986								
p50	9,0	3,5	10,7	4,5	3,2	5,8	18,8	49,4
p60	14,3	7,6	16,5	7,6	4,7	9,6	31,4	65,2
p70	20,8	13,7	21,2	13,7	7,0	14,8	46,2	77,4
1996								
p50	10,2	3,9	20,0	7,8	4,2	6,3	14,6	38,5
p60	16,8	8,7	25,0	13,1	7,3	10,7	29,2	58,5
p70	23,8	14,8	30,9	19,2	11,4	15,5	45,4	72,5

Tidligere utgitt på emneområdet

Previously issued on the subject

Noregs offisielle statistikk (NOS)

Official Statistics of Norway

Sjølvmeldingsstatistikk

Tax Return Statistics

C 396 1993-94

C 428 1995

C 461 1996

Inntekts- og formuesstatistikk

Income and Property Statistics

B 948 1988

C 70 1982, 1984-1990

Økonomiske analyser

Nr. 9/95 Skattereformen og progressivitet i skatte-
systemet

Nr. 8/96 Er årlig lavinntekt et godt mål for fattig-
dom? Lavinntekt i Norge 1979-1993

Nr. 5/97 Inntektsfordelingen 1986-1995: Hvorfor
øker ulikheten?

Sosiale og økonomiske studier

Nr. 94/96 Skattereformen og delingsmodellen. En
empirisk analyse

Nr. 97/97 Store byer, liten velferd? Om segregasjon
og ulikhet i norske storbyer

Rapporter

Nr. 95/29 Trygd og velferd

Nr. 96/11 Levekår i støpeskjeen

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

Merverdiavgift på 23 prosent kommer i tillegg til prisene i denne oversikten hvis ikke annet er oppgitt

- 97/23 B.K. Wold (ed.): Supply Response in a Gender-Perspective: The Case of Structural Adjustment in Zambia. 1997. 77s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4458-7
- 97/24 I. Seliussen: Utvalsstandardavvik i detaljomsetningsindeksen. 1997. 30s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4463-3
- 97/25 J.L. Hass: Household recycling rates and solid waste collection fees. 1997. 32s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4470-6
- 98/1 P.Ø. Kolbjørnsen: Statistikk om informasjonsteknologi: Status, behov og utviklingsmuligheter. 1998. 43s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4472-2
- 98/2 A. Bruvoll: The Costs of Alternative Policies for Paper and Plastic Waste. 1998. 30s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4478-1
- 98/3 Ø. Skullerud: Avfallsregnskap for Norge: Metoder og resultater for våtorganisk avfall. 1998. 32s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4524-9
- 98/4 S. Mjelve: Økonomisk vekst og fordeling av inntekt i byene i Vest-Agder og Østfold, 1840-1990. 1998. 37s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4526-5
- 98/5 A.S. Bye og K. Mork: Resultatkontroll jordbruk 1998: Gjennomføring av tiltak mot forurensninger. 1998. 89s. 95 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4397-1
- 98/6 K.R. Gerdrup: Skattesystem og skattestatistikk i et historisk perspektiv. 1998. 59s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4531-1
- 98/7 E. Lofthus og Å. Osmunddalen: Innvandrere og sosialhjelp: Får mer fordi de trenger mer?. 1998. 32s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4533-8
- 98/8 A. Langørgen og R. Aaberge: Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser. 1998. 60s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4535-4
- 98/9 A. Thomassen og R. Jensen: Kvadratmeterpriser for skolebygg. 1998. 24s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4539-7
- 98/10 K. Ibenholt og H. Wiig: Massebalanse i den makroøkonomiske modellen MSG-EE. 1998. 49s. 110 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4541-9
- 98/11 H. Bild, J.E. Finnvold, K.K. Lie, R. Nordhagen og A. Schjalm: Hvordan møter småbarnsfamilie helsetjenesten? 1998. 99s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4550-8
- 98/12 D. Roll-Hansen: Informasjonsteknologi i lærerutdanninga. 1998. 56s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4554-0
- 98/13 A. Langørgen: Virkninger av lokalt bosettingsmønster på kostnader i kommunal tjenesteyting. 1998. 32s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4555-9
- 98/14 Ø. Landfald og M. Bråthen: Evaluering av ordinære arbeidsmarkedstiltak: Dokumentasjon og analyse. 1998. 53s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4561-3
- 98/15 T.I. Tysse og N. Keilman: Utvandring blant innvandrere 1975-1995. 1998. 160s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4581-8
- 98/16 S. Blom: Levekår blant ikke-vestlige innvandrere i Norge. 1998. 81s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4582-6
- 98/18 K. Lund: Inntektsfordelinga i den norske landbruksbefolkninga og fordelingseffektar av direkte støtteordningar. 1998. 46s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4585-0
- 98/19 H.K. Reppen: Bruk av folkebibliotek 1998. 1998. 46s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4586-9
- 98/20 Ø. Landfald og M. Bråthen: Registerbasert evaluering av ordinære arbeidsmarkedstiltak 1996: Overgang til jobb og utdanning. 1998. 48s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4596-6
- 98/21 J. Møen: Produktivitetsutviklingen i norsk industri 1980-1990 - en analyse av dynamikken basert på mikrodata. 1998. 85s. 115 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4597-4

